

Latinska vadnica

za

humanistične in realne gimnazije.

Srednja stopnja II.

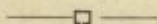
Sestavil

dr. Josip Pipenbacher.

Druga, bistveno neizpremenjena izdaja.

Odobrila pokrajinska uprava za Slovenijo, oddelek za prosveto in vere,
z razpisom z dne 14. VIII. 1922 št. 3026.

Cena vezani knjigi: 18 ~~Din~~

V Ljubljani, 1922.

Založil L. Schwentner.

Pronomina.

1.

Pronomen reflexivum in reciprocum. 264.

1. Missī sunt adversus Persās Lacedaemoniī cum rēge suō Leōnidā. 2. P̄ythia lēgātis respondit, ut Athēniēnsēs moenibus lignēis sē dēfenderent. — 3. Pausaniās adulēscentem ōrāre coepit, nē sē prōderet. 4. Croesus ex Solōne quaesivit, nōnne beātissimum sē putāret. 5. Gallī Caesarī grātiās ēgērunt, quod sē māgnō periculō liberāset. 6. Perfuga Fabriciō pollicitus est, sī praemium sibi prōposuisset, sē rēgem venenō necāturum. 7. A Caesare valdē liberāliter invitōr, sibi ut sim lēgātus. — 8. Aristīdēs et Themistoclēš inter sē (= alter alterī) obtrectārunť 9. Frātrēs inter sē (alius alium) nē dēserant (frāter frātre m nē dēserat).

1. Cezarjevi prijatelji so prosili diktatorja Sula, da njim naljubo odpusti kazen Cezarju, ki je bival takrat pri bitinskem kralju Nikomedu, (ker) ga je bil Sula izobčil. 2. Orgetorig je pregovoril Helvečane, da naj se izselijo z vsem svojim imetjem (*cōpīae*) iz svojega ozemlja. 3. Cezar je vprašal morske roparje, ki so ga bili ujeli, za katero ceno bi ga hoteli izpustiti (*dīmītere* konjug. perifr.). 4. Tiberij je prosil cesarja Avgusta, da bi smel z njegovim dovoljenjem zapustiti Rim. 5. Deseta legija je zahvalila Cezarja, češ, ker je izrekel (*facere*) o njej zelo laskavo (= dobro) sodbo. 6. Cezar poroča, da so se Galci razlikovali med seboj po jeziku, uredbah in zakonih. 7. Želeti je, da se ljudje med seboj ljubimo in spoštujemo. 8. Darej je odredil, da naj mu sledi na prestolu Artakserks, najstarejši izmed njegovih sinov. 9. Helvečani so upali pregovoriti Alobrožane, da jim bodo dovolili (impf.) potovati (= iti) skozi svoje ozemlje. 10. Ko je prišel Aleksander Veliki do skitskega ozemlja, ga je vprašal eden izmed poslancev, ki so mu prišli naproti, zakaj iztega svoje pohlepne in nenasitne roke po njihovih čredah in zakaj hrepeni

po dobrinah, ki mu pripravljajo (konj.) nevarnosti. 11. Hamilkar je vprašal svojega sina, bi li hotel z njim oditi v Hispanijo. 12. Temistoklej, ki je čutil, do bo moral umreti (*perire*), če pride (konj. plpf.) na otok Naks, je obljubil lastniku ladje, na kateri se je vozil, mnogo daril, če ga reši (plpf.) 13. Stoiki mislijo, da so ljudje zaradi ljudi rojeni, da morejo drug (pl.) drugemu (pl.) koristiti. 14. Regulu ni bilo neznan, da bo moral po svojem povratku v Kartagino umreti, če Rimljani ne sklenejo (konj. plpf.) miru s Kartazani; vendar je mislil, da mora bolj gledati na⁰* to⁰, da ne prelomi (dane) besede in da njegova domovina ne (*nēve*) trpi škode, kakor skrbeti (*cavēre*), da ga Kartazani ne kaznujejo s smrtjo (*gravissimum supplicium sūmere dē*). 15. Aleksander je zahteval od Atencev, da mu izroče sovražne govornike. 16. „Ljubite se med seboj!“ to je prva in najvažnejša zapoved.

2.

Idem, 266, 2; *quī* (= et is itd.), 267; *pronomina indefinita: aliquis, quis, quisquam ullus, quisque*, 269 (270).**

1. Aristīdēs interfuit pūgnae nāvālī apud Salamīna. *Idem* praetor fuit Athēniēnsium in proeliō apud Plataeās. 2. Quidquid honestum est, idem est ūtile. — 3. Conōn et praetor pedestribus exercitibus praefuit et praefectus clāssis māgnās rēs marī gessit. Quās ob causās praecipuus eī honor habitus est. 4. Caesar: *Unus*, inquit, Sulla victōriam diūtius tenuit; quem (toda tega) imitātūrus nōn sum. — 5. Sī nōn māgnam, at aliquam spem habeō. 6. Danda est opera, nē qua amīcōrum discidia (razprtije) fiant. 7. Māgnitudinem animī nē inflectās cūiusquam iniūriā. 8. Sī quisquam (sploh kdo), Cato sapiēns fuit. 9. Quae potest spēs esse in eā rē pūblicā, in quā nec lēgēs ūllae sunt nec iūdicia. — 10. Minimē sibi quisque nōtus est. 11. Caesar Diviciācō ostendit, quae quisque dē Dumnorīge dīxerit. 12. Optimus quisque glōriāe cupidissimus est. 13. Caesar cōgnōscit nōn decimum quemque relictum esse militem sine vulnere.

1. Nihče ne more biti pravičen, da (*ut*) bi ne bil (prez) obenem razumen. 2. L. 59. pr. Kr. je dal (*dēcernere*) rimski narod in senat Cezarju Tostransko in Narbonsko Galijo ter Ilirijo za provincije s štirimi legijami. In (ko) se je to zgodilo, je Cezar

* Besede z ⁰ se ne latinijo. — **Kjer so §§ II. in III. izdaje Latinske slovnice različni, se nanašajo v ( ) stoječi na II. izdajo.

sklenil spraviti vse galske narode pod rimsko oblast. 3. Dober vojskovodja bo tisti, ki bo vse za vojevanje potrebno preskrbel in se ne bo nikoli nepremišljeno izpostavil nevarnostim. In ta bo, vse kar najbolj pripravivši, ali sovražnika napadel ali pa njegov napad vzdržal in tudi v nevarnostih ne bo izgubil srca (*animō dēficere*). 4. Takrat^o, ko je Cezar prišel v Galijo, je znašalo skupno število Helvečanov okoli 368.000 ljudi (= glav); izmed (*ex*) teh (*rel.*) je pa bilo za orožje sposobnih do 92.000. 5. Ne sme se vsem vse dati (*tribuere*), toda vsakemu svoje. 6. Cezar je dovolil oditi Germanom, (ki) jih je bil v taboru pridržal; oni (*rel.*) so pa dejali, da hočejo ostati pri njem. 7. Sreča ne more poštenosti in pridnosti nikomur niti dati niti vzeti (*ēripere*). 8. Sicionca Arata pisatelji hvalijo (*pas.*); kajti če prav (*cum*) so tirani imeli (= držali) njegovo domovino (= državo) že^o 50 let v^o oblasti^o (*pas.*), se je ta, prišedši iz Argov v Sicion, ob tajnem prihodu (= vstopu) polastil mesta (= kajti ta se je vkljub . . .). 9. Prekoračivši Rubikon, se je Cezar polastil Italije brez vsake (= kake) izgube (*vulnus, eris*). 10. Galcem je bila Britanija čisto neznana; kajti ni iz lahka prišel kdo tja razen trgovcev niti ni bilo njim samim nič znano razen morskega obrežja. 11. Hispanskim narodom bodo saguntske razvaline žalostno svarilo, da naj ne zaupa nihče rimski zvestobi ali zvezi. 12. Da ne bi vzbudil kake sumnje, je sporočil izdajalec to, kar je bil videl, sovražnikom ponoči. 13. Alcibiad je obračal občno pozornost (= vseh oči) nase in nihče izmed sodržavljanov se ni z njim primerjal. 14. Želeti je, da bi spoznal (*prez.*) vsak svojo naravo (*ingenium*). 15. Komu je neznano, da se sme (= mora) ravno^o največji sreči najmanj zaupati (*crēdere*)? 16. Ksenofontove knjige so za mnoge reči prekoralne; čitajte jih torej, prosim, marljivo! 17. Katilinova vojska je bila zelo hrabra; kajti tisto mesto, ki ga je vsakdo živ izbral za vojevanje, je pokrival, izgubivši življenje, s telesom (= kajti katero mesto je vsakdo živ . . .). 18. Znano nam je, da so se vsaka štiri leta (= vsako peto leto) vršile olimpijske (= v Olimpiji) igre, takozvane olimpijske tekme (*Olympia, ōrum*). 19. Cezar je odgovoril helvečanskim poslancem, da prenaša staro nesrečo (*incommodum*) rimskega naroda, ki so mu jo bili zadali (konj. plpf.) Helvečani, tem težje, čim manj se je pripetila po krivdi (*meritum, i*) rimskega naroda; ko bi se bil ta (*rel.*), je rekel Cezar, zavedal sploh kakšne (*aliquis*) krivice, bi se bil lahko čuval

(= bi na bilo težko bilo [indik. pf.] čuvati se). 20. Antigona je izročil Evmenovo truplo njegovim sorodnikom, da ga pokopljejo; ti so dali njegove kosti prenesti (*dēportāre*) v Kapadocijo k njegovi materi in soprogi. 21. Vsak smatra za najboljše to, kar je iznašel. 22. Kserks je prišel s tolikimi četami v Evropo, kakor jih nihče ni imel niti prej niti pozneje. 23. Ariovist je zapustil svojo domovino in je prišel v Galijo, in^o sicer^o ne brez vsake nade na moč in bogastvo. 24. Če kdo besede više ceni kakor dejanja, se mora imenovati neumnež.

Infinitiv.

3.

Infinitiv kot subjekt in objekt. 273, 274 (323, 324).

1. Dulce et decōrum est prō patriā morī. 2. Necessitātī parēre semper sapientis est habitum. 3. Nōn est cōnsuētūdō populī Rōmānī accipere ab hoste armātō condiciōnem. 4. Cūiusvīs hominis est errāre. 5. Liscus dicit: Praestat, sī iam prīncipātum Galliae obtinēre nōn possumus, Gallōrum quam Rōmānōrum imperia perferre. 6. Multī petēbant, ut Caesaris voluntāte discēdere liceret. 7. Fēlicem habērī nōn nēminī iucundum est. 8. Cōnsulem fierī etiam Catilīnae utilissimum vidēbātur. 9. Licet vōbīs incolumibus (fortūnatissimōs) esse. — 10. Caesar prīncipēs obsidum locō sēcum dūcere in Britanniam dēcrēvit. 11. Vincere scīs, Hannibal, victōriā tūi nescīs.

1. Na domovino jeziti se je greh. 2. Bolje je dobrot kakor krivic pomljiv biti. 3. Pameten človek se ne sramuje priznati, da mnogo (pl.) stvari^o ne ve. 4. Ariovist sporoči po odposlancih Cezarju: Kar si prej zahteval glede pogovora, to se sme sedaj zgoditi. 5. Sramotno je, drugače (= drugo) misliti in drugače govoriti. 6. Germani niso prej nehali bežati, dokler niso prišli do Rena. 7. Dečki, spodobi se vam svojim staršem in učiteljem vedno hvaležnim biti. 8. Kdor se ni naučil pokoren biti ta tudi ne zna (= ve) poveljevati. 9. Dober poljedelec biti je bilo pri Rimljanih enako (*aequē*) velika hvala kakor (*ac*) biti dober državljani. 10. V sreči ošaben biti, v nesreči obupavati ni znamenje modrega človeka. 11. Aristip si ni pomišljal imenovati bolečino najvišje zlo. 12. Diktatorjem imenovan biti je bila pri Rimljanih največja čast. 13. Ljudje so že^o od narave

vajeni, stremiti za svobodo in sovražiti sužnost. 14. Oče domovine imenovati se je največja slava kraljev. 15. Našemu vladarju je največ na tem, da ohrani mir. 16. Zelo težka umetnost je državo prav vladati. 17. Od dobrih ljudi^o zaničevan biti je za značajnega človeka zelo bridko.

4.

Accusativus cum infinitivo.

a) 275 (328).

a) 275 (328), 1—2.

1. Caesar dīxit Ariovistum sē cōsule amīcitiām populī Rōmānī appetisse. 2. Pausaniās rēgī Persārum sē Graeciam sub ēius potestātem redāctūrum esse prōmīsīt. 3. Caesar vīdit sē a Gallīs metuī eōsque adversus sē esse ingrātōs. 4. Xerxēs sē Graecōs facile vincere posse spērāvit. 5. Spērāvī fore, ut convalēscerēs. 6. Tot diēs esse āmissōs rēctē queruntur hominēs neglegentēs. 7. Gallī populī Rōmānī exercitum in Galliā hiemāre molestē ferēbant. 8. Sedūnī suōs ab sē liberōs abstractōs (esse) dolēbant.

1. Ariovist pravi, da se še^o ni nihče boril z njim brez svoje pogube. 2. Cezar je odgovoril Helvečanom, da naj se ne čudijo, da so tako dolgo delali krivice nekaznovano. 3. Rimljani so se z ogorčenjem pritoževali, da so Tarentinci njihove poslanca razžalili. 4. Naši sosedje so se začudili, da so se mogli tako lahko in hitro polastiti sovražnikovega mesta. 5. Cezar se je spominjal (= držal v spominu), da so Helvečani ubili konzula L. Kasija. 6. Hedučani so obvestili Cezarja, da ne odvrtaajo lahko od svojih mest sovražne sile. 7. Ko se je cesar Tit nekega dne pri (*inter*) večerji spomnil, da tistega dne ni nikomur nič dobrega storil, je vzkliknil: Prijatelji, danes sem dan izgubil! 8. Stoiki uče, da je krepost ne samo najvišja, ampak tudi edina blaginja. 9. O Svebih pripoveduje Cezar, da so bili daleko največji in najbojevitejši narod izmed vseh Germanov [= Cezar pr., da so bili Svebi . . . gl. 275 (328), do.]. 10. Ariovist je odgovoril odposlanstvu, da ne pride k Cezarju; če pa^o ta (= oni) kaj želi od^o njega (akuz. refleks.), naj (*oportet* inf.) pride on (= oni) k njemu. 11. Cezar je sklenil zavojščiti Belge, o katerih je bil izvedel, da [prim. 268 (269), stavek: *Orpheus, quem*] se smatrajo zaradi svoje hrabrosti za

nepremagljive. 12. Isti je zahteval od helvečanskih poslancev prve plemiče (= najplemenitejše moške^o) kot talnike, kar bodo, kakor je vedel, neradi storili (prim. predidoči stavek!) 13. Ko je Alcibiad slišal, da je obsojen na smrt in da so svečeniki od ljudstva prisiljeni (*ut*) ga preklinjati, se je preselil v Lacedemon. 14. Ko je Darej videl, da ga je kralj Aleksander premagal z dobrotami (pas.), je pisal tretje pismo in mu ponudil večji del svojega kraljestva in za ujetnike 30.000 talentov. Na (*ad*) to (pl.) je odgovoril Aleksander, da se je naučil bojevati se ne proti neizgodam (*clādēs*) sovražnikov, ampak proti njihovim vojnim silam; sicer pa^o [da] ne moreta vladati (*rēgnāre*) niti sveta dve solnci (pas.) niti ne more^o imeti zemljekrog dveh velikih kraljestev. 15. Orgetorig je upal polastiti se s Hedučanom Dumnorigom vse Galije. 16. Temistoklej je upal, da bo mogel peržanskega kralja pripraviti do tega, da bo (čas!) napadel grško brodovje pri Salamini. 17. Cezar je vzpričo velikih dobrot rimskega naroda proti (*in*) Áriovistu upal, da bo ta v kratkem opustil (*dēsistere*) svojo trdovratnost. 18. Hanibal je, kakor se poroča, prisegel svojemu očetu Hamilkarju, da ne bo nikdar rimskemu narodu (gen.) prijatelj. 19. Tuciddid, ki poroča, da je Temistoklej v Magneziji umrl in bil pokopan v Atiki, pristavlja, da je bil sum, da se je zastrupil (= si je zadal smrt s strupom). 20. Sokrat je rekel, da so človeške duše božje in da jim je povratek v nebo odprt, ko ubeže (konj. plpf.) iz telesa. 21. Cezar se je razveselil, da so prišli Germani s svojimi knezi v velikem številu (*frequēns*) k njemu, (ter) jih je obdržal v taboru. 22. Isti je obljubil sovražnikom njih državi prizanesti, če se bodo vdali (konj. plpf.). 23. Ko so Lacedemonci l. 458. napovedali Atencem vojno, so ti Cimona nazaj poklicali, ker so upali, da bo domovini najboljše pomagal.

β) 275 (328), 3–4.

1. Attalus voluit herēdem tē, Rōma, relinquī. 2. Epamīnōndās ā Diomedonte quaesīvīt, quō sē dēdūcī vellet. 3. Caesar plūribus praesentibus māgnās rēs iactārī nōlēbat. 4. Miseranda est vīta eōrom, quī sē metuī quam amārī mālunt. 5. Omnēs cupiunt suōs esse beātōs. — 6. Caesar Titum Labiēnum exercitum in hiberna dūcere iussit. 7. Idem pontem, quī erat ad Genavam, rescindī iussit. 8. Lacedaemoniī postquam audiērunt Athēnīs mūrōs struī, lēgātōs eō misērunt, quī id fierī vetārent. 9. Belgae

ea, quae ad lūxum pertinent, ad sē importārī nōn sinunt (patiuntur). 10. Vir honestus omnibus sē grātum vidērī cupit.

1. Belgi niso hoteli, da bi Germani dalje bivali v (*versārī*) Galiji. 2. Neki zgodopisec poroča, da je Aleksander hotel za Jupitrovega sina smatran biti. 3. Tisti starši so graje vredni, ki nečejo, da bi se njih otroci po^o strogih zakonih (*abl.*) vzgajali in poučevali. 4. Cezar je ukazal Titu Labienu, naj zasede vrh gore. 5. Ko je Epaminonda slišal, da je njegov ščit rešen, je dal [275 (328), 4, p 2] ost kopja iz svojega telesa izdreti. 6. Sokratovi prijatelji so, kakor pripoveduje Platon, rajši hoteli, da njih učitelj pobegne iz ječe, kakor da tam umre, pokoreč se zakonom domovine. 7. Ciceron je dejal v senatu, da ne bo trpel, da bi Katilina dalje bival v Rimu. 8. Cezar je prepovedal podpoveljnikom oditi od poedinih legij, če ni bil tabor utrjen. 9. Ko so vojaki sovražnike izgnali iz gozda, jim je Cezar prepovedal jih^o na begu (*ptcp.*) dalje (*longius*) zasledovati, (*ker*) je že bil minil (*cōnsūmī*) velik del dneva; hotel je namreč, da ostane še^o časa za utrditev (*dat.*) tabora. 10. Elpinika je rekla, da ne bo trpela, da bi poginil Miltiadov rod (*progeniēs*) v državni ječi. 11. Lacedemonci niso pustili uvažati v svojo deželo zlate in srebrne posode. 12. Pohlepnost ne da lakomniku nikoli zadovoljnemu biti. 13. Cezar je ukazal vojakom podreti most, ki je bil pri Genavi. 14. Zakoni Hedučanov so branili, da bi se izvolila konzuloma dva člana^o iz ene rodbine, dokler bi bila oba (*uterque*) živa. 15. Cesar Domician si je prepovedal postaviti na Kapiholiju druge kipe kakor (*nisi*) zlate ali srebrne. 16. Celo modrijani žele imenovani in hvaljeni biti. 17. Vsi pošteni državljani žele, da se vojna prepreči in mir ojači. 18. Pompeja, o katerem vemo, da ga je v bitki pri Farzalu Cezar premagal (*pas.*), je zapovedal egipčanski kralj ubiti.

b) 276 (327).

1. Parentēs dē liberōrum salūte cōgitāre aequum est (*convenit, decet*). 2. Animum et corpus unā perire crēdibile nōn est. 3. Cōnsuetūdinem alteram nātūram esse vērūm prōverbium est. 4. Sōcratem sapientem virum fuisse nōtum est (*cōnstat*). 5. Amōrem patriae hominibus innātum esse apertum est (*apāret*). 6. Sapientem semper beātum esse oportet (*opus est*). 7. Nāvibus frāctīs, id quod necesse erat accidere, tōtūus exer-

citūs perturbātiō facta est. 8. Āfricānum et Laelium doctōs fuisse trāditum est. 9. Arantī L. Quīntiō Cincinnātō nūntiātum est dictātōrem eum esse factum.

1. Splošno je znano, da je Aristid prekosil po svoji pravičnosti in nesebičnosti ostale Atence. 2. Spodobi se, da je domovina vsem državljanom draga. 3. Očividno je bilo, da je bil sklenil Pavzanija s Kserksom zavezo in da je hotel spraviti Grecijo pod njegovo oblast. 4. Veleizdaja je, pravi Ciceron, če (= da) se pribije rimski državljan na križ. 5. Zelo verjetno je, da bi bil mogel Hanibal Rimljane premagati, ko bi ga ne bila doma slabila zavist njegovih sodržavljanov (pas.). 6. Mnogih se mora bati tisti, ki se ga mnogi boje. 7. V Rim se je javilo, da je Antonij premagan in da je pobegnil z nekoliko neoboroženimi vojaki. 8. Smatralo se je za greh (*nefās*), če (= da) je ostal Jupitrov svečenik celo^o noč zunaj mesta. 9. Koristno je, da so ugledni možje pomljiivi svojih prednikov. 10. Atencem je bilo mnogo do tega, da se Alcibiad izžene.

5.

Nominativus cum infinitivo. 277, II. (324, p 1; 325).

1. Hostēs in dēditiōnem receptī arma trādere iussī sunt. 2. Militēs absente duce cum hostibus cōnfligere vetitī sunt. 3. Caesar in supplicēs ūsus esse misericordiā vidēbātur. 4. Ptolomaeus ā filiō vitā privātus esse dicitur. 5. Dīcēbar dēbuisse cum Pompēiō proficiscī. 6. Iam Caesar ā Gergoviā discēssisse audiēbātur. 7. Aristīdēs ūnus omnium iūstissimus fuisse trāditur. — 8. Mālō bonus esse quam exīstimārī. 9. Populus Rōmānus beneficiī et iniūriae memor esse solet. 10. Post Caesaris orātiōnem militēs timidī esse dēsīerunt.

1. Zdi se, da so bili Atenci proti Sokratu krivični. 2. O Cezarju se pravi, da je nekoč dejal, da bi bil rajši (= rajši hotel biti) v vasi prvi kakor v Rimu drugi. 3. Ko je postal Pavzanija Lacedemoncem sumljiv, so mu ukazali efori vrniti se domov (pas.). 4. Dasi se je Minuciju prepovedalo bojevati se, je vendar napadel Hanibala. 5. Sula je baje dejal, da je v Cezarju mnogo Marijev. 6. Temistoklej se je, kakor pravijo, radovoljno zastrupil, ker je obupal, da bi mogel izpolniti, kar je bil obljubil peržanskemu kralju. 7. Atencem se je ukazalo mesto zapustiti in se braniti za^o lesenim zidovjem (abl.). 8.

Videti je bilo, da hočejo vojaki rajši umreti kakor orožje izročiti. 9. O Edipu se poroča, da si je iztaknil oči, ko je izvedel, da je ubil svojega očeta in se oženil s svojo materjo. 10. V Atenah je vladal (= bil) velik strah, ko se je pravilo, da nameravajo napasti (*petere*) Peržani zlasti to mesto (pas). 11. Cezar je grajal vojake, češ, videti je, da mislijo, da morajo vprašati, kam jih pelje (pas.) 12. Ko je Aleksander izvojeval Tebe, se je prepovedalo vojakom hišo pesnika Pindarja razrušiti. 13. Ko se je Agezilaju ukazalo vrniti se iz Azije domov, je smatral za slavnije pokoriti se zakonom domovine kakor izvojevati Azijo (= z vojno premagati).

6.

„Sladko in častno je za domovino umreti.“

Znano nam je, da so ta rek starih pesnikov najboljši možje vseh časov z dejanjem potrdili.¹ O Kodru, zadnjem atenskem kralju, se pripoveduje, da je hotel biti od sovražne² roke ubit³, da bi rešil domovino. Pri Spartancih se je smatralo za najvišjo hvalo v hrabrem⁴ boju⁴ umreti; brez štita iz bitke vrniti se je bila najvišja sramota. O Leonidu in njegovih 300 smo že često slišali in brali, da so rajši hoteli biti zakonom pokorni ter iti⁵ v⁵ gotovo⁵ smrt⁵ kakor rešiti si življenje. Epaminonda je želel toliko časa živeti, da (*dōnec*, impf.) bi izvedel, da so Tebanci zmagali; ko se mu je naznanilo, da so njegovi vojaki dobili zmago nad sovražniki, je dal (*tubēre*) železo iz telesa izdreti in je umrl. Toda ne le o Grkih, temveč tudi o Rimljanih vemo, da jim je bila domovina nad vse draga (sup.). Kdo izmed nas še namreč ni slišal, da se je konzul Regul, ki je v prvi punski vojni načeloval rimski vojski, rajši vrnil v gotovo smrt, kakor da bi bil Rimljanom svetoval, naj sklenejo s Kartazani mir, ki je, kakor je menil, za domovino sramoten? Nesmrtna je slava onih 306 Fabijev, ki so sklenili sami vojskovati se s sovražniki in niso prej nehali bojevati se, dokler niso vsi⁶ do⁶ zadnjega⁶ padli za domovino.

¹ *cōnfirmāre* — ² sovražnikov — ³ prez. — ⁴ hrabro se bojujoč — ⁵ *mortem oppetere* — ⁶ *ad unum omnēs*.

7.

Nazika in Enij.

Ko je Nazika prišel k pesniku Eniju in mu je služkinja rekla, da ga ni doma, je zapazil¹, da je ona to⁰ rekla na go-

spodarjevo povelje in da je pesnik notri. Ko je prišel malo dni potem Enij k Naziku in je pri² vratih³ vprašal⁴ po njem, zakliče ta, da ga ni doma. Nato⁵ reče Enij: Kaj? Jaz ne poznam tvojega glasu? — Potem⁶ odgovori Nazika: Nesramnež⁷. Ko sem jaz vprašal po tebi, sem verjel tvoji služkinji, da te ni doma; ti pa⁰ meni samemu ne verjameš?

¹ *sentire* — ² *ā* — ³ *ianua*, *ae* — ⁴ *quaerere* — ⁵ *tum* — ⁶ *hic* — ⁷ = nesramen človek si.

8.

Orgetorig se zaman trudi, da bi postal kralj. (Comm. I, 2, 4.)

Helvečani so mislili, da je njihova dežela v primeri s številom prebivalcev preozka (pozitiv). Zato jih je kot bojaželjne ljudi Orgetorig l. 61. pr. Kr. pregovoril, da naj zapuste svoje ozemlje. Po plemstvu in bogastvu prvi mož (prvak) v državi, je svoje sodržavljane prepričal, da je lahko polastiti se vlade vse Galije, češ, da prekašajo vse po hrabrosti. To je storil Orgetorig iz vladoželjnosti; upal je namreč, da bo na ta način dosegel v svoji državi kraljevsko čast. Ko so Helvečani izpredvideli, kaj Orgetorig namerava, so ga vrgli v ječo. Toda določenega dne se je, kakor poroča Cezar, odtegnil sodni obravnavi s pomočjo svoje služinčadi, svojih varovancev in dolžnikov. Ko je vsled tega razjarjena množica hotela svoje pravo uveljaviti (*exsequi*), je Orgetorig nenadoma umrl. Toda Helvečani so prepričani, da si je sam zadal smrt, ko je izpredvidel, da smrtni kazni ne bo mogel uiti.

9.

Supin. 279 (339).

1. *Bellō Helvētiōrum cōfectō tōtius ferē Galliae lēgātī ad Caesarem convēnērunt grātulātum.* 2. *Haedū lēgātōs ad Caesarem mittunt rogātum auxiliium [češče: quī (ut) auxiliium rogārent, auxiliū rogandī causā].* 3. *Tarquinius Superbus filiam Octāvīō Māmilīō nūptum dedit.* — 4. *Pleraque dictū quam factū sunt faciōra.* 5. *Cicerō: Sī hōc, inquit, optimum factū putārem Catilinam morte multārī, eī ne ūnam quidem hōram ad vīvendum dedissem.* 6. *Animus hūmānus cum aliō nullō nisi cum ipsō deō, sī hōc fās est dictū, comparārī potest.*

1. Grški poslanci so prišli v Rim pritoževati se o krivicah macedonskega kralja. 2. Kurcij pripoveduje, da je sedež Amo-

novega svetišča stal (= ležal) sredi med (inter) neizmernimi (*vastus* 3) puščavami — neverjetno povedati in slišati — (in) je bil odvsod obdan (= krit) z drevjem. 3. Ko je Kserks zavojščil Grecijo, so poslali Atenci poslanca v Delfe Apolona popraševati za svet (prestavi na pet načinov!), kaj (*quidnam*) naj store. 4. Kaj je tako prijetno slišati kakor govor (nom.), (ki) je okrašen z modrimi reki in blestečimi besedami? 5. O Aleksandru Velikem vemo, da je šel (*proficisci*) v Azijo, da bi osvojil peržansko kraljestvo. 6. G. Marij je odrinil z veliko vojsko iz volščanskega ozemlja, da bi zavojščil — neverjetno [reči] — svoje rodno mesto. 7. Mamerk, bojevit in mogočen mož, je prišel v Sicilijo tirane podpirat. 8. Brali smo, da so Galci hodili s solncem vred^o spat. 9. Kornelij Nepot je sporočil spominu, da je macedonskega kralja Filipa, ko je šel gledat igre, ubil neki Pavzanija (pas.). 10. Cezar poroča, da je Dumnorig dal svoje sorodkinje plemičem drugih držav v zakon. 11. Britanski prvaki so smatrali za najboljše [storiti], da (inf.) vojno (*rēs*) zavlečejo na (*in*) zimo. 12. Menelaj je obljubil, da bo po svojem povratku [domov] omožil svojo hčer z Ahilovim sinom. 13. Dumnorig je dokazal (*probāre*) prijateljem, ki so se pomišljali, da je zelo lahko [storiti] njegove^o drzne načrte izvršiti. 14. O Britancih poroča Cezar, da so se barvali (*inficere*) s sokom neke rastline, da bi bili v bitki videti (*āspicere*, sup.) tem groznejši.

Particip.

10.

Atributivni, apozitivni in predikativni particip.

281, 282 (330, 331), 204 g h i.

1. Glōria est cōsentiēns¹ laus bonōrum. 2. Caesar sociōs bene dē sē meritōs (= quī dē eō bene meritī sunt) nōn dēserit. — 3. Caesar cōsecūtus, quod voluerat, discessit. 4. Epamīnōndās postquam vīcisse Boeōtōs audīvit: Satis, inquit, vīxī; invictus enim morior. 5. Cōsidius², timōre perterritus, quod nōn vīderat, prō visō renūntiāvit. 6. Orgetorigem damnātum poenam sequī oportēbat, ut ignī cremārētur. 7. Caesar, cum militēs Rōmānī Germānōs timērent, et alia et haec dīxisse fertur: Quōs aliquamdiū inermēs sine causā timuistis, hōs postea armātōs superāstis. — 8. M. Catōnem audīvī dē senectūte disserentem. 9. Homērus Lāerthem facit agrum colentem. 10. Caesar ex omnī

prōvinciā equitātum coāctum habēbat. — 11. Rōmānī nōn rogāti [gl. 284 (332, do), p. 2] Graecīs ultrō³ contrā tyrannum quēdam auxilium offerunt.

¹ soglašajoč, soglasen — ² Konzidij, Cezarjev poveljnik konjenice — ³ sami od sebe.

a) 1. Vedi, da se pretekli čas nikoli več⁰ ne vrne! 2. Marij je podaril dvema legijama, (ki)* sta vzdržali s čudovito hrabrostjo napad Cimbrov, na samem bojnem polju državljanstvo. 3. Arhimed, (ki) je gledal v pesku začrtane like, ni zapazil vojaka, ki je vstopil. 4. Ko je peljal Febida l. 382. pr. Kr. vojsko v Olint in je potoval skozi Tebe, je zasedel tebski grad, tako zvalo [gl. 281 (330), p. 2] Kadmejo. — 5. Ko se je Cezar pomudil malo dni v germanskem ozemlju (in) je obljubil Ubijem pomoč ter se maščeval nad Sugambri, se je napolil v Galijo. 6. (Dasi) je Sokrat po kreposti in modrosti prekašal vse ljudi⁰, so ga Atenci vendar obsodili na smrt. 7. Leva se zajci ne boje, (če) je mrtev. 8. (Ker) se modrijan ničesar ne boji razen (*nisi*) sramote, mu preteči tiranov obraz (pl.) ni strašen. 9. (Ko) je Parmenion Aleksandru svetoval, da naj sprejme denar, (ki) mu ga je bil Darej ponudil, mu je ta odgovoril: Tudi jaz bi rajši hotel denar kakor slavo, ko bi bil Parmenion (Prestavi: Al. je odg. Parmenionu, ko mu⁰ je ta . . .). 10. Cir mlajši je običaval reči: (S tem [= na ta način] da) bogatim prijatelje, bogatim sebe samega. 11. Umor Kuriona je Rimljane baje zelo prestrašil (= navdal z velikim strahom). 12. Vkljub hrabremu odporu (*resistere*) so Ariovistove čete Rimljani v beg zapodili. 13. V nadi, da bodo pičle grške čete lahko premagali, so Peržani začeli boj. 14. Cezar je za (*dē*) tretje nočne straže odrinil s tremi legijami iz tabora (in) je prišel do reke Arara.

b) 1. Spominjaj se (= bodi pomljiv) prijatelja, (kadar) je odsoten! 2. Znano je, da je tiran Dionizij, (ko) je bil iz Sirakuz izgnan, poučeval dečke v Korintu. 3. (Ko) je Ariovist dobil čolnič, (ki) je bil privezan ob bregu, se je rešil. 4. Reka Dub, (ki) je kakor (*uf*) s šestilom okoli speljana, okrožava skoro vse mesto Vezoncion. 5. Ariovist je Cezarju bahavo rekel (*praedicāre*), da je prekoračil Ren, ne iz lastnega nagiba, ampak na prošnjo (*rogāre*) in poziv (*arcessere*) Galcev. 6. Ko so bili Trojanji potegnili lesenega konja v mesto, so jih v spanju (*dor-*

* Relativ ali konjunkcija v ( ) naznanja participialni sklad.

mīre) Grki napadli (*opprimere*). 7. (Ko) je Cezar prekoračil Rubikon, se je napatil najprej proti mestu Ariminu. 8. Datid je začel bitko v nadi, da bo pičle grške čete lahko premagal. 9. Pri Nepotu smo brali, da je Miltiad spravil tako zvane otoke Ciklade pod atensko oblast. 10. Isti pripoveduje, da so Atenci Cimona, ki je bil mnogim sodržavljansom pomagal s svojim premoženjem, po njegovi smrti (ptcp.) dolgo pogrešali. 11. (Če) je bil pri Helvečanih kdo zaradi veleizdaje obsojen, ga je morala zadeti po njih zakonih smrtna kazen na grmadi (prim. zgoraj 6. lat. st.). 12. (Ko) je Cezar vprašal ulete Germane, zakaj se Ariovist bitke izogiblje, se mu je odgovorilo, da Ariovistu branijo (*vetāre*) prorokovanja bojevati se pred mlajem (pas. skl.). 13. Velika je bila hrabrost 300 Spartancev, ki so se upali, (ne da) bi se bali velikanskega števila Peržanov, vzdržati napad sovražnikov. 14. Cezar se je jezil na Masiljane, ker so bili prelomili premirje, (ne da) bi bili vsled kake^o krivice razdraženi. 15. Ariovist je hotel, da obdrži (*ūtī*) Galija, (če tudi) je bila premagana, svojo ustavo. 16. Ko je bil Pavzanija po bitki pri Platejah [biti] s skupnim brodovjem poslan na Ciper in Helespont, se mu je posrečilo odondod pregnati barbarske posadke. 17. (Ker) se je verbigeniski okraj bal, da ne bi pretrpel smrti, ko bi izročil (plpf.) orožje, je ubežal ponoči skrivaj iz tabora. 18. Mnogi Atenci so slišali Sokrata o najresnejših zadevah govoriti. 19. Spomin (na dejstvo, da) so bili poslali rimsko vojsko pod igo (= spomin poslanske vojske), je napravil Helvečane prevzetne. 20. Prijateljstvo lajša nesrečo (na ta način, da) jo deli in dela skupno. 21. (Če) smo prijatelja spoznali kot zvestega, mu po pravici vse svoje (pl.) zaupamo. 22. Romul je baje ubil Rema (pas.), (ker) ga je ta zasmehoval. 23. Ksantipa, Sokratova žena, je imela navado reči, da je videla Sokrata vedno istega obraza z doma odhajati in domov prihajati (= vračati se). 24. Boginjo Minervo so Grki upodabljali s (*gestāre*) čelado na glavi, s (*tenēre*) ščitom in kopjem v^o rokah. 25. V peloponeški vojni so držali Lacedemonci s posadko, (ki) so jo po Alcibijadovem nasvetu postavili v trdnjavo Decelejo, Atene neprestano v obsednem stanju (z *oppūgnāre*). 26. Pri Nepotu smo brali, da so Atenci, (ne da) bi počakali na pomoč, odrinili proti ogromni vojski Peržanov. 27. Cezar ni nikoli vodil svoje vojske po opasnih potih, (ne da) bi bil dal preiskati (= preiskal) lego pokrajine.

Ablativus absolutus. 283 (332).

1. Caesar triduō intermissō¹ cum omnibus cōpiīs hostēs sequī coepit. 2. Caesar suīs admonitīs proelium commisit. 3. Agēsīlāus angustīs Thermopylārum ab hostibus nōn dēfēnsīs [glej 284 (332, do), p. 2] in Boeōtiam dēscendit. 4. Sinistrā impeditā Helvētīi nōn satis commodē pūgnāre poterant. 5. Deō adiuvante nōs omnia perficere posse persuāsum habēmus. 6. Caesar propter mūrī altitudinem paucīs dēfendentibus oppidum expūgnāre nōn potuit. — 7. Bellum Gallicum Caesare imperātōre gestum est. 8. Exiguā parte aestātis reliquā Caesar in Britanniam proficiscī contendit, quod inde Rōmānōrum hostibus auxilia subministrāta erant.

¹ *intermittitur tempus* čas mine, preteče; . . . ko so minili . . . , po preteku . . .

a) 1. (Ko) je Diviciak odpustil hedučanske (= Hedučanov) čete, se je vrnil k Cezarju. 2. (Dasi) so bili Rimljani prejšnji dan zasedli višje (*superior*) kraje, vendar^o niso začeli bitke. 3. (Ker) je Cezar spoznal veliki Dumnorigov vpliv pri Hedučanih, ga je hotel vzeti (*dūcere*) s seboj v Britanijo. 4. (Če) gospoduje preudarnost, ni prostora za naslado, (če) pa^o vlada nasladohlepnost (= naslada), nimajo največje kreposti veljave (*iacere*). — 5. Izgubivši 80.000 vojakov, je bežal Darej iz dežele¹ Scitov¹. — 6. Vkljub ugovoru (*repūgnāre*) vojakov je Cezar sklenil v naslednji noči odriniti in peljati vojsko proti Germanom. — 7. Cezar ni pustil skrbi za zaveznike v nemar, (ampak) je poslal takoj poslanca k Ariovistu.

¹ *Scythia, ae.*

b) 1. (Dasi) ni nihče (pl.) branil mesta Novioduna, ga Cezar zaradi širokega jarka in visokega zidu vendar ni mogel zavzeti (Latini: Cezar mesta N., (dasi) ga^o ni nihče branil, zaradi širokosti j. in visokosti z . . .). 2. Cezar poroča, da je Orgetorig upal, da se bo mogel polastiti z največjo lahkoto vse Galije, (ko) bi dobil vlado v svoji državi (gen.). 3. (Vkljub temu, da) je Timoleont izgubil vid (= oči), ga vendar ni nikoli nihče slišal tožiti. 4. Cezar je dal odstraniti (= odstranil) izpred oči najprej svojega konja^o, potem konje vseh drugih^o, da bi zenačil nevarnost vseh (in) odvzel nado na beg, (ter) je, osoko-

livši svoje vojake, začel s Helvečani bitko. 5. Največji potres starega veka je bil baje za cesarjevanja Tiberija. 6. Ko je prišlo v Grecijo poročilo, da navalé (prez.) Peržani zlasti na Atence (pas.), je Temistoklej svetoval svojim sodržavljanom, da naj zapuste mesto (in) se branijo na ladjah (= z l.). 7. Ko je Kserks prišel do Aten, je svečenike, ki jih je bil našel na gradu, dal umoriti (= umoril), mesto (pa) upepeliti, (ne da) bi ga bil kdo (pl.) branil (istodobno). 8. Nič ni bilo pri Grkih in zlasti pri Lacedemoncih sramotniše, kakor, izgubivši ščit, vrniti se iz bitke. 9. Znano je, da se je Platon po Sokratovi smrti (ne subst.) napotil najprej v Egipt, nato v Italijo in Sicilijo, da bi temeljito proučil (*perdiscere*) Pitagorove iznajdbe. 10. (Dasi) je bilo mesto zavzeto, Rimljanom vendar ni upadel pogum. 11. (Če) je nastal vihar, so se v Rimu ljudski shodi razpustili. 12. Nepot pripoveduje, da so pod Pavzanijevim vodstvom Grki pri Platejah dobili veliko zmago nad Peržani. 13. Kritija in ostali atenski tirani so mislili, da njih gospodstvo ne bo varno, (dokler) bo Alcibiad živel (*vivus*). 14. (Ko) je Aleksander v Babilonu umrl, se je izročila (*dēferre*) najvišja oblast (*summa rerum*) Perdiki, ki mu je dal Aleksander na smrtni postelji (*morī*) svoj prstan. 15. (Ko) je bil Hanibal še deček, je njegov oče Hamilkar šel v Hispanijo, potem ko je Jupitru žrtvoval. 16. Proti volji tistih, ki imajo (= drže) otok Far v^o svoji^o oblasti^o, ne morejo priti ladje v aleksandrijsko pristanišče. 17. Znano nam je, da je v bitki pri Levktrih bil Pelopida pod Epaminandovim poveljstvom vodja odbrane čete. 18. (Če) so bogovi milostivi, je rekel poveljnik, bomo sovražnike premagali, ker se bomo borili za rešitev domovine. 19. Lacedemonci, s katerimi Tebanci zlasti po Epaminondovem nasvetu niso hoteli skleniti miru, so bili v sedmem letu tebanske vojne pri Levktrih premagani in v beg zapojeni. 20. Helvečani, ki so 28. aprila za konzulovanja A. Gabinija in^o L. Pizona bili zapustili (*extre*) svoje ozemlje, so skušali potovati proti Cezarjevi volji skozi rimsko provincijo. 21. Isti pošljejo poslance k Hedučanu Dumnorigu, da bi na njegovo priprošnjo od Sekvancev dosegli (*impetrāre*), da bi smeli iti skozi njihovo ozemlje. 22. (Ko) so bili vsi (= vseh duhovi) zaposleni (*impeditus* 3), je začel Dumnorig brez Cezarjeve vednosti s hedučanskimi konjeniki domov odhajati. 23. Miltiad je sklenil ničesar se ne lotiti, (ne da) bi vprašal delfsko proročišče za svet. 24. S pomočjo (ne *auxilium!*)

Atencev so Ionci l. 499. pr. Kr. osvojili Sárde (in) ubili peržansko posadko. 25. (Ne da) bi bili Lacedemonci sumili (istodobno!), je izvežbal Epaminonda ono vojsko, ki ji je pri Levktrih Lacedemon podlegel. 26. Miltiad ni dvomil, da bodo njegovi načrti prišli kralju na uho (= h kraljevim ušesom), (ker) jih je toliko (= tako mnogo) zanje⁰ vedelo (s *cōnsciūs* 3); zatorej je zapustil Kerzonez (in) se je vrnil v Atene. 27. Jugurta vkljub silnim naporom (*summōs labōrēs cōnsūmere*) ni mogel osvojiti mesta Cirte, ki je bilo naravno in umetno zelo utrjeno. 28. L. 513. pr. Kr. je sklenil Darej prepeljati vojsko iz Azije v Evropo (in) zavojščiti Scite; toda znano je, da so ga ti premagali (in) da ga je rešila le Histijeve zvestoba (pas.) 29. Po Periklejevem vplivu je zgradil Fidija na atenskem gradu najlepše svetišče vse Gracije.

12.

Ajak in Uliks se potegujeta¹ za Ahilovo orožje.

Ko je bil Hektor pokopan (in) je Ahil, okoli trojanskega zidu hodeč², trdil, da je sam Trojo osvojil, se je Apolon razjezil (in) je prestrelil, izdajajoč se (*simulāre*) za Aleksandra (= da je A.), s puščico njegov⁰ gleženj, ki ga je baje imel smrtnega, ter je tako Ahila usmrtil. (Ko) je bil ta (rel.) ubit in izročén materi³ zemlji³, je zahteval Ajak Telamanovič⁴, ker je bil njegov bratranec⁵, od Danajcev, da bi dali Ahilejevo orožje njemu; toda (*at*) Agamemnon mu ga je odrekel⁶ (in) dal Uliksu. Radi krivice, (ki) se mu je storila (= ki jo je dobil), je Ajak v⁷ blaznosti pobil⁸ svojo drobnico (*pl.*), potem pa sebe samega usmrtil, in⁹ sicer⁹ s tistim mečem, ki ga je bil dobil od Hektorja v dar⁹, ko¹⁰ se je z njim bojeval.

7- ¹ *contendere (de)* — ² *vagāri* — ³ = pogrebu (*sepultūra*) — ⁴ *Telamōnius* — ⁵ *frāter patruēlis* — ⁶ *abiūdicāre* — ⁷ *per* — ⁸ *occidere* — ⁹ *mānus, eris* — ¹⁰ *dum* (prez).

Gerundiv in gerundij.

13.

Gerundiv (predikativen). 286 (333).

1. Caesarī omnia erant ūnō tempore agenda. 2. Epamīnōndās cīvibus suīs: Sī prīncipēs, inquit, Graeciae esse vultis, castrīs est vōbīs ūtendum, nōn palaestrā. — 3. Caesar, cōpiās

Helvētiōrum ut cōsequī posset, pontem in Ararī faciendum cūrat. 4. Diomedōn rogātū rēgis Artaxerxis Epamīnōndam pecūniā corrumpendum suscēpit. 5. Caesar obsidēs ā Senonibus sibi datōs Haeduīs cūstōdiendōs trādit.

1. Leonida je pri Termopilah rekel svojim vojakom: Danes moramo ali zmagati ali umreti. 2. Ko je Mardonij dospel do Citerona (*Cithaerōn, ōnis*), so morali Atenci drugič zapustiti svojo domovino. 3. Ker so Atenci mislili, da ne smejo take prilike, ki bi oprostila Egejsko morje kraljevih brodovij (pas.), pustiti v nemar, so napadli otok Lemen. 4. Cezar je mislil, da ne sme dovoliti, da bi Helvečani potovali skozi rimsko ozemlje, ker je dobro vedel (*nōn ignōrare*), da so bili Helvečani zmeraj sovražniki rimskega naroda. 5. Darej je menil, da bo najlaže maloazijske (= ki so prebivali v Mali^o Aziji) Grke obdržal v svoji oblasti, če izroči (konj. plpf.) mesta svojim prijateljem v varstvo (*tuērt*). 6. Cezar je uvidel, da bo (prez.) moral mesto oblegati, ker je bilo preveč utrjeno (komp.), kakor da bi ga mogel z naskokom vzeti. 7. Vrnivši se v svojo domovino, je Konon dal pirejsko in mestno zidovje, (ki) ga je bil Lizander porušil, zopet zgraditi in je podaril svojim sodržavljanom 50 talentov. 8. Ker je Temistoklej čutil, da bi moral umreti (*perīre*), ko bi prišel (plpf.) Atencem v roke (= v atensko oblast), je zbežal v Azijo k peržanskemu kralju. 9. Pri Rimljanih je bila šega, da (ut) so se sinovi odličnikov izročali grškim učiteljem v odgojo. 10. Neki Argilčan je dal eforom pismo brati (tudi pas.), ki ga je bil Pavzanija pisal (*mittere*) [k] Artabacu. 11. Ker je Cezar uvidel, da njegovo brodovje ni kos sovražnemu brodovju^o, je dal zgraditi veliko število vojnih ladij. 12. Dion je skrbel za^o to^o, da je bil filozof Heraklid, eden izmed Platonovih učencev, prišedši v Sirakuze, umorjen. 13. Galci so naredili često o najvažnejših (*summus*) zadevah sklepe, ki so se jih morali takoj kesati. 14. Ko so bile sovražne čete nazaj potisnjene, je prepustil poveljnik mesto vojakom v plenjenje. 15. Težko je razsoditi, kateri je bil večji govornik, Ciceron ali (*an*) Demosten. 16. Tvoje pismo sem poslal Gaju, da ga prebere, upam pa, da mi ga bode vrnil (pas.). 17. Ko so bili Kartadžani v toliko bojih premagani, so bili mnogi mnenja, da je treba (= se mora) misliti na mir.

Genitiv in ablativ gerundija in gerundiva. 288, 291 (335, 338).

1. Colloquendī Caesarī causa vīsa nōn est et eō magis, quod pridīe Germānī in Rōmānōs tēla conīecerant. 2. Summa cupiditās bellī gerendī Caesaris militibus illāta est. 3. Ariovistus Caesaris lēgātōs apud sē in castrīs cōnspectōs interrogāvit, num speculandī causā vēnissent. 4. Helvētīī bellandī cupidī erant. — 5. Caesar territandō et cohortandō¹ magnam partem Galliae in officiō (pokorščina) tenuit. 6. Auxiliārēs² lapidibus tēlisque subministrandīs³ spēciem⁴ pūgnantium praebēbant⁴. 7. Themistoclem nōn dēterruit ā rē publicā dēfendendā Miltiadis calamitās. 8. Gallī dē recupērāndā commūnī libertāte cōnsilium inīerunt. 9. Reperiēbat in quaerendō Caesar proeliō equestri paucīs ante diēbus commissō initium fugae a Dumnorīge atque eius equitibus factum esse. 10. Multa dē bene beātēque vīvendō ā philosophīs disputāta sunt. 11. Nihil agendō male agere dīscimus.

¹ (prijazno) prigovarjati — ² *auxillaris*, e pomagajoč, pomočen; — *es (ium)* pomočne čete — ³ priskrbovati, prinašati — ⁴ podobo (bojevnikov) nuditi, dozdevati (zdeti) se . . .

1. Ko se je Cezarju sporočilo, da so Ariovistovi vojaki metali na njegove konjenike kamenje in strelivo, je končal (*finem facere*) pogovor (*colloquī*) in se je umaknil nazaj k svojcem. 2. Kdo bi zanikal (prez.), da se spretnost v izraževanju (*loquī*) krepī s čitanjem pesnikov in govornikov? 3. Dasi je imel Sokrat priliko iz ječe ubežati, vendar ni hotel biti zakonom svoje domovine nepokoren. 4. Kdo ne ve, da je Katilinov načrt, vsem domoljubom (= dobrim) škodovati, Ciceron prekrižal? 5. Da bi tem laže našel vzrok za vojno (*bellāre*), je Hamilkar pri Kartazanih dosegel, da so ga poslali z vojsko v Hispanijo. 6. Galci so nekolikokrat nenadoma sklenili (*cōnsilium capere*) vojno obnoviti in rimsko vojsko napasti. 7. Dumnorig je prosil Cezarja, da bi smel ostati v Galiji, češ, da se boji morja, (ker) ni vajen (= je nevajen) brodariti. 8. Kdo (je, ki) bi zanikal, da vsi ljudje goré (= so vneti od) poželjenja po srečnem življenju (*vīvere*)? 9. Sovražnike je varovala nada i glede osvojitve (*expūgnare*) mesta i glede prehoda (*trānsīre*) čez reko. 10. Dečki, urite spomin s tem, da se učite (= z učenjem) pesmi odličnih pesnikov na pamet! 11. Cezar je izvedel od Liska, da Dumnorig čisto

trdno upa doseči s pomočjo (*per*) Hedučanov kraljevsko čast, ko bi se Rimljanom kaj slabega pripetilo. 12. Kaplja dolbe kamen, ne s silo, nego s pogostim padanjem. 13. Poslanci, ki so jih poslali Rimljani k Piru zaradi (*dē*) izmene (*permūtāre*) ujetnikov, so bili od njega častno sprejeti (*habēre*). 14. V izvrševanju dolžnosti (*sing.*) leži (= je) dostojnost življenja, v zanemarjanju njegova sramota. 15. Cezar ni mislil, da se bodo sovražniki (= ljudje neprijateljskega duha) vzdržali krivice, (če) se jim da dovoljenje skozi provincijo potovati. 16. Ko je sklenil Cezar se maščevati nad Germani za njihove^o krivice, so prišli ti v velikem številu v rimski tabor, deloma da (*s causā*) bi se opravičili, deloma da bi kaj dosegli glede premirja. 17. Ciceron je v govoru, ki ga je imel za Sula, odkrito izjavil (= rekel), da so ga nesmrtni bogovi pripravili do sklepa rešiti domovino (*pas.*). 18. Umetnost prav živeti se mora smatrati za modrost. 19. Cezarjeve legije so tako hitro prodirale, da sovražnikom ni bila možnost dana zbrati čete. 20. Velik del prebivalcev, željen zmagovalca videti, je zlezal na mestno zidovje in hišne strehe. 21. Pravi prijatelji imajo navado svoje^o prijatelje z opominjanjem odvracati od napak (= grešenja). 22. Čednost se vidi (*cernere*) kar (*vel*) najbolj v tem, da prezira naslade. 23. Velika množica Germanov je prekoračila Ren. Vzrok, da ga^o je prekoračila (= prekoračenja) je bil ta^o, ker so jih Svebi ovirali pri poljedelstvu (*pas.*).

15.

Dativ in akuzativ gerundiva (gerundija). 289, 290 (336, 337).

1. Omnibus hibernīs Caesaris oppugnandīs ā Gallīs hīc est dictus diēs, nē qua legiō alterī subsidiō venīre possent. 2. Terentius Harsa lēgem tulit, ut decemvirī lēgibus scrībundīs creārentur. — 3. Caesar in citeriōrem Galliam ad conventūs¹ agendōs profectus est. 4. Liscus dicit Dumnorīgem facultātēs ad largiendum māgnās comparāsse. 5. Helvētīī oppida sua omnia et prīvāta aedificia incendunt, ut domum reditōnis spē sublātā parātīōrēs ad omnia perīcula subeunda essent.

¹ *conventus, us* shod; *c. agere* sodne shode, sodnijske obravnave, (pravdne dneve) imeti, soditi.

1. Ko so tisti, ki so bili sledili Cezarju iz mesta zaradi prijateljstva (*in*) niso imeli posebne (= velike) izkušnje v vojaštvu, zagledali Germane, so se tako prestrašili, da so navajali raz-

lične vzroke, ki so o njih trdili (konj.), da jih^o silijo (= so potrebni) odpotovati (= za odpotovanje). 2. Tiste, ki načelujejo državi, naj vodi h kaznovanju pravica, ne pa^o jeza in sovraštvo. 3. (Ko) so Rimljani Ardejo oblegali, so se sinovi Tarkvinija Ošabnega često sešli k igranju in pijančevanju. 4. Očividno (= zdi se, da) so tisti državljani najboljše, ki so vedno pripravljene državnim zakonom pokorni biti. 5. Pred bitko je poslal Kserks 4000 oborožencev v Delfe, da (*ad*) bi oropali Apolonovo svetišče. 6. Cezar je poslal konjenico, da bi polja Morinov opustošila in njih^o poslopja zažgala. 7. Tiberija Grakka, ki je bil kot triumvir za razdeljevanje polja (pl.) izvoljen, je razjarjeno ljudstvo ubilo (pas.). 8. Tisti so državi zelo koristni, ki porabijo silo svoje zgovornosti v^o to^o, da (*ad*) povzdignejo blagor svojih sodržavljanov. 9. Vsi pregnanci, ki so bili prišli v Tebe, da izženejo ali pomore tirane, so se napotili (*dēvertere*) v hišo Karona, ki je bil določil (*dare*) i dan i uro (= i čas i dan) (pas.). 10. Izmed vseh reči ne pripomaga nič bolj (= več) k srečnemu življenju kakor prijateljstvo. 11. Helvečani so mislili (*dūcere*), da jim zadostujeta 2 leti (= dvoletje), da (*ad*) izvrše vse [reči], kar bi bilo potrebno (*pertinēre*) za njih^o odhod (*proficisci*). 12. Znano je, da so bili l. 451. pr. Kr. izvoljeni decemviri, da napišejo zakone. 13. Cezar je ukazal vojakom vse pripraviti, kar bi bilo za osvojenje mesta potrebno.

Modi in tempora.

Indikativ in njega časi.

16.

Prezent, perfekt in futur I. 296, 298, 300 (275, 277, 279).

1. Scio plērōsque ita scripsisse Themistoclem Xerxe rēgnante in Asiam trānsisse. 2. Fortēs fortūna adiuvat. 3. Caesar cum in Galliam ulteriōrem pervēnisset, prōvinciae tōti quam māximum potest mīlitum numerum imperat, pontem, quī erat ad Genavam, rescindī iubet. 4. Quī mentīrī solet, periūrāre (krivo priseči) cōsuēvit. 5. Themistoclēs ad Artaxerxem hīs verbīs epistulam mīsisse dīcitur: Themistoclēs vēni ad tē, quī plūrīma mala omnium Graecōrum in domum tuam intulī. 6. Orgetorīx, vir apud Helvētiōs longe nōbillissimus, coniūrātiōnem nōbilitātis fēcit et civitātī persuāsit, ut dē fīnibus suis exirent.

7. Parva scintilla contempta saepe māgnū incendium excitāvit.
— 8. Tu nihil invītā dīcēs faciēsve Minervā.

1. Po pravici se neki pesnik ponaša: Postavil (= izvršil) sem si spomenik, (ki) je trajnejši od bronā. 2. (Ko) je Cezar legije nastanil v zimoviščih, je odpotoval v Italijo. 3. Dni, ki so minuli, ne moreš več nazaj priklicati. 4. Narava je oblekla in obdala (*saepīre*) oči z zelo tenkimi kožicami. 5. (Ko) je bil Aristid iz domovine izgnan, je bežal v Lacedemon. 6. Horacij si prorokuje: Ne bom ves umrl, temveč (= in) velik del mojega bitja (= mene) se bo izognil Libitini. 7. Svebi so daleko največji in najbojevitejši narod izmed vseh Germanov. V^o konjiških bojih poskačejo često raz (*ex*) konje in se bojujejo peš (= z nogami); in po njih šegah se ne smatra nič za grše kakor posluževati se sedel. 8. Ko je Diviciak z mnogimi solzami v^o očeh^o prosil Cezarja, da ne bi nič hudega (komp.) sklenil proti njegovemu bratu Dumnorigu, ga prime Cezar za roko (= njegovo roko) in ga tolaži; Dumnoriga pokliče k sebi in mu^o pove (= pokaže), kaj na njem graja; predoči mu, kaj (pl.) ve (*intelligere*) sam in^o o čem (pl.) se sodržavljani (*ēvītās*) pritožujejo; opominja ga, da v prihodnje naj ne vzbuja sumnje (pl.), preteklost [da] mu^o odpušča bratu Diviciaku naljubo. 9. Germani ne poznajo, kakor pripoveduje Cezar, dolgostnih^o mer: pota (*iter*) merijo po času (= ne poznajo mer potov, ki jih merijo po času . . .). 10. Vsa zemlja je odvsod obdana od zraka. 11. T. Pomponij Atik je umrl 30. marca l. 32. pr. Kr.; njegovo truplo so pokopali ob (*iuxtā*) Apijevi cesti pri četrtem miljniku v grobu njegovega strica Cecilija (pas.).

17.

Imperfekt (infinitivus historicus), 297 (276); pluskvamperfekt, 299 (278); futur II, 301 (280).

1. Apud gentēs quāsdam servī et clientēs, quōs ab dominīs dīlētōs esse cōstābat, ūnā cum hīs cremābantur. 2. Caesar, quod memoriā tenēbat, exercitum L. Cassī cōsulis sub iugum missum, concēdendum, ut Helvētīi per prōvinciam iter facerent, nōn putābat; neque hominēs inimīcō animō temperātūrōs ab iniūriā exīstimābat. Tamen lēgātīs respondit diem sē ad dēlībērandum sumptūrum. 3. Sequanī, cum Caesar ex iīs quaereret, cūr trīstēs terram intuērentur, nihil respondēre, sed in eādem

tristitiā tacitī permanēre. — 4. Alcibiadēs praedicāre cōnsuērat sē nōn adversus patriam, sed adversus inimicōs bellum gessisse, quod iidem hostēs essent cīvitātī. 5. Caesar eī mūnitiōnī, quam fēcerat, T. Labiēnum lēgātum praefēcit. 6. Post Orgetorigis mortem Helvētīī id, quod cōstituerant, facere cōnantur (= cōnātī sunt), ut ē fīnibus suīs exeant (exīrent). — 7. Quī X. legiōnis aquilam ferēbat: Ego certē, inquit, meum reī pūblicae atque imperātōrī officium praestiterō. 8. Rōmānus quīdam dīcere solēbat: Dē Carthāgine verērī nōn ante dēsīnam, quam illam excīsam esse cōgnōverō.

1. Babilonci so stali (= se bili postavili) na zidu, željni Aleksandra videti. 2. Stari Grki in Rimljani so pri jedi navadno ležali. 3. (Ko) je nastala (*exortiri*) vojna, so se pri Galcih tisti, ki so bili za orožje sposobni, shajali na gotovem kraju; kdor je prišel prepozno, je bil vpričo vojske ubit. 4. Temistoklej je znal imena vseh svojih^o sodržavljancev na pamet. 5. Ko je prišel tisti dan, ki ga je Cezar določil s helvečanskimi poslanci, in so se ti k njemu vrnili, je rekel, da ne (*negāre*) more dovoliti potovanja skozi provincijo. 6. Cezar ni zavrgel Ariovistove ponudbe in je bil mnenja, da se ta že spametuje (= se vrača k pameti). 7. Helvečani so opustili poskus potovati skozi provincijo. Preostajala je še^o ena pot skozi sekvansko ozemlje, po kateri proti volji Sekvancev niso mogli potovati (= iti). 8. Ker je Temistoklej v mladosti prerazuzdano živel in je zapravljal družinsko^o premoženje, ga je oče izdedinil (pas.). 9. Znan je pregovor: kakršna setev (= kakor boš sejal), takšna žetev (= tako boš žel). 10. (Ko) je Cezar spravil (*dēducere*) prtljago na najbližji grič, je pustil dve legiji v^o njega^o varstvo (in) se je, zasledujoč (sequī pf.) sovražnike, kolikor je dopustil (*patri*) dnevni čas, drugega dne utaboril pri Aleziji. Ker je videl, da tega (rel.) mesteca ne more vzeti z naskokom, ga^o je sklenil okoli in okoli z obkopom obdati (*circumvallāre*). Mesteca samo je ležalo (= bilo) na zelo visokem griču, čigar vznožje sta na (*ex*) dveh straneh (= delih) dve reki oplakovali; pred njim se je razprostirala okoli 3000 korakov dolga (= v dolžino) planota; na (*ex*) vseh ostalih straneh so obdajali mesteca griči v zmerni razdalji (= zmerno razdaljo vmes pustivši [*intericere*]). Na vzhodni strani griča (= katera stran griča je gledala proti vzhodu) so bili Galci pod zidom še^o iz-

kopali (*praeducere*) jarek in napravili^o 6 črevljev visok (= v visočino šestih črevljev) obkop iz ilovice. Dolgost (= obseg) tistega obkopa (*mūnitiō, ōnis*), ki so ga Rimljani napravili (pas.), je znašala 11.000 korakov. Na ugodnih krajih je bilo postavljenih 8 taborov in zgrajenih (= narejenih) 23 utrjenih stolpičev, kjer so po dnevi in po noči stale (= se postavljale) straže (*statiōnēs excubiaeque*), da se ne bi izvršil nenadoma kak izpad. (Ko) so bila oblegalna dela (*opus*, sing.) končana (*instituere*), je Cezar začel na planoti konjiški boj. 11. Proročišče je odgovorilo Tarkvinijevima sinovoma: Ta bo kralj, ki bo najprej mater poljubil. 12. Cezar je zahteval (inf. hist.) vsak dan od Hedučanov žito, ki so mu ga obljubili. Toda ti so dan za (*ex*) dnevom odlašali; in vendar^o so trdili, da je že pripravljeno (*adesse*). Ko je Cezar uvidel, da ga predolgo za nos vodijo (pas.), je sklical njih prvake (in) jih ostro pokaral. 13. Focion je rekel Aleksandrovim poslancem: Če sprejemem denar, ki mi ga ponujate, in ga ne porabim, bo ta zaklad prišel zaman v moje roke. 14. Katon pravi: Ljudje, če kaj prav naredite s (*per*) trudom, se bo ta (— oni) trud brzo ločil (*recedere*) od vas, dobro dejanje vas pa ne bo zapustilo (*abscedere a*), dokler (*dum*) živite; toda če naredite kaj po (*per*) nasladi zanikarno, bo naslada brzo odšla, ono zanikarno dejanje bo pa^o ostalo vedno pri vas. 15. Ciceron je pisal svojemu osvobodjencu: Brezštevilne, ljubi (= moj) Tiron, so tvoje usluge napram (*in*) meni; toda^o gotovo bodeš vse usluge^o prekosil (f. II.), če te vidim, kakor upam, zdravoga in čilega (*validus*) 3).

18.

Posebna raba indikativa. 302 (281, 1—3).

1. Plūrima abstinentiae Epamīnōndae exempla prōferre possumus, sed modus adhibendus est. 2. Orgetorīgem damnātum poenam sequī oportēbat, ut Ignī cremāretur. 3. Sī Caesar negotium cōfici stīrpemque hominum scelerātōrum interfici vellet, dīmittendae plūrēs manūs erant. 4. Nōn Cicerōnem, sed Clōdium exsiliō multārī iūstum erat. 5. Sī exercitus Rōmānus ali-cūius iniūriae sibi conscius fuisset, nōn fuit difficile cavēre. 6. Fratrī meō Iugurtha, quem minimē decuit, per scelus vītam ēripuit. 7. Ad Mylās accidit, quod nēmō putārat, ut Rōmānī Carthāginiēnsēs pūgnā nāvāli vincerent. 8. Brūtum nōn minus amo quam tū, paene dīxī, quam tē.

1. Kdo bi bil mislil, da bo šel rimski senat po bitki pri Kanah preživelemu konzulu naproti in se mu zahvalil, da ni obupal (konj. plpf.) nad rešitvijo domovine? 2. Želeti bi bilo, da stoje na čelu oblastev in države najboljši, najsposobnejši in najznačajnejši možje. 3. Ciceron je zaklical (= rekel) Katilini v senatu, razjarjen nad njegovo izprijenostjo: Že davno bi bil moral na konzulovo povelje biti usmrčen (= k smrti odveden). 4. Težko bi bilo reči, s koliko radostjo je navdala Rimljane zmaga pri Milah. Nihče bi namreč niti ne bil mislil, da bi se moglo rimsko brodovje s kartažanskimi ladjami spustiti v boj. Tem manj bi se bil mogel kdo nadejati zmage. Zato se ni čuditi, da so hiteli zmagoslavnemu Duiliju sodržavljani z največjim veseljem (*laetus*, sup.) naproti; skoro bi ga bili pobožili. 5. Atene so rodile mnogo slavnih govornikov; preobširno bi bilo vse našteti. Zatorej hočem le Demostena omeniti, s katerim se po mojem mnenju glede moči govora ne more enačiti nobeden niti izmed starih, niti izmed novejših govornikov. 6. Ljudje svojih zmožnosti često ne rabijo tako, kakor bi morali. 7. Spodobilo bi se, da bi vsi ljudje vedno govorili resnico. 8. Mnogo najboljših mož, ki so jih Atenci kaznovali s pregnanstvom ali s smrtjo, bi mogel [jaz⁰] imenovati; toda naj⁰ zadoštuje, če navedem (= navesti) Miltiada, Temistokleja in Sokrata. 9. Ta bi bil s pomočjo prijateljev sicer mogel ubežati iz zapora, toda mislil je, da mora biti zakonom domovine vsakdo⁰ pokoren. 10. Nespamet in smelost sovražnega vojskovodje bi bila skoro upropastila vso njegovo⁰ vojsko (pas.). 11. Lepo in pravično bi bilo, da bi bogataši vedno pomagali tistim (pas.), ki so brez svoje krivde revni in pomoči potrebni.

Konjunktiv (in imperativ).

19.

**Coniunctivus hortativus (iussivus, prohibitivus), 303 (282)
imperativ, 308, 309 (286, 287).**

1. Nōbilis quīdam Haeduus: Sī quid, inquit, in nōbīs animī est, persequāmur eōrum mortem, quī indīgnissimē interiērunt, atque hōs latrōnēs interficiāmus! 2. Cēdāmus, leve fit, quod fertur onus! — 3. Quae pūnīre solēs, et tū ne fēceris [nōlī facere, fac nē (cavē) faciās] ipse! 4. Mē absente, mīlitēs, ēruptiōnem nē fēceritis! 5. Nē tē paeniteat dūrōs subisse labōrēs!

6. Videant cōsulēs, nē quid rēs pública dētrīmentī capiat. —
 7. Cūrā, quod potes, ut valeās! 8. Orāte et labōrāte! 9. Rēgibus
 salūs pública summa lēx estō! 10. Quoniam supplicātiō¹ dēcrēta²
 est, celebrātōte³ illōs diēs cum cōniugibus ac līberīs vestris!

¹ supplicātiō, ōnis zahvalna molitev, zahvalnica — ² določiti — ³ praznovati.

1. Kritognat, ki je imel pri Arvernih veliko veljavo, je rekel: Pri svojem^o sklepanju (*cōnsilium capere*) se ozirajmo na vso Galijo, ki smo jo razvneli za (*ad*) našo pomoč! Ne oropajte svoje pomoči tistih, ki so zaradi vaše blaginje svojo nevarnost pustili v nemar, ne uničite (*prōsternere*) po svoji nespameti in (*ac*) nepremišljenosti vse Galije in ne pahnite je^o v večno sužnost! 2. Ne misli (*crēdere*), da postaneš po občevanju s hudobnimi ljudmi boljši! 3. Orlonoša 10. legije je klical (= rekel): Poskakajte iz ladje, vojaki, če nočete izdati sovražnikom orla! 4. Nihče naj ne želi več, kakor je za življenje zadosti! 5. V nesreči ne izgubi srca (= kloni duhom) in ne obupaj nad svojim^o položajem (*rēs*, pl.)! 6. Tisti, ki imajo moč (*potestās*) v rokah [= pri (*penes*) katerih je moč], naj vedno pomnijo, da je treba biti pravičnim proti vsem, tudi proti neprijateljem in najnižjim ljudem^o! 7. Ne delajte drugim, kar nočete, da^o se zgodi (inf.) vam! 8. Ciceron je rekel: Katalinovi tovariši ali naj gredo (*extre*) iz mesta ali naj mirujejo ali naj pričakujejo, kar zaslužijo! 9. Teži za tem, kar je najboljše, ne za tem, kar je najbolj običajno! 10. Ukazi oblastev naj bodo pravični in državljani se jim naj pokore brez upiranja! 11. Pavzanija je med Trazibulom in tistimi, ki so zasedli (= držali) Atene, sklenil mir pod sledečimi (= temi) pogoji: Razen 30 tiranov se naj nihče ne izžene (*afficere exsiliō*) in nobenemu državljanu (gen.) naj se ne zapleni premoženje (*bona, ōrum*); državna uprava naj se zopet^o vrne ljudstvu! 13. Oblastva naj niti ne dajejo daril niti jih^o ne sprejemajo! 14. Vsak naj se trudi, kolikor se more (= kolikor vsak more, se . . .)! 15. Ljubimo svojega dobrega vladarja in domovino; ljubimo (*diligere*) resnico in pravico in poštenost; cenimo više lep značaj kakor denar in časti! 16. Horacij prebode svojo sestro, rekoč: Umri (*abire*), (ki) si pozabila brate in domovino! Tako naj umre vsaka Rimljanka, katerakoli bo žalovala po sovražniku (= . . . umre, katerakoli R. bo . . .).

Coniunctivus optativus. 304 (283).

1. Dī ista prohibeant! 2. Utinam nē vincāmur ab hostibus! 3. Mē iocārī nōlim putēs! 4. Omnēs (utinam) iniūriae sint ēvulsae ex memoriā nostrā! — 5. Utinam (vellem) virōrum innocentium (pošten) et cōstantium māgnam cōpiam habērēmus! 6. Pēlidēs utinam vītāsset Apollinis arcūs!

1. O da bi bil Katilina izpeljal s seboj vse svoje čete iz mesta! 2. O da bi [vi] tudi v sreči ne bili ošabni in prevzetni! 3. O da bi bil Aleksander Veliki brzdal svojo jezo! 4. Sreča je nestanovitna in omahljiva; o da bi ji ljudje preveč ne zaupali! 5. Da bi bojazen in sočutje ne odvrnilo sodnika od njegove dolžnosti! 6. Ko se je Oktavian polastil samovlade, je nekdo napisal na kip istega Bruta, ki je nekdanj izgnal kralje: O da bi še^o živel! 7. Samničan Poncij, ki je premagal l. 321. Rimljane v Kavdinskih soteskah, je zaklical: O da bi me bila usoda ohranila za (*in*) tiste čase in da bi se bil narodil šele^o tedaj, kadar bi bili začeli Rimljani prejematī darove!

Coniunctivus potentialis, deliberativus (dubitativus), irreālis, 305, 306, 307 (284, 285).

1. Fortūnam citius reperiās (reppereris) quam retineās (retinueris). 2. Hīc, ubi nunc fora sunt, līnrēs errāre vidērēs. 3. Quis putāret (arbitrārētur) Caesarem ūnā aestāte duo māxima bella cōnfectūrum esse. — 4. Adherbal in senātu Rōmānō ex clāmāvit: Quid agam, quō mē vertam? 5. Valerius scēnicus (glume^c) cottīdiē cantābat; quid ageret aliud? — 6. Sine spē minēs īnfēlicēs essent.

1. Česa naj se bojim, je dejal Sokrat, če me po smrt, sploh ne bo (konj. perifr. prez.) več^o, ali če bom celo srečen? 2. Kdo bi se po pravici čudil, da se najde (infin.) tako majhno število dobrih govornikov? 3. Jaz bi namreč brez vsakega pomisleka trdil, da je govorništvo zelo težka reč. 4. Čemu (*quid*) naj naštevam množico umetnosti, brez katerih bi ne moglo biti sploh nobenega življenja? 5. Kdo bi bil mislil, da se bo mogla (prez.) vojna s Helvečani tako hitro končati? 6. Kdor bi bil videl, kako zelo so vajaki in Hasdrubal Hanibala spoštovali

(impf.), bi bil težko razložil, je li mladenič dražji nadpoveljniku ali vojski. 7. Morda bi utegnil kdo reči: Cezar bi bil moral Helvečanom dovoliti, da potujejo skozi rimsko provincijo. 8. Kdo bi mogel trditi, da se zdravje ne sme šteti med prve dobrine človeške sreče? 9. Zakaj naj bi bil Ciceron proti Katilini in njegovim tovarišem postopal manj strogo? Zakaj naj bi ne bil branil domovine in svojih sodržavljanov proti njihovim (= onih) brezbožnim naklepom? 10. Kaj bi za človeka, ki svoj narod in domovino ljubi, utegnilo biti hujše kakor videti, da so lastni sinovi njiu izdajalci? 11. Brez bratov Srbov bi Slovenci ne bili postali deležni svobode.

22.

Nezavisni vprašalni stavki. 310—312 (288—290).

1. Quid ergo meī cōnsiliū est? Facere, quod nostrī māiores fēcērunt. 2. Vidētisne captivōrum orātiōnem cum perfugīs convenire? Vidēmus (da), nōn vidēmus (ne). 3. Sī veteris contumeliae obliviscī velim, num etiam recentium iniūriarum memoriam dēpōnere possum? Nōn possum = minime (vērō) = nōn ita (ne). — 4. Utrum honestātī potius an utilitātī cōsulendum est? 5. Possumus(ne) audire aliquid an sērius vēnimus? 6. Malumne est mors an nōn? 7. Critōgnātus: Nōlīte, inquit, propinquos nostrōs vestrō auxiliō exspoliāre! An, quod ad diem nōn vēnērunt, dē eōrum fidē cōstantiāque dubitātis?

1. Kdo je bil atenski vojskovodja v bitki pri Maratonu? 2. Kdaj se je vojevala prva punska vojna? 3. Kateri je bil slavnejši govornik, Ciceron ali Demosten? 4. O vseh tvojih naklepih sem poučen, je rekel Ciceron Katalini. Ali se niste zbrali ti in tvoji tovariši ponoči v hiši M. Leke? Ali se upaš tajiti? Zakaj molčiš? Če tajiš, ti^o dokažem (fut.). Si se udeležil ponočnega posvetovanja pri Leke ali ne? 5. Kdo je več koristil rimski državi, Romul s srečnimi vojniki ali Numa Pompilij z modrimi zakoni miru? 6. Adherbal je rekel v rimskem senatu: Kaj naj storim? Kam naj se nesrečnež zatečem ali koga naj nagovorim za pomoč? Narode (*nātiō*) ali kralje, ki so vsi sovražni naši rodbini zaradi (*ob*) vašega prijateljstva? Mar se smem (*licet*) kam (*quōquam*) obrniti (*adire*), kjer bi ne bilo (prez.) premnogo sovražnih (*hostilis*) spominkov na moje prednike? 7. Ali so Kartażani v drugi punski vojni večkrat premagali Rimljane (pas.)? Da. 8. Je li Temistoklej umrl v Aziji ali na Grškem? 9. Ali niso

Aristida zaradi tega [vzroka] izgnali iz domovine, ker je bil čez mero pravičen? Da. 10. Je li kaj blaznosti bolj podobnega kakor jeza? Ne. 11. Ali naj občudujemo bolj Cezarjevo odločnost ali hitrost? 12. Ali so bili vsi rimski kralji Romulu podobni? Ne. Kateri (§ 92, p. 3) mu je bil najbolj podoben?

23.

Pismo.

Ciceron, iz domovine izgnan, je pisal svoji soprogi Terenciji in svojima otrokoma, Tuliji in Ciceronu, 30. aprila l. 58. pr. Kr. iz Brundizija približno tako-le [= s približno (*ferè*) temi besedami] pismo:

Preljubi moji!

(= Tulij¹ iskreno² pozdravlja² svoje drage⁰ Terencijo, Tulijo⁴ in Cicerona).

Jaz vam ne⁵ pišem⁶ tako⁵ pogosto⁵, kakor bi mogel, in⁰ sicer⁰ zaradi tega, ker sem vselej⁰, kadar vam ali pišem ali vaše pismo berem, žalosti⁷ tako potr⁷, da tega⁰ ne morem prenašati. O da bi [mi⁰] ne bili tako⁸ željno⁰ ljubili⁸ življenja! Gotovo bi ne bili videli ali nič ali ne mnogo nesreče⁹ v življenju. — Jaz (= mi) sem bil 13 dni v Brundiziju pri M. Leniju¹⁰ Flaku¹⁰, plemenitem¹¹ možu, ki je pustil nevarnost za svoje premoženje¹² in življenje¹³ moji rešitvi na ljubo¹⁴ v nemar ter mi izkazal uslugo gostinskega¹⁵ prijateljstva¹⁵: o da bi mu (= temu mogel (pl.) kedaj¹⁶ izkazati zahvalo! Hvaležen mu bom (= vedel¹⁷ mu jo⁰ bodem) sicer vedno. Iz Brundizija odhajam¹⁸ danes; skozi Macedonijo potujem¹⁹ v Cicik²⁰.

Oj me nesrečneža²¹! oj siromaka²²! Jaz te želim brž ko je mogoče²³ videti, moje življenje. Ali naj prosim tebe, bolno ženo, telesno²⁴ in duševno potrto, da prideš? Naj ne prosim? Brez tebe torej naj bom? Če ni nade na moj povratek, glej²⁵, da prideš, na katerikoli²⁶ način²⁶ moreš. Vedi to eno: če te bom imel pri sebi⁰, se mi ne bo zdelo, da sem čisto²⁷ izgubljen²⁷. Toda kaj bo²⁸ z mojo ljubo²⁹ Tulijo²⁹? No (*iam*) zato skrbite³⁰ vi, jaz³¹ ne³¹ morem³¹ svetovati³¹. Toda, kakorkoli³² bo³², na zakon³³ te (= one) revice³⁴ se mora gledati³⁵. Dalje³⁶! Kako se bo godilo³⁷ mejmo Ciceronu? Ne morem (*queo*) že več (pl.) pisati; brani mi⁰ žalost.

Glej³⁸, kolikor (*quod*) moreš, da si zdrava in da imaš³⁹, to³⁹ prepričanje³⁹, da me tvoja nesreča⁴⁰ hujše (= silneje) vzne-

mirja kakor moja lastna⁰. Zbogom, moja Terencija, najzvestejša in najboljša žena, in moja predraga hčerka⁴¹ in ostala nada naša, Ciceron, z bogom, z bogom! 30. aprila, v⁴² Brundiziju.

¹ *Tullus* — ² s. p. d. = *salutem plurimam dicere (alicui)* — ³ *Terentia* — ⁴ *Tullia* — ⁵ manj pogosto — ⁶ *dare litteras (ad)* — ⁷ *lacrimis conficit*, prez. — ⁸ *minus cupidum esse* — ⁹ *malum, i* — ¹⁰ *M. Laenius Flaccus* — ¹¹ najboljšem — ¹² *fortūnae, arum*, gen. — ¹³ *caput* — ¹⁴ *prae* — ¹⁵ *hospitium et amicitia* — ¹⁶ *aliquandō* — ¹⁷ *habere*, plur. — ¹⁸ *proficisci*, plur., pf.; cf. 300 (279), p 2 — ¹⁹ *petere*, plur. impf. — ²⁰ *Cyzicus, i* mesto ob Propontidi — ²¹ *perditus* 3 — ²² *afflictus* 3 — ²³ *quam primum* — ²⁴ z ozirom na telo — ²⁵ *facere*, cf. 308 (286), p 3 — ²⁶ *quōquō modō* — ²⁷ *planē petre*, pf. — ²⁸ *fiert* z abl. — ²⁹ *Tulliola* — ³⁰ *videre* — ³¹ meni manjka svet — ³² na katerikoli način se bo reč imela — ³³ *mātrimōnium, i* — ³⁴ *misella, ae* — ³⁵ *serōtre (alicui rei)* — ³⁶ *Quid?* — ³⁷ = kaj bo delal (*agere*) moj . . . ? — ³⁸ skrbi — ³⁹ *sic extstimare* — ⁴⁰ *miseria, ae* — ⁴¹ *filiole, ae* — ⁴² iz Br.

Consecutio temporum.

24

Zavisni vprašalni stavki. 324 (300).

1. Nōn quī fuerimus, sed quī nunc simus, vidē! 2. Bis māgnō cum dētrīmentō repulsi Gallī, quid agant, cōnsulunt. 3. Ita māgnae et Caesaris et Pompēi cōpiae sunt, ut, utercum, que vicerit, mīrum nōn sit futūrum. 4. Post clādem apud Cannās Q. Fabiō Māximō auctōre equitēs expediti missi sunt, *ageret actūrusque esset*. 5. Satis mihi multa verba fēcisse videor quāre *esset* hōc bellum necessārium. 6. Quam cīvitātī cārus fuerit Scīpiō, maerōre fūneris iūdicātum est. 7. Quid tibi placeat, pergrātum erit, sī ad mē scripseris. 8. Alexander cōnsuluit vātem, num tōtīus (= tōtiusne) orbis imperium fālis sibi (264, 2) dēstinārētur. 9. Apud Germānōs matrēs familiae dēclārant, (utrum) proelium committī ex ūs ū (koristno) sit **nece**. 10. Saepe mēcum cōgitō, bonīne an malī plūs attulerit cōpia dīcendī (obilnobesednost).

1. Ariovist je vprašal Cezarjeve poslance, zakaj so k njemu prišli. 2. Likurgu je Pitija rekla, da ne ve, bi li naj se imenoval bog ali človek. 3. Li damo ali ne, je v naši moči. 4. Je li kdo boljše spoznal kakor Sula, kakšen bo nekdam Cezar? 5. Ksenofont je vprašal Sokrata za svet, ali naj sledi Ciru. 6. Cezar je sklical podpoveljnike (in) njim naznanil¹, kaj (pl) se

naj zgodi². 7. Labien je Cezarju pismeno odgovoril (*litterās remittere*), s koliko nevarnostjo bo izpeljal legijo iz zimovišča. 8. Kakor³ Cezar pripoveduje, je pri Galcih ta⁴ navada, da obstopijo in vprašajo potnike in trgovce, ki prihajajo k njim, iz katerih dežel prihajajo in kaj⁵ so tam izvedeli⁶. 9. Preiščimo, je rekel Ciceron, ko je zagovarjal Roscija, (ki) je bil tožen zaradi očetomora, katere napake je imel edini sin, da⁷ je⁸ očetu tako⁸ malo⁸ ugajal⁸. 10. Ko je dal Likurg Lacedemoncem zakone, se je delal⁹, kakor⁹ da⁹ potuje k delfskemu proročišču vprašat, kaj bi bilo treba pridejati ali izpremeniti. 11. Razloži (*expōnō*) mi, zakaj se ni prizaneslo življenju Arhimeda, ki ga je Marcel prepovedal svojim vojakom usmrtiti! 12. Temistoklej ni prikrikl oblasti in lacedemonskemu senatu, zakaj je Atencem svetoval zidovje graditi. 13. Prijateljevo pismo nam je naznanilo ne le, kaj se godi, ampak tudi, kaj se bo godilo. 14. Kdo izmed nas ni slišal, da je Krez, nekdanj najbogatejši kralj, poslal v Delfe Apolona popraševat (= vprašat), kako more dospeti do prave sreče in kaj¹⁰ mora¹⁰ storiti, da bo še ostalo življenje prebil srečno. 15. Aristid je bil izvoljen, da določi vsoto, ki (*quantus*) jo naj vsaka¹¹ država plačuje (= daje). 16. (Ker) tisti, ki so se v Aleziji oblegali, niso vedeli, kaj se pri (*in*) Hedučanih godi (*gerere*), so sklicali zborovanje (*in*) se posvetovali semtertja o koncu¹² svojega položaja.

¹ pokazal — ² hoče, da⁰ se zgodi (*inf*) — ³ Pri Galcih je, kakor . . . — ⁴ *hoc* z gen. — ⁵ katere reči — ⁶ spoznali — ⁷ *quārē* (s konj.) — ⁸ tako zelo ni ugajal (*displicere*) — ⁹ *simulare* — ¹⁰ kaj delajoč prebije to, kar je življenja še⁰ ostalega (= ostalo) — ¹¹ gl. 269 (270), 3 b — ¹² izhod.

25.

Primerni odgovori.

1. (Ko) so Evkrita vprašali (*pas.*), kateri bi hotel biti, Krez ali Sokrat, je odgovoril: V življenju¹ bi hotel biti Krez, ob smrti² pa Sokrat. 2. Ko je Aleksander kralja Pora premagal (*in*) ga izpraševal (*pas.*), kako (= na kak način) želi (= hoče), da bi se z njim ravnalo, je odgovoril: Kraljevski. 3. Temistoklej je odgovoril (= rekel) na vprašanje², bi li bil rajši (*mälle*) Ahil ali Homer: Povej mi⁰ prej (*prius*), bi li bil [ti⁰] rajši zmagalec v olimpijskih igrah ali glasnik, ki bi zmagalecte razglašal. 4. Na vprašanje², kaj pri ljudeh najhitreje ostari, je Diogen

odgovoril: Dobrota. 5. Isti reče nekemu, ki ga je vprašal, kako bi se mogel nad svojim neprijateljem najbolj maščevati: Če se izkažeš sam poštenega in častivrednega človeka. 6. Pitagora je odgovoril nekemu, (ki) ga je vprašal, kako se je treba (*oportet*) proti nehvaležni domovini vesti: Kakor proti materi.

¹ adjektiv — ² ne subst !

Konjunkcionalni zavisni stavki.

26.

Časovni (temporalni stavki).

a) 325, I—III (316).

1. Dum Caesar nāvium parandārum causā in litore morātur, ex māgnā parte Morinōrum ad eum lēgātī vērērunt. — 2. Abite, dum est facultās! 3. Cato, quoad vīxit, virtūtum laude crēvit. 4. Dum longius ab mūnitiōne Gallī aberant, plūs multitudine tēlōrum proficiēbant. 5. Quamdiū cum cīvibus dīmīcābitur, domī quiētus erō. — 6. Caesaris mīlitēs fīnem sequendī nōn fēcērunt, quoad praecipitēs hostēs ēgērunt. 7. Mihi cūrae erit, quid agās, dum, quid ēgeris, scierō. 8. Dum hostēs veniant, in Italiā morābor. 9. Exspectāvit Caesar, dum omnēs nāvēs convenirent.

b) 325, IV—V (317, 318).

1. Antequam opprimit lūx, ērumpāmus! 2. Legiōnēs nōn prius fīnem sequendī fēcērunt, quam portīs appropinquārent. 3. Antequam aliquō locō cōnsēderō, longās ā mē litterās nōn exspectābis. 4. In omnibus rēbus, priusquam aggrediāris, adhibenda est praeparātiō dīligēns. 5. Caesar priusquam quicquam in Dumnorīgem statueret, Diviciācum ad sē vocārī iubet. 6. Idem dē obsessiōne nōn prius agendum cōstituit, quam rem frūmentāriam expedisset. — 7. Caesar postquam ad Helvētiōs pervēnit, obsidēs armaque popōscit. 8. Ubi (ut) dē Caesaris adventū Helvētīi certiōrēs factī sunt, lēgātōs ad eum mittunt nōbilissimōs cīvītātis. 9. Agēsilāus simulatque (simulac) imperiō potītus est, Lacedaemoniūs persuāsit, ut exercitum in Asiā mitterent. 10. Hostēs, ubi (ut, cum) prīmum Rōmānōrum equitēs cōspēxērunt, celeriter impetū factō eōs perturbāverunt.

c) cum. 325, VI, VII. (319).

1. Vicēsimus annus est, cum omnēs scelerātī mē ūnum petunt. 2. Pūgna suum finem, cum iacet hostis, habet. 3. Quae fuit Athēniēnsium rēs pūblica, cum trīgintā virī illi urbī iniūstissimē praefuērunt? 4. Cum (= quotiēns) quaequam cohors impetum fēcerat, hostēs vēlōcissimē refugiēbant. — 5. Nulla est haec amīcitiā, cum alter vērum audīre nōn vult, alter ad mentiendum parātus est. — 6. Vix āgmen novissimum extrā mūnitiōnēs prōcesserat, cum Gallī flūmen trānsire nōn dubitant (dubitārunť). 7. Antōnius iam patriae sīgna Inferēbat, cum Caesar latrōnum impetūs retardāvit. — 8. Cum mātūrēscere frūmenta inciperent, Caesar ad bellum Ambiorīgis profectus est. 9. Cum Caesar pābulandī causā trēs legiōnēs mīsisset, repente ex omnibus partibus hostēs ad pābulātōrēs advolāvērunt.

1. Med tem ko se je Cezar z Ariovistom pogovarjal, se mu je sporočilo, da so se Ariovistovi konjeniki griču bolj približali (= bliže griču pristopili). 2. Ko je Cezar smatral Galijo za pomirjeno, je odpotoval v Ilirik, ker je hotel tudi (*quoque*) te (*is*) kraje spoznati. 3. Cezar je sodil, da bi bila največja neumost (gen.) čakati, da bi se [med tem] pomnožile sovražne čete. 4. Germani niso nehali prej bežati, dokler niso prišli do Rena. 5. Cezar je prisilil Nervije vdati se, preden bi se mogli zbrati ali ubežati. 6. Čim (= kakor) je bilo v Rim naznanjeno, da so Veji osvojeni, je zavladalo (= nastalo) tam preveliko veselje. 7. Brž ko je Cezar izvedel, da sovražniki niso daleč [oddaljeni], se je utaboril. 8. Ciceron je prišel iz Sicilije v Puteole ob^o času^o, ko je bilo tam zelo mnogo uglednih Rimljanov. 9. Ko se je Agezilaj vračal iz Egipta in je prišel v Menelajevo пристanišče, je zbolel in umrl. 10. Janovo svetišče je bilo oznanjevalec (*index*) vojne in miru; kadar je bil mir, je bilo zaprto, kadar so se Rimljani vojevali, je bilo odprto. 11. Dokler so se vojevali (*rem gerere*) z enakim orožjem (*certāmen*), so galski konjeniki vzdrževali veliko število sovražnikov. 12. Ko je peržanski kralj Kserks Grecijo zavojščil, ni nihče dvomil, da bo zmagal. 13. Grki so imeli navado vprašati proročišče za svet, kadarkoli so se hoteli lotiti važnih zadev. 14. Ko je prišel Cezar v Galijo, so bili voditelji (*princeps*) ene stranke Hedučani, druge Sekvanci. 15. Komaj je Aleksander slekel (= odložil) obleko in stopil v reko Ciden, ko so mu hi-

poma začeli udje otrpevati. 16. Kadarkoli je planila Cezarjeva konjenica na polje (pl.), da (*causā*) bi plenila, je poslal Kasivelaven vozoborce iz gozdov, da bi Rimljane napadli. 17. Datid je smatral za koristno bojevati se, preden bi prišli Lacedemonci na pomoč. 18. Ko opazujemo nebo, občudujemo moč in velikost božjo. 19. Hedučani niso dvomili, da ugrabijo Rimljani tudi njim svobodo, kadar premagajo Helvečane. 20. Ciceron je rekel Cezarju: S tem, da Ligarija pomilostiš (fut II.), podariš (*condōnāre*) državi tri najboljše brate. 21. Ovidij je proročeval o sebi: Dokler bo zmagoviti Martov Rim gledal s (*dē*) svojih sedem gričev na premagani (*domāre*) zemlje^o krog, me bodo ljudje^o brali (pas.). 22. Ko Apolon pravi: Spoznavaj samega sebe, pravi: Spoznavaj svojega duha. 23. Aleksander je rekel na smrtni postelji (= umirajoč): Ko se ločim (*excēdere*), ali bode te našli kralja, (ki) je takih mož vreden? 24. Ko je Ariovist od Cezarja zahteval, naj še enkrat (*iterum*) določi dan za pogovor, je poslal G. Valerija Procila in M. Metija kot poslance k njemu. Komaj jih je Ariovist pri sebi v taboru zagledal, [ko] jih je dal v železje vkovati. 25. S tem, da je Cezar 10. legijo hvalil, je hotel doseči, da bi se ostale vrnile k pokorščini. 26. Cezar je prepovedal podpoveljniku prej začeti bitko, nego bi mu prišel sam na pomoč. 27. Med tem ko so Helvečani znašali orožje, je takozvani verbigenški okraj ubežal k Renu. 28. Komu je neznan [oni] rek: Dokler dihamo, upamo? 29. Čim je prišel tisti dan, ki ga je Cezar s helvečanskimi poslanci določil, je ta rekel, da po šegi rimskega naroda ne (*negāre*) more nikomur dovoliti (*dare*) poti skozi provincijo. 30. Helvečani se bojujejo, kakor pripoveduje Cezar, skoro v^o vsakdanjih bojih z Germani, ko jih ali od svojega ozemlja odganjajo (*prohibēre*) ali se sami v njih ozemlju vojujejo. 31. Brž ko so legije dospele na ravnino, so se pripravljene za boj (*infertis signis*) postavile proti sovražniku. 32. Čim so si v boju premagani Britanci po (*ex*) begu opomogli, so poslali takoj zaradi (*dē*) miru poslance k Cezarju in so obljubili storiti, kar (pl.) bo ukazal.

27.

Posledični (konsekutivni) stavki. 326 (306).

1. Magistrātūs haec est vīs, ut cīvitātī praesit. 2. Tantus subitō metus Germānōrum omnem Caesaris exercitum occupāvit, ut omnium mentēs perturbāret. 3. Themistoclēs vitia

ineuntis adulēscēntiae māgnīs ēmendāvit virtūtibus adeō, ut eī nēmō *anteferatur* [322 (298), 1]. 4. Aristīdēs in tanta paupertāte dēcessit, ut vix, quī efferrētur, *reliquerit* [322 (298), 1]. 5. Māius (preveliko) erat imperium Rōmānum, quam ut ullis exteris vīribus opprimī posset (bi *bilo* moglo!). — 6. Splendor vester, iudicēs, facit, ut peccāre sine summō reī pūblicae periculō nōn possitis. — 7. Saepe fit, ut hominēs fallantur. 8. Thrasybūlō contigit, ut patriam ā trīgintā tyrannīs oppressam in libertātem vindicāret. 9. Aliquot dē causīs acciderat (ēvēnerat), ut subitō Gallī bellī renovandī cōnsilia caperent. 10. Accēdēbat, ut *hostium nāvēs tempestātem nostrīs (nāvibus) ferrent* facilius. 11. Cum iam in eō esset, ut Miltiadēs Parō oppidō potirētur, oppidānī ā dēditione dēterritī sunt. 12. Relinquēbātur, ut longius ab āgmine legiōnum discēdī Caesar nōn paterētur. 13. Mōs ā māiōribus Lacedaemoniīs erat trāditus, ut bīnōs habērent semper rēgēs. 14. Gallīs cōnsuetūdō est, ut viātōrēs etiam invītōs cōnsistere cōgant. 15. Helvētīi id, quod constituerant, cōnantur, ut (326, p 4) ē fīnibus suis exeant.

1. Ker so bili Helvečani od vseh strani obdani (impf.) od naravne¹ meje¹, se je dogajalo, da so mogli le² težko³ iti na svoje sosede z vojsko. 2. Mogoče (= zgoditi se more, da) sem se zmotil. 3. Ariovist ni bil tako neizobražen (*barbarus*), da bi ne bil⁴ vedel, da Hedučani niso pomagali⁴ Rimljanom. 4. Cezar je bil tako⁵ malo⁵ praznoveren⁶, da je preziral vsa znamenja svojega⁶ umora. 5. Ker so Helvečani uvidevali, da je Cezar to izvršil v enem dnevu, kar so izvršili sami z največjo težavo (*aegrē*) v dvajsetih dneh, da so namreč prekoračili reko Arar, so poslali k njemu poslanca. 6. Zgodilo se je, da je silen vihar skoro popolnoma (*omnis*) uničil (pas.) brodovje, ki mu je načeloval Mardonij. 7. Aristid in Epaminonda sta laž tako sovražila, da nista lagala niti v šali. 8. V bitki pri Maratonu so Atenci glede hrabrosti Peržane tako⁷ zelo⁷ prekašali⁷, da so desetkratno število sovražnikov premagali in tako prestrašili, da Peržani niso bežali v tabor, ampak na ladje. 9. Prevelik sem, je rekel Seneka, kakor da bi bil suženj svojega telesa. 10. Živi tako, da te niti višji (= mogočnejši) ne prezirajo niti se te boje nižji (pas.)! 11. Nad (*in*) otokom Rodom je skoro zmeraj jasno nebo; nikoli niso oblaki tako gosti, da bi se ob kaki (*aliquis*) dnevni uri ne videlo solnce. 12. Nikoli ni bil nihče tako moder, da bi ne bil potreboval dobrega⁹ sveta dru-

gega človeka⁰. 13. Narava človeškemu rodu ni tako sovražna, da bi bila za⁰ telo (dat.) odkrila toliko zdravilnih sredstev, za dušo pa nobenega. 14. Nobena nesreča ni toliko, da bi se ne mogla še⁰ večja misliti. 15. Ko je Temistoklej bival v pregnanstvu v Aziji, se je izobrazil v peržanski književnosti in v govorici tako zelo, da se pravi, da je govoril⁸ pri kralju Artaserksu gladkeje, kakor so mogli rojeni⁹ Peržani⁹. 16. V Atenah se je često pripetilo, da so bili najboljši možje izgnani iz domovine. 17. Cezarju ni preostajalo nič drugega⁰, kakor¹⁰ s konjenico vznemirjati¹¹ in dražiti¹² sovražno (= nasprotnikov) vojsko (*āgmen*). 18. Ko so Aristotela vprašali, kakšno¹³ korist¹³ je dobil¹⁴ od¹⁴ filozofije, je rekel: To, da delam prostovoljno, kar izvršuje večina ljudi⁰ iz strahu. 19. Helvečanom se je posrečilo uiti zasedi, ki jim jo je bil Cezar nastavil (*pōnere*). 20. V Rimu je bila taka⁰ navada, da ni smel nihče triumfirati, razen¹⁵ tisti⁰, ki¹⁵ je pobil v eni bitki ne manj kakor 5000 sovražnikov. 21. Moč zgovornosti naredi, da se naučimo tega⁰, česar ne vemo, da pa⁰ moremo druge naučiti, kar sami vemo. 22. Nepot pripoveduje, da se je zgodilo po Aristidovi nepristranosti, da je prešlo (*trānsferri*) vrhovno poveljstvo na¹⁶ morju¹⁶ od Lacedemoncev k Atencem.

¹ *loci natura* — ² manj lahko — ³ gl. zgoraj 5. st ! — *auxilium ferre* — ⁵ *ita (usque eo) non* — ⁶ *suspiciōsus* — ⁷ *tantō plus valere* — ⁸ *verba facere* — ⁹ tisti, ki so bili v Perziji rojeni — ¹⁰ *nisi* — ¹¹ *male habere* — ¹² *carpere* — ¹³ *quid lucrū* — ¹⁴ *facere ex* — ¹⁵ *nisi quis* — ¹⁶ *maritimus* 3.

28.

S quīn uvajani konsekutivni 327 (307) in zavisni vprašalni 328 (308) stavki.

1. Nēmō tam ferus fuit, quīn Alcibiadis cāsū illacrimāret. 2. Nulla nātūra est, quīa vim suam retineat. 3. Nullum ferē tōtius hiemis tempus intercessit, quīn (= quō nōn) Caesar aliquem dē cōnsiliis Gallōrum nūntium acciperet. — 4. Galli nōn dubitābant (dubium nōn erat), quīn Rōmānī unā cum reliquā Galliā Haeduīs quoque libertātem essent ēreptūrī. 5. Pelopidās simulac cōnspēxit hostem, cōnfligere nōn dubitāvit [328 (308), p 1]. 6. Germānī nōn recūsant, quīn, sī lacesantur, armīs contendant. 7. Non multum āfuit, quīn Hannibal post pūgnam Cannēnsem Rōmam caperet. 8. Cicerō nihil praetermīsīt, quīn Catilinam, ut ad sociōs proficiscerētur, permovēret. 9. Helvētīī retinērī (temperāre sibi) nōn potuērunt, quīn ē finibus suis exirent.

1. V Rimu ni bilo nikogar, ki bi ne bil pomiloval žalostnega konca onega nesrečnega Regula. 2. Epaminonda, ki je bil tožen od svojih nasprotnikov, se ni branil, da ne bi bil kaznovan, ko bi Tebanci našteli v sodbenem^o zapisniku njegove čine (*rēs gestae*). 3. Hanibal je rekel Antioku, kralju Sirije: Prisego, ki sem jo prisegel svojemu očetu, sem tako držal, da ne more biti nikomur dvomno, da bom tudi v prihodnje ravno takšen (= istega mišljenja). 4. Nepot pripoveduje, da Miltiad ni dvomil, da bodo prišli njegovi načrti kralju na uho (= h kraljevim ušesom), (ker) jih je toliko zanje^o vedelo (*cōnscium esse*), (in) da je vsled tega zapustil Kersonez. 5. Orgetorig je trdil, da ni dvoma (= dvomno), da imajo Helvečani v vsej Galiji (*gen.*) največjo moč. 6. Cezar je mislil, da se Germani ne bodo vzdržali, da ne bi vdrli (*extre*) v provincijo. 7. Cezar poroča, da se Galci ne pomišljajo na neugodnem kraju začeti boj. 8. Ko je bila helvečanska vojna končana, ni bilo skoro nobene države v vsej Galiji (*gen.*), ki ne bi bila poslala Cezarju poslancev čestitat. 9. Ni mnogo manjkalo, da ne bi bil dospel do Rena in germanskega ozemlja takozvani verbigenški okraj, (ki) je ob večernem mraku zapustil (*ēgredī*) helvečanski tabor. 10. Nič ni, kar bi se ne izpremenilo. 11. Ni ga (= nikogar) med vami, ki ne bi bil slišal, kako (= na kak način) je osvojil (*pas.*) Marcel Sirakuze. 12. Kdo je, da ne bi vedel, da so se Cezarjevi vojaki, ki so se bojevali v Galiji, odlikovali po svoji hrabrosti? 13. Ni bilo vojaka v trdnjavi, ki bi ne bil pripravljen svoje življenje žrtvovati (*prōfundere*) za blaginjo domovine. 14. Kdo bi bral (= bere) zgodovino druge punske vojne, ne da bi občudoval Hanibalove čine? 15. Ali kdo dvomi, da je bil Demosten med vsemi govorniki, ki jih je rodila (*ferre*) Grecija, največji?

29.

Primerjalni (komparativni) stavki. 329 (315).

1. Concordia cīvium nōn tanta est, quantam omnēs bonī optant. 2. Ut quisque p̄imus vēnerat, sub mūrō cōnsistēbat. 3. Litaviccus Haeduōs hortātur, ut similī ratiōne, atque ipse fēcerat, iniūriās suās persequantur. 4. Nē sim salvus, sī aliter scrībō ac sentiō. — 5. Quasi tua rēs agātur, ita labōrās. 6. Agēsilaus cum in Asiā exercituī praesset, tantā modestiā dictō audiēns fuit iussīs absentium magistrātuum, velut (ut) sī [= perinde

(aequē, proinde, nōn secus) ac sī] prīvātus in comitiō esset Spartae. 7. Sullae amīcī, dum in aliīs rēbus erat occupātus, tamquam (sī) offūsa (bi se bila razprostrla) reī publicae sem-piterna nox esset, ita omnia miscēbant.

1. Kakor Galci niso hoteli, da bi bili (*versāri*) Germani dalje v Galiji, tako so neradi gledali, da (acc. c. inf.) rimska vojska v Galiji prezimuje. 2. Kserks je zavojščil Evropo s tolikimi četami, kakor jih ni imel nihče niti prej niti pozneje. 3. Čim več imajo ljudje, tem več žele. 4. Vsakdo ve, da solnce po zimi ne vzhaja na istem mestu kakor po leti. 5. Ciceron je pisal svojemu sinu: Ksenofontov spis, ki ima naslov (= ki je naslovljen) „Kmetovalec“ sem iz grškega prevedel na latinsko, ko sem bil iste starosti kakor si sedaj ti. 6. Živi z ljudmi tako, kakor da bi te Bog videl; moli (= govori) tako k Bogu (= z B.), kakor da bi te ljudje slišali. 7. Po pravici se trdi, da se ni noben vojskovodja starega veka tolikokrat srečno bojeval kakor Cezar. 8. Ariovist se je nekoliko časa vedel tako ošabno in drzno, kakor da bi bil prepričan [bil], da so njegove čete kos Cezarjevi vojski. 9. Lačen volk je slišal v hiši mater otroku, ki ni bil na besedo poslušen, s temi besedami pretiti: Volku te bom dala (*trādere*). Dolgo je čakal volk zaman. Naposled je odšel in rekel: V tej hiši ljudje drugače delajo, kakor govore. 10. Ariovist je rekel Cezarjevemu poslanstvu, da se mu čudno zdi, kaj ima (*esse*) Cezar v njegovi Galiji posla; toda Cezar pošlje nato (*deinde*) k njemu poslanca z mnogimi ukazi (*mandatum*), [tako] kakor da bi bil Ariovist bil dolžan plačevati rimskemu narodu davek.

30.

Vzročni (kavzalni stavki).

a) 330 (309), 1.

1. Syrācūsārum pars, quia postrēmō aedificāta est, Neāpolis nōminātur. 2. Caesar in fīnēs Treverōrum proficīscitur, quod hī neque ad concilia veniēbant neque imperiō pārēbant. 3. Quoniam (quandoquidem), inquit Petrōnius centuriō, mē unā vōbiscum servāre nōn possum, vestrae quidem certē vītae prōspiciam. — 4. Caesar ipse in Haeduōs proficīscī statuit, quod lēgibus Haeduōrum iīs, qui summum magistrātum obtinērent, excēdere ex fīnibus nōn liceret. 5. Nōnnūllī prīncipēs ad Caesarem vēnērunt et dē suis prīvātim rēbus ab eō petere coepērunt, quoniam cīvitatī cōsulere nōn possent.

b) 330, 1 do. (309, 2—4).

1. Quod valēs, gaudeō. 2. Doleō, quod animum tuum offendi. 3. Multī mīrantur, quod Rēgulus revertit; sed illīs temporibus aliter agere nōn potuit. 4. Caesar convocātōs Haeduum prīncipēs graviter accūsavit, quod Haedui tam propinquīs hostibus eum frumentō nōn sublevābant [sē (264, 2) nōn sublevārent]; multō etiam gravius, quod est (sit) dēstitūtus, queritur. 5. Mīlitēs indignābantur, quod cōspectum suum hostēs perferre possent. 6. Helvētiī graviter ferēbant, quod undique locī nātūrā continēbantur. 7. Mēdēa mātrōnīs Corinthiīs persuāsit, nē sē reprehenderent, quod abesset ā patriā. 8. Decima legiō per tribūnōs mīlitum Caesarī grātiās ēgit, quod dē eā (sē) optimum iudicium fēcerat (fēcisset). 9. Rōmānī hōc superābantur, quod hostibus dēfessīs aliī integrīs vīribus succēdēbant. 10. Sapienter facis, quod tacēs. 11. Opportūnissima rēs (= opportūnissimē) accidit, quod Germānī ad Caesarem in castra vērunt. 12. Multum Haeduōs adiuvābat, quod Liger ex (zaradi) nivibus crēverat. 13. Accēdēbat hūc, quod Dumnorīx dīxerat sibi ā Caesare rēgnum dēferri. 14. Bonīs male ēvēnit, quod tyrannus urbe potītus est. 15. Ariovistus Caesarī respondit: Quod multitudīnem Germānōrum in Galliam trādūcō, id meī mūniendī causā faciō.

c) 330, 1 p in 2 (310, 2, 3).

1. Quid est (= nōn, nihil est), quod tū aut uxor dē fortūnā querī possītis. 2. Caesar Helvētiōrum lēgationī respondit: Populus Rōmānus nōn habuit, quod (cūr, quāre) timēret, itaque ab Helvētiīs dēceptus est. 3. Cum sīs mortālis, quae sunt mortālia, cūrā! 4. Omnēs Arvernī Vercingetorīgem obsecrant, nē sē ab hostibus dīripī patiātur, praesertim cum videat omne ad sē bellum trāslātum.

1. Ariovist je rekel Cezarjevim poslancem: Ker so že bili Hedučani z orožjem bojno srečo poizkusili in bili premagani, so mi postali (*fieri*) davku podvrženi. Cezar dela krivično, da mi s svojim prihodom manjša dohodke. Kar se pa tega tiče, da mi naznanja (*dēnūtiāre*), da krivic Hedučanov ne bo pustil v nemar, naj^o ve^o: nihče se še^o ni z menoj boril brez svoje lastne^o pogube. 2. Cezar pripoveduje, da so bili izmed vseh Galcev najhrabrejši Belgi zaradi tega, ker so bili najbolj daleč proč od razkošnosti in izobraženosti (*hūmānitāss*) rimske pro-

vincije in ker so bili najbližji Germanom, ki so bivali onstran Rena, s katerimi so se neprestano vojevali. 3. Atenci so prosili Lacedemonce pomoči, čes, da se ne morejo ustavljati ogromnim peržanskim četam. 4. Napaka je to⁰, da nekateri obračajo preveliko (= preveč veliko) pridnost na nejasne (= temne) reči. 5. Cezar je mislil (*statuere*), da mora tem bolj hiteti, ker so Hedučani in Treveri bili sporočili, da je treba hitre pomoči. 6. Iz dveh vzrokov (= dvojno) me je tvoje pismo, moj Plank, razveselilo (pas.): Ker sem se jaz sam smejal in ker sem uvidel, da se ti še (*iam*) znaš smejati. 7. Ker je Cezar izvedel, da Dumnorig stremi za kraljevsko častjo, mu je postavil nadzorovatelje, da bi mu poročali, kaj počne, s kom (pl.) občuje (= govori). 7. Kv. Hortenzij se je hvalil, [češ], da se ni nikoli udeležil državlanske vojne. 8. Ni vzroka⁰, da bi se tega, kar o smrti mislite, ne upali povedati. 9. Vsi dobri se vesele, da je vsakemu zopet dana (*reddere*) svoja čast in svoje mesto (*gradus*). 10. Nepot pripoveduje, da so Atenci Miltiada zatožili (pas.), češ, da Para ni izvojeval, (ker) je bil od peržanskega kralja podkupljen. 11. Ariovist ni imel vzroka⁰, da bi bil moral (istodobno!) zavrniti Cezarjevo naklonjenost. 12. Platon je izročil v svojih spisih različne Sokratove pogovore nesmrtnosti, ker njegov učitelj sam ni zapustil nobene črke. 13. Ko so se Sokratovi prijatelji čudili, da se Sokrat⁰ ni razvnel, (ko) ga je drzen človek udaril (*pulsāre*), je baje vprašal: Kaj? Ko bi me bil osel udaril s kopitom, ali mislite, da bi ga tiral pred sodišče? 14. Cezar pripoveduje, da so se Hedučani pritožili, češ, da so se njihova polja takorekoč (= skoro) pred očmi rimske vojske opustošila. 15. Ker se Hedučani proti Sekvancem niso mogli braniti, so poslali poslanca k Cezarju prosit pomoči. 16. Vsled⁰ dejstva⁰, da so slikali (*praedicāre* z acc. c. inf.) trgovci in Galci Germane kot⁰ ljudi⁰ silne telesne (pl.) velikosti in neverjetne hrabrosti, se je zgodilo, da se je polastil rimske vojske zelo velik strah. 17. Cezar ni hotel Hedučanov, zaveznikov rimskega naroda, pustiti na cedilu, zlasti ker se je bal, da bi se Germani polastili vse Galije, (ko) bi bili oni premagani. 18. Najlepša dika človeka je to⁰, da je obdarjen s pametjo. 19. Dobro storiš, da učenje više ceniš od zabave. 20. Kako visoko je Filip cenil Aristotela, moremo spoznati, (= uvideti) iz tega, da je dal zopet zgraditi njegovo rojstno mesto Stagiro, ki jo je bil v vojni vzel (in) do tal porušil. 21. Ariovist je

težko prenašal, da je Cezar prišel v Galijo, in Cezar je grajal Ariovista, da je bil pripeljal Germane v Galijo; mi se pa po pravici čudimo, da sta oba⁰ trdila, da je svobodna Galija njuna. 22. Za Cicerona se je bilo zelo ugodno pripetilo, da so bili prišli alobrožanski poslanci v Rim; z njihovimi (rel.) pismi je namreč lahko dokazal krivdo Katiline in njegovih tovarišev.

Namerni (finalni) stavki.

31.

Adverbialni namerniki. 332, I (302)

1. Mercatōribus ideō est aditus ad Suēbōs, ut (hī), quae bellō cēperint, quibus vendant, habeant. 2. Helvētīi sementēs quam māximās facere cōstituērunt, ut in itinere cōpia frūmentī suppeteret. 3. Epamīnōndās Diomedontī: Ēgredere, inquit, properē ex urbe, nē quem Thēbānōrum corrumpās! 4. Helvētīi, priusquam ē fīnibus suis exiērunt, oppida vicōsque incendērunt et omne frūmentum combussērunt, nē qua domum reditiōnis spēs sibi relinquerētur. 5. Virī bonī rem pūblicam capessunt; nē pāreant improbīs nēve ab īsdem lacerārī rem pūblicam patiantur. 6. Dī immortalēs, quō gravius ex commūtātiōne doleant, scelerātīs diūturniōrem impūnītātem concēdere cōsuērunt. 7. Themistoclēs Xerxem ad aggrediendōs adversāriōs impulit, quō Graecī dēpūgnāre cōgerentur.

1. Da ne bi ostal (*relinquī*) noben sovražnik za (*post*) njim, je Cezar sklenil senonsko mesto Velavnodun naskočiti. 2. Bog pošilja (= daje) boleznī in druga zla, da se ljudje ne bi prevzeli (= postali prevzetni). 3. Cezar je mislil (*statuere*), da se mora z Venečani zelo strogo postopati, da bodo barbarci v prihodnje tem vestneje spoštovali poslansko (= poslancev) pravo. 4. Mnogo Tebancev je s tem namenom držalo z Lacedemonci, da bi se mogli z njih pomočjo uspešno⁰ upirati nasprotni stranki. 5. Cezar ni hotel, da bi ostala (*inf.*) dežela (*locus*), odkoder so se Helvečani izselili (*discēdere*), prazna (*vacāre*) da ne bi prišli (*trānsīre*) Germani v helvečansko ozemlje in bi bili sosedje provincije Galije. 6. Ko je Solon dal zakone, je živel 10 let v tujini, da ne bi bil prisiljen nobenega preklicati. 7. Cezar je dal (292) najprej svojega konja⁰, potem konje vseh drugih⁰ odstraniti, da bi s tem nevarnost vseh izenačil (*pas.*). 8. Znano je, da so Rimljani zakone javno razglasili, da ne bi ostali nikomur neznani. 9. Aleksander je opustil

Macedonce razen vojaške službe vseh bremen (*rēs*), da bi si s tem pridobil njihovo naklonjenost. 10. Poroča se, da je tiran Dionizij obdal svojo spalnico s širokim jarkom, da bi mu bili tem manj nevarni hudobni naklepi njegovih sovražnikov. 11. Da ne bi prišli v roke sovražnemu vojskovodji (*gen.*), ki je bil prisegel, da ne bo nikomur prizanesel, so se prebivalci osvojenega mesta sami usmrtili. 12. Ali ne zaslužijo največje hvale (*pl.*) tisti, ki se prostovoljno izpostavijo smrti, da bi rešili domovino?

32.

Objektni namerniki.

a) 332, II, 1 in p 2, 3 (303, 1 in do. p 2, 3).

1. Caesar ab Ariovistō pōstulāvīt, ut obsidēs redderet nēve Haeduīs bellum īnferret. 2. Ī dem monuit Dumnorīgem, ut in reliquum tempus omnēs suspiciōnēs vītāret. 3. Diviciācus ūnus ex omnī cīvitāte Haeduōrum addūcī nōn potuit, ut Sequanīs līberōs suōs obsidēs daret. 4. Helvētīī Caesarem ōrant, ut ēius voluntāte iter per provinciam facere sibi liceat. 5. Ariovistus per lēgātōs ā Caesare petit, ut colloquīō diem cōnstituāt (cōnstituēret) aut ex suīs lēgātum aliquem ad sē mittat (mitteret). 6. Diviciācus multīs cum lacrimīs Caesarem obsecrāre coepit, nē quid gravius in frātrem statueret. 7. Helvētīī fīnitimīs suīs persuādent, ut ē fīnibus suīs exeant et cum ipsīs (264, 2 p 3) proficiācantur. 8. Optēmus, inquit Cicerō, ūt Catilīna eat in exsilium. 9. Caesar Allobrogibus imperāvīt, ut Helvētīūs, quōs in fīnēs suōs revertī iussit, frūmenti cōpiam facerent. 10. Senātus dēcrēvit, ut Carthāginiēnsibus bellum indīcerētur (= Car. b. indicendum esse). 11. Caesar tōtam hiemem ad exercitum manēre dēcrēvit. 12. Caesar lēgātis hostium dīxit, ad sē posterō diē quam frequentissimī convenīent. 13. Caesar Diviciācum cōnsōlātus rogat, fīnem ōrandī faciat.

b) 332, II (303). 2, 3 in do.

1. Cūrāvī, inquit Cicerō, nē quis Catilīnam metueret. 2. Ut urbī satis esset praesidiū, cōnsultum est. 3. Caesar prōspiciendum (prōvidendum) statuēbat, nē quid sibi ac reī pūblicae Dumnorīx nocēre posset. 4. Dabat operam Caesar, ut omnia Dumnorīgis cōnsilia cōgnōsceret. 5. Prīncipēs Galliae cīvitātum contendunt et labōrant, nē ea, quae Gaesari dīxerint, ēnūntien-

tur. 6. Id ēgit Cicerō, ut Catilīnam ex urbe ēiceret. 7. Cōnstat Alexandrum victōriā ad Granīcum effēcisse, ut māior pars Asiae ā Dārēō dēficeret. 8. Dumnorīx ā Sequanīs impetrat, ut per finēs suōs Helvētiōs ire patiantur, obsidēsque utī inter sēsē dent, perficit. 9. Ā ducibus concessum (permissum) est mīlitibus, ut caperent arma et ad castra contenderent (= arma capere . . contendere).

1. Znano je, da je cesar Domician ukazal, naj se imenuje gospod in bog. 2. Pri Nepotu smo brali, da je Temistoklej učinil z zvijačo, da se je peržanski kralj umaknil iz Grecije. 2. Cezar postavi mladega Bruta četam na čelo (in) ga opominja, naj konjeniki na vse strani kolikor mogoče daleč (= široko) krožijo, ter pravi, da se bo trudil, da ne bo dalje (*longius*) kakor tri dni (= tridnevje) od tabora odsoten. 3. Cezar poroča na koncu (adj.) 12. poglavja druge knjige svojih komentarijev, da so Svesioni po svojih poslancih na prošnjo Remov dosegli, da jih je Cezar pomilosil (pas.). 4. Glej (= skrbi), da ne bodo mogli drugi na (in) tebi grajati, kar grajaš ti na njih. 5. Antonij je pisal lastnoročno (= s svojo roko) Atiku, naj se ne boji in naj pride takoj k njemu. 6. Opominjam vas, da cenite prijateljstvo nad vse druge dobrine. 7. Pompej je zahteval, naj bi ga egipčanski kralj Ptolomej sprejel. 8. Temistoklej je prigovarjal Atencem, naj prepuste mesto sovražnikom in gredo na ladje. 9. Kdo je pregovoril Helvečane, da so se z vsem svojim imetjem (*cōpiae*) izselili iz svojega ozemlja? 10. Ciceron je skrbel, da država ni propadla. 11. Ko je Cezar Helvečane zasledoval, je želel, naj se njegove čete izprva (*primō*) vzdrže boja. 12. Dumnorig je delal nato, da ne bi nihče imel večjega vpliva pri Hedučanih kakor on (tudi abl. comp.) 13. Temistoklej je naznanil Kserksu po sužnju, da se dela nato, da bi se podrl most, ki ga je napravil čez Helespont. 14. Cezar je želel, da bi se Dumnorig ničesar ne lotil brez njegove vednosti. 15. Konzul je dejal: Skrbel bom, zbrani očetje, da bodete živeli (*esse*) v vednem miru. 16. Tiberij je prosil cesarja Avgusta, da bi mu dovolil zapustiti Rim. 17. Tiberij Grakk je predložil zakon, da ne sme nihče imeti (= nima) več kakor 500 oralov zemlje. 18. Cezar je odgovoril helvečanskim poslancem, če kaj hočejo (konj.), naj se vrnejo 13. aprila k njemu. 19. Cezar je poslal podpoveljnika Labiena s konjenico k (in) Treverom in

mu je naročil, naj obišče Reme in ostale Belge ter jih obdrži v pokorščini. 20. Ubiji pošljejo k Cezarju poslanca, da (*causā*) bi se opravičili, in ga živo prosijo, naj jim prizanese. 21. Avgust ni dopustil, da bi ga njegovi otroci in vnuki imenovali gospoda. 22. Isti je pisal svoji soprogi Liviji, da bi laže dovolil, da se odtegne kaj državni blagajni, kakor da se sramoti čast rimskega državljana. 23. Lacedemonski zakonodajec je zahteval, da so mladeniči skromni in da spoštujejo starost. 24. Senat in rimski narod je sklenil, da se pošljejo poslanci k Hanibalu v Hispanijo. 25. Cezar je videl, da se Germani lahko dado pripraviti, da prihajajo v Galijo. 26. Orgetorig je nagovarjal Sekvanca Kastika in Hedučana Dumnoriga, naj se polastita v svojih državah kraljevske časti.

33.

Finalni stavki za glagoli *impedīfēndi* 333 (304) in *timēndi* 334 (305).

1. Caesarem, nē (quōminus) commūtātō cōnsiliō converteret¹ iter in prōvinciam, viārum difficultās impediēbat. 2. Nōn dēterret sapientem mors, quōminus (nē) reī pūblicae suīsque cōnsulat. 3. Histiaeus Mīlesius, nē pōns, quem Dārēus in Histrō flūmine fēcerat, rescinderētur, obstītit. 4. Caesar omnibus interdicit, nē quemquam interficiant. 5. Mīlitēs cavēbant, nē hostēs ex^o inopinātō^o sē aggrederentur. 5. Ariovistus recūsāvit, nē Galliā dēcederet. 6. Belgae omnī Galliā vexātā Teutonōs Cimbrōsque intrā fīnēs suōs ingredi prohibuērunt. 7. Bonus cīvis mortem prō patriā oppetere (= quōminus oppetat) nōn recūsāt. — 8. Caesar, nē Dumnorīgis suppliciō Diviciācī animum offenderet, verēbātur. 9. Idem hostēs longius persequī veritus est. 10. Caesar nōn veritus est, nē mīlitēs suī Germānōrum cōpiīs parēs nōn essent. 11. Timeō (timor est), ut omnēs labōrēs, quōs tē excipere videō, sustineās.

¹ *convertere iter in prōvinciam* obrniti se in hiteti v pr. — ² nepričakovano

1. Ker se je Kserks po bitki pri Salamini bal, da bodo Grki most, ki ga je napravil čez Helespont, podrli (pas.), se je vrnil kolikor mogoče hitro v Azijo. 2. Ladje je oviral veter (pas.), da niso mogle priti vse v isto pristanišče. 3. Znano nam je, da je Hanibal ubežal iz Kartagine, (ker) se je bal, da ga ne bi izročil Rimljanom (pas.) 4. Ko je Temistoklej v Argih izvedel, da so ga Atenci v odsotnosti obsodili zaradi veleizdaje (pas),

se je zbal, da bi tam ne mogel več varno živeti, in se je preselil v Korciro. 5. Ko so poslanci, ki so l. 218. pr. Kr. napovedali Kartazanom vojno, pri svojem povratku skozi Hispanijo prišli v Galijo, so zahtevali od Galcev, naj ovirajo Hanibala, da ne bi potoval skozi njihovo ozemlje. 6. Mladeniči, varujte se predvsem, da se ne vdaste brezdelnosti in nasladi! 7. Skopuhi se vedno boje, da ne bodo imeli dosti bogastva. 8. Cezar pripoveduje, da so Britanci Rimljanom branili izkrcati se (= stopiti iz ladij). 9. Cezar je prepovedal svojemu podpoveljniku s četo pešcev zapustiti grič brez njegovega dovoljenja. 10. Hedučanski zakoni niso dopuščali, da bi dva iz iste rodbine bila voljena za gospodsko (pl.), da celo, da bi bila hkrati v senatu. 11. Mnogi so zavidali v Kartagini Hanibalu njegovo slavo, ker so se bali, da bi postal premočen. 12. Lisk je Cezarju izpovedal (*prōpōnere*), da nekateri izmed Hedučanov ovirajo (= plašijo) ljudstvo (= množico), naj ne znaša žita, ki bi ga morala. 13. Aleksander se ni branil piti zdravila, ki mu ga je dal njegov^o zdravnik^o Filip, (dasi) ga je bil Parmenion svaril. 14. Diviciakove prošnje so Cezarju branile proti Dumnorigu strogo postopati, kakor bi bilo umestno (*aequum*) in pravično bilo. 15. Ker se je Temistoklej bal, da bo Kserks vojno nadaljeval, mu je po sužnju naznanil, da je nevarnost, da se mu prepreči povratek v Azijo. 16. Vse Cezarjeve vojske se je bil polastil tolik strah pred Germani, da so nekateri celo Cezarju naznanili, da se bodo vojaki branili slušati na povelje in iti (*signa ferre*) proti sovražniku. 17. Lisk si ni upal vpričo (*praesēns*) drugih (*plūrēs*) zaznamovati Dumnoriga kot poglavarja (= glavo) Rimljanom sovražne stranke. 18. Lacedemonci so uvideli, da je nevarnost velika, da se jim zavezniki izneverijo.

34.

Pogojni (kondicionalni stavki).

a) 335 (311, 312).

1. *Assequor omnia, sī properō; sī cūctor, āmittō.* 2. *Laus nova nisi oritur, vetus āmittitur.* 3. *Sī fēceris, quod ostendis, māgnam habēbō grātiām, sī nōn fēceris, ignōscam.* 4. *Sī erit occāsiō, manū, sī(n) minus, locīs nōs dēfendēmus.* 5. *Ab opere lēgātōs Caesar discēdere nisi mūnītīs castrīs vetuit (= passus nōn est).* 6. *Gallī inter sē coniūrant nihil nisi commūnī cōnsiliō sē āctūrōs.* — 7. *Caesaris facta nisi māgna esse fatear, āmēns*

sim. — 8. Vitāret caelum Phaëthōn, sī vīveret. 9. Nisi mīlites Rōmānī tōtius diēī labōre dēfessī essent, omnēs Gallōrum cōpia Vercingetorīge duce dēlētāe essent. 10. Caesar lēgātīs Helvētīs respondit: Sī populus Rōmānus alicūius iniūriāe sibi cōsciūs fuisset, nōn fuit difficile cavēre.

b) 336 (313).

1. Nōnnūllī Helvētiōrum dīcunt praestāre, sī iam prīncipātum Galliae obtinēre nōn possint, Gallōrum quam Rōmānōrum imperia perferre. 2. Iīdem dīcunt (dīxērunt) sē nōn dubitāre, quīn, sī Helvētiōs superāverint (superāvissent; Rōmānī, tūā cum reliquā Galliā Haeduīs lībertātem sint (essent) ēreptūrī. 3. Caesar lēgātīs, sī Helvētīi vim facere cōnentur (nez. cōnābuntur, (sē) prohibitūrum (esse) ostendit. — 4. Nē dubitāveris, quīn venīrem, sī possem. 5. Dubitātis, quīn, sī tribūnus affuisset, eī vīs esset allāta? 6. Nōn dubitō (dubitābam), quīn Cīcero sē praestātūrus fuerit acerimum lībertātis prōpūgnātōrem, sī per Antōnium licuisset. 7. Q. Titurius clāmitābat Eburōnēs, sī Caesar adesset, tantā contemptiōne Rōmānorum ad castra ventūrōs nōn esse (futūrum esse, ut Eburōnēs repellerentur; f. e., ut audāciae suae Eburōnēs paenītēret). 8. Agēsilaus tālem sē imperātōrem praebuit contrā Epamīnōndam, ut omnibus appāreret, nisi ille fuisset, Spartam futūram nōn fuisse (futūrum fuisse, ut Sparta ab Ep. dēlērētur; f. f., ut Lacedaemoniīs nōn contingeret, ut urbem oppūgnātiōne līberārent). 9. Iīdem Graecōrum multitudine, quae bellō Corinthiō ceciderat, sī sāna mēns esset, Graeciae supplicium Persās dare potuisse dixit.

1. Cezar je bil mnenja (*arbitrārī*), da mu bo koristilo, če obišče Britanijo in spozna (*perspicere*) njeno^o človeško pleme. 2. Če hočemo biti dobri državljani, se moramo vedno ustavljati naklepom nepoštenih ljudi^o. 3. Kakšno (= katero) življenje bi bil imel (*esse*) Priam, ko bi bil vedel, kaj bo v starosti doživel [= kakšen konec (*eventus*, pl.) starosti bo imel]? 4. Spomin slabi, če ga ne uriš. 5. Cezar je vprašal Ariovista, zakaj dovoli, če že^o ne more nobenega dela Germanov nazaj poslati, drugim prekoračiti Ren. 6. Gotovo [je, da] bi bili ljudje srečnejši, ko bi bili vedno pametni in preudarni (= ko bi rabili pamet in preudarek) 7. Ali ne misliš, da bi se ljudje vdali brezdelnosti ali bi pa^o obupali, ko bi vedeli, katera usoda jih čaka? 8. Ariovist

je od Cezarjā zahteval, naj pride k njemu, če hoče od njega (acc.) kaj imeti⁹. 9. Diviciak se je bal, da bo Ariovist, če se mu sporoči, kaj (pl.) je Cezarju povedal, izvršil (= vzel) najhujšo kazen nad (*dē*) vsemi talniki, ki so pri njem. 10. Aleksander je rekel Parmenionu: Tudi jaz bi denar cenil nad slavo, ko bi bil Parmenion. 11. Diviciak je rekel: Veliko prijaznost bi mi izkazal, Cezar, ko bi prizanesel mojemu bratu (tudi zavisno!). 12. Ariovist odgovori poslancem, da ni dvoma, da bi bil prišel k Cezarju, ko bi mu bilo od njega kaj treba (tudi nezav.). 13. Brez dvoma (= ni dvoma, da) bi bili ljudje srečnejši, ko jih ne bi mučilo sovraštvo, zavist, častiželjnost in lakomnost. 14. Ni dvomno, da bi bili Sekvanci, ko bi bil Ariovist izvedel, da so se pri njem o Cezarju pritožili in ga prosili pomoči, morali pretrpeti najhujše (= vse) muke. 15. Cezar je odgovoril helvečanskim poslancem: Če mi dado (fut.) Helvečani talnike (pas.) in če popravijo Hedučanom krivice, (ki) so jim jih storili, bom sklenil z njimi mir (tudi zav.). 16. Cezar je bil prepričan, da se bo mogel težje (= manj lahko) ustavljati Germanom, če se nova četa Svebov združi z Ariovistovo vojsko (*cōpiae*) (tudi nez.). 17. Za Grke je bila pri Artemiziju nevarnost, da bodo prišli (*premi*) v dvojno (*anceps*) nevarnost, če del sovražnih ladij objadra (*superāre*) Evbejo. 18. Verjetno je, da bi se bila l. 58. pr. Kr. vsa Galija (= duhovi vse Galije) Diviciaku izneverila (= od D. proč obrnila), ko bi bila zadela njegovega brata od Cezarja kaka hujša kazen (ko bi se mu bilo . . . kaj hujšega pripetilo). 19. P. Horacij je odločno izjavil (*prōclāmāre*), da smatra, da je njegova hči po pravici umorjena; ko bi ne bilo tako, [da] bi bil sam po očetovskem pravu sina kaznoval. 20. Ciceron je rekel Pizonu: Kažeš, kakšen konzul bi bil v onem času ti bil, ko bi se bilo slučajno tako pripetilo. 21. Cezar je rekel Ariovistu, da bi se sramoval svoje nemarnosti in strahopetnosti, ko bi pustil zaveznike rimskega naroda na cedilu. 22. Ko bi kdo trdil, da je Cezar prekruto postopal s Helvečani, bi mu utegnil marsikdo pritrditi. 23. Ali dvomiš, da bi bilo za Rimljane bilo mnogo boljše, ko bi Kartagine ne bili razdejali? 24. Idi vendar enkrat iz mesta, je rekel Ciceron Katilini, vrata so odprta, odpočuj in vzemi (= izpelji) tudi vse svoje ljudi⁹ s seboj; če ne, vsaj⁹ kolikor možno največ! 25. Prijatelj bi moral prijatelju, če ne zmeraj najprijetnejše, pa⁰ vendar najboljše svetovati. 26. Cezar je ukazal Labienu, naj ne

začne bitke, če ne bodo videli njegovih (t. j. Cezarjevih) čet blizu sovražnega tabora. 27. Nepot pripoveduje, da bi bil moral Darej v malo dneh vsled pomanjkanja živil ali od sovražnikovega meča poginiti, ko bi se bil čez Ister zgrajeni most podrl.

35.

Dopustni (koncesivni) stavki. 337 (314).

1. Miltiadēs erat inter suōs dīgnitāte rēgiā, quamquam carēbat nōmine. 2. Etsī (tametsī) Rōmānī ab duce et ā fortunā dēserēbantur, tamen omnem spem salūtis in virtūte pōnēbant. 3. Quod etiamsī est factum, ā Caeliō certē nōn est factum. 4. Cicerō Catilīnae: Haec sī, inquit, tēcum patria loquātur, nōnne impetrāre dēbeat, etiamsī (etsī, tametsī) vim adhibere nōn possit. — 5. Rem pūblicam, quamvis in mē ingrāta sit, amāre nōn dēsīnam. 6. Hostēs, ut omnia contrā opīniōnem acciderent, tamen sē quam plūrimum nāvibus posse, Rōmānōs autem nūllam nāvium facultātem (množina) habere arbitrābantur. 7. Cicerō, cum tenuissimā valētūdine esset, nē nocturnum sibi quidem tem pus ad quīetem relinquēbat. 8. Cum dextrum Germanōrum cornū hostem audācius premeret atque īnstāret, sinistrum ā Rōmānīs fūsum fugātumque est. 9. Licet omnēs fremant, ego nōn tacēbō.

1 Dasi je Datid videl, da vojno^o polje (= kraj) ni ugodno za njegovo vojsko, se je vendar želel udariti, zanašajoč se na veliko^o število svojih čet. 2. Cezar je rekel poslancem: Če prav je to tako, bom vendar sklenil s Helvečani mir, če mi dajo talnike. 3. Dobri bodo prav (*rēctum*) delali, če tudi jim vsled^o tega^o proti zavist in nevarnost. 4. Če si še tako mlad, ne veš, če boš do večera živel. 5. Če tudi je Ariovist bil krut barbarec, bi Sekvanci ali ne bili smeli rabiti njegove pomoči, ali bi pa^o bili morali prenašati njegovo nadvlado. 6. Recimo, da usoda človeku mnogo ugrabi, vendar mu še včasi mnogo več pusti (= zapusti). 7. Po bitki pri Kanah je senat sklenil ne odkupiti ujetnikov, če prav bi se bilo moglo (istodobno!) to z malim denarjem storiti (pas.). 8. Dočim je Sokrat sam ime modrijan odklonil, ga je proglasilo delfsko proročišče modrijanom (pas.). 9. Nepot pripoveduje, da je Aristid, dasi je opravljal najvišje državne službe, vendar zelo reven umrl. 10. Dasi je

Temistoklej kot nadpoveljnik v peržanski vojni Grecijo osvobodil sužnosti, so ga Atenci iz zavisti vendar iztirali v pregnanstvo. 11. Če prav je Cezar peljal 5 dni zaporedoma (*continuus* 3) svoje čete pred tabor in jih imel v bojni red postavljene, da bi dal Ariovistu priložnost udariti se, je ta vendar držal svojo vojsko vse te dni v taboru [skupaj]. 12. Krepost sama se smatra za večno, med tem ko so vse druge človeške stvari minljive. 13. Če tudi imaš velikansko bogastvo, brez pomoči drugih ne moreš živeti. 14. Ali misliš, da bi bil Cezar trpel Germane (= da bi bili G.) v Galiji, tudi ako bi bil Ariovist njegove zahteve izpolnil? 15. Dasi so se Helvečani in Rimljani od ene (= sedme) ure do večera bojevali, vendar v (celem) boju ni mogel nihče videti bežečega (= obrnjenega) sovražnika. 16. Dočim so drugi nasilniki krasili vsaj svetišča bogov, je plenil Ver celo njih dragocene spomenike. 17. Cezar se je pritožil, [češ,] da so Britanci začeli vojno brez vzroka, dasi so bili poslali prostovoljno poslance (in) ga prosili miru.

36.

Mešani vzgledi da-stavkov.

1. Cezar je prekoračil Rubikon in je napovedal domovini vojno; in nobeno italško mesto ni bilo tako močno, da bi se bilo upalo (čas!) se mu ustavljati. 2. Cezar je zahteval po pravici od Hedučanov, da ga naj podpirajo z žitom, zlasti ker je bil na njihovo prošnjo (*precibus adductus*) začel vojno proti Helvečanom. 3. Ko so bili Atenci obveščeni, da se bliža (*adducere*) peržanski kralj Kserks z ogromno vojsko, so prosili Lacedemonce, da bi jim prišli na pomoč. 4. Kartazanom je bil mir dan pod (= s) tem pogojem, da izroče vse ladje. 5. Cezar je pismeno [= po (*per*) pismu] ukazal Treboniju, da naj ne dopusti, da bi se mesto Masilija vzelo z naskokom. 6. Nepot pripoveduje, da je bilo sovraštvo ljudstva (= množice) proti Focionu toliko, da se ni noben (*nēmō*) svobodnik (= svobodno-rojeni) upal ga pokopati. 7. Ljudje se ne kaznijo, ker so grešili, ampak, da ne bi zopet grešili. 8. Atenskim poslancem, ki so prosili pomoči, so Lacedemonci odgovorili, da bodo poslali pomoč, da pa ne smejo (*nēfas esse*) pred ščipom prijeti za^o orožje. 9. Treverski prvak Induciomar se ni hotel od svojecev ločiti (*discēdere*), da bi tem lažje obdržal državo v pokorščini. 10. Cezar je rekel podpoveljniku, naj potuje ponoči. 11. Znano

nam je, da se je Katilina branil mesto zapustiti in iti k četi svojih tovarišev. 12. Cezar je sklical vse vojake in jih je izpodbujal z govorom, da bi s tem večjo smelostjo napadli sovražnike. 13. Antonij je pisal Atiku, naj se ne boji in naj pride k njemu. 14. V zboru centurionov je Cezar rekel: Kar se tega tiče, da smatrate Germane za nepremagljive, se motite; spoznal (= poskusil) se je ta sovražnik za naših očetov, takrat^o ko se je zdelo, da si z zmago (*pellere*) Cimbrov in Tevtonov vojska ni zaslužila manjše hvale kakor vojskovodja G. Marij sam. 15. V Rimu ni bilo nikogar, da bi ne bil zavidal Cezarju njegove slave. 16. Cezar je bil zapustil pri (*in*) Treverih posadko, da ne bi nastala pri (*ab*) njih kaka vstaja. 17. Pilad je rekel, da je Orest, da bi s tem rešil svojega prijatelja. 18. Cezar je obdal (*mūntre*) tabor z dvojnim obkopom, da bi se mogel braniti s tem manjšim številom vojakov. 19. Ne čudite se, da smo pustili vaše krivice tako dolgo nekaznovane! 20. O Neptunovem svetišču so Grki verovali, da je sveto. 21. Cezar je preprečil, da se ni večja množica Germanov prepeljala čez Ren. 22. Kalkant (*Calchās, antis*) je Grkom odgovoril, da se Troja brez Akila ne bo mogla osvojiti. 23. Romul je odprl, da bi privabil ljudi (= množico), pribežališče, da bi novo mesto ne bilo brez (*carēre*) prebivalcev. 24. Cezar je dal Boje o svojem prihodu obvestiti in opominjati, naj ostanejo zvesti (*in fidē*) in naj vzdrže hrabro napad sovražnikov. 25. Cezar pripoveduje, da se Hedučani niso branili biti za^o vedno pod sekvansko oblastjo in nadvlado. 26. Varovati se moramo, da ne poslušamo (*aurēs patefacere*) prilizovalcev in da ne dopustimo (*sinere*), da se nam prilizujejo v^o tem^o, v čemer se lahko vara (= je lahko varan biti). 27. Cezar je zahteval od Ariovista, naj ne prepelje kake množice več čez Ren v Galijo in naj ne draži Hedučanov s krivicami (sing.). 28. Hanibalu je kartažanski senat naznanil, naj ne oblega Sagunta. 29. Pesnik Arkija, o katerem pri Ciceronu beremo, da je znal zelo veliko število stikov o činih rimskega naroda na^o izust^o povedati, je rojen l. 120. pr. Kr. 30. Strah vojakov pred Germani bi bil Cezarju skoro zabranil, da bi bil šel z vojsko na Ariovista. 31. Cezar je silno grajal (*incūsāre*) svoje vojake, češ, da mislijo, da je njihova naloga (= morajo oni) premišljevati o^o tem^o, kam (= na katero stran) ali s katerim namenom se vodijo. 32. Po končani vojni z Germani je Cezar mislil (*statuere*), da mora iz (*dē*) mnogih

vzrokov Ren prekoračiti. 33. Germani se pri (*in*) pogovoru Cezarja in Ariovista niso mogli vzdržati, da ne bi bili streljali na rimske konjenike. 34. Često se je že pripetilo, da se je premagal tisti, ki je bil na tem, da bi zmagal (konj. perifr.). 35. Cezar je sklenil, naj zasede (= stopi) Labien z dvema legijama in vodniki, ki so poznali pot, najvišji vrh gore. 36. Preostaja še, da dokažem (*docēre*), da je vse, kar je na tem svetu, ustvarjeno zaradi (*causā*) ljudi. 37. Nevarnosti morja ne ovirajo (= plašijo) mornarjev (pas.), da ne bi obiskavali oddaljenih dežel. 38. Mnogi niso dvomili, da bo Pompej Cezarja premagal (pas.). 39. Konon se je skrivaj trudil, da bi zopet pridobil (*restituere*) Atencem Ionijo in Eolijo. 40. Kornelij Nepot pripoveduje, da so bile hiše v Rimu do vojne s Pirom, skozi 470 let, krite z deščicami (*scandula, ae*). 41. Epaminonda je učinil, da so se Lacedemonci oropali pomoči zaveznikov. 42. Ko so se vojskovodje otoku bližali, se je nemudoma zgodilo, da je nastal silen vihar. 43. Solnce učini, da vse zeleni in cvete. 44. Krezovo bogastvo je bilo toliko, da se je zdelo, da nima nihče večjega. 45. Dobro se je pripetilo, da je sovražnik, prisiljen od pomanjkanja živil, nehal oblegati mesto. 46. Ko je hotel Agezilaj peržanskega kralja samega napasti (opis. sprega), mu je prišlo z doma poročilo, naj se ne pomišlja priti domov, češ, da so Atenci in Beoti napovedali Lacedemoncem vojno. 47. Staramo se, ne da bi to^o opazili. 48. Diviciak je rekel, da se bo [zgodilo, da se bo] vsa Galija (= srca vse G.) od njega (264, 2) odvrnila, ko bi se njegovemu bratu od Cezarja kaj hudega (komp.) pripetilo.

37.

Oziralni relativni stavki.

338, 339 (320).

1. Caesar pontem, quī erat ad Genavam, iubet rescindī.
2. Ea Galliae pars, quam Gallōs obtinēre dictum est, initium capit ā flūmine Rhodanō.
3. Quidquid id est, timeō Danaōs et dōna ferentēs.
4. Quae ad proficiscendum pertinērent, Helvētīi comparāre cōstituērunt.
5. Cōnsidius Caesarī nūntiat montem, quem ā Labiēnō occupārī voluerit, ab hostibus tenērī.
6. Agēsilaus nōn dēstitit, quibuscumque rēbus posset, patriam iuvāre.
7. In Miltiade erat tanta hūmānitās, ut nēmō tam humilis esset,

cui nōn ad eum aditus patēret. 8. Agēsilāus, cum multī eum hortārentur, ut adversāriīs intrā moeniā compulsīs Corinthum oppugnāret, dīxit: Ego is sum, quī ad officium peccantēs redire cōgam, nōn quī urbēs nōbillissimās expūgnem Graeciae. 9. Fuērunt, quī crēderent Caesarem nōn ignārum Catilīnae cōsiliī fuisse. 10. Quī sē ultrō mortī offerant, facilius reperiuntur quam quī dolōrem patienter ferant. 11. Lēgātī Germānōrum dīxērunt: Praeter Suēbōs in terrīs est nēmō, quem nōn superāre possīmus. 12. Diāna hostibus dīgna vidēbātur, quam sānc-tissimē colerent. 13. Nulla Cicerōnī vidēbātur aptior persōna, quae dē senectūte loquerētur, quam Catōnis. 14. Cum hostēs proelium cōmmittere coepissent, Titurius, Caesaris lēgātus, quī nihil ante prōvidisset, trepidābat. 15. Cicerō, quī per omnēs superiōrēs diēs praeceptīs Caesaris summā diligentiā militēs in castrīs continuisset, septimō diē quīnque cohortēs frūmentātum mīsīt. 16. Caesar equitātum, quī sustinēret hostium impetum, mīsīt. 17. Militēs virgulta colligunt, quibus fossās compleant.

1. Cezar je poslal oglednike naprej, da (= ki) bi izbrali za tabor primeren prostor. 2. Nič ni, česar bi Bog ne mogel narediti. 3. Bili so filozofi, ki so trdili, da se bogovi nič ne brigajo za človeške zadeve. 4. Histiej Milečan je rekel, da ni koristno isto tistim, ki imajo (= drže) vrhovno oblast, in ljudstvu (= množici). 5. Vsota vseh Helvečanov, ki so zapustili svoje ozemlje, je znašala 263.000 [glav], število Galcev, ki so se vrnili domov, je pa znašalo 110.000. 6. Izmed tistih, ki se jih je bil polastil velik strah pred Germani, je eden (93, op. 3) navajal ta vzrok, drug drugega, ki je o njem trdil, da mu je nujen za odhod¹. 7. Cezar je hitel na Lingonsko², kjer sta prezimovali dve legiji. 8. Ariovist je rekel, da mu Cezar dela veliko krivico, ker (= ki) mu s svojim prihodom manjša dohodke³. 9. Karnuti so v mestu Cenabu (*Cenabum*, *r*) pobili rimske državljane, njih imetje pa (*que*) ugrabili⁴. Dasi se je to (rel.) zgodilo⁵ ob solnčnem vzhodu, se je vendar že pred koncem⁶ prve nočne straže slišalo v ozemlju Arvernov, v razdalji, ki (= katera razdalja znaša približno 160.000 sežnjev (*passus*)). 10. Sovražniki so bili le⁷ za⁷ streljaj⁷ oddaljeni. 11. Cezar je rekel Ariovistu, da mora biti svobodna tista⁰ Galija, o kateri je bil rimski senat sklenil⁸, da naj ima svojo lastno⁰ ustavo⁹, (dasi) je bila v vojni premagana. 12. Rimski

narod je takšen, da (= ki) premagan ne zna mirovati. 13. Cezar je zahteval od Helvečanov sužnje, ki so bili k njim ubežali¹⁰ (Cezarjevo mnenje!). 14. Razen krivde in greha se ljudem ne more ničesar pripetiti, kar bi bilo strašno. 15. V Cezarjevem taboru se jih je našlo mnogo, ki so iz bojazni pred Germani Cezarja prosili, da bi smeli¹¹ z njegovim dovoljenjem odpotovati domov. 16. Ariovist je rekel Cezarjevim poslanca: Kar se tega tiče, da mi Cezar naznanja¹², da hedučanskih krivic ne bo pustil v nemar, naj⁰ ve⁰, da⁰ še⁰ ni bilo nikogar, ki bi se bil z menoj bojeval brez svoje pogube. 17. Naj si je bil izvor Homerjevih pesmi katerikoli, najsi je bil tisti, ki ga navadno imenujemo Homer, kdorkoli, to (= ono) je gotovo, da se nobenemu pesniku ni bolj posrečilo koristiti in zabavati kakor Homerju. 18. Kdo se ne spominja, pravi Ciceron, z velespoštovanjem¹³ in¹³ ljubeznijo¹³ G. Fabricija, M. Kurija in drugih mož, (ki) so se državi zelo uslužili, dasi (= ki) jih ni nikoli videl? 19. Kaj je, ki bi se manj spodobilo, kakor vojevati se s tistim, ki si z njim živel nekoliko časa v prijateljstvu? 20. Cimon je dal revne prijatelje, ki niso zapustili za¹⁴ pogrebne¹⁴ stroške¹⁴, na svoje troške (sing.) pokopati. 21. Cezar je smatral svojega prijatelja G. Valerija Trovcila za pripravnega, da bi po njem obravnaval z Diviciakom o Dumnorigu. 22. Često se najdejo ljudje, ki jih njihove vihravosti in breznačajnosti niti sram ni. 23. Hedučani so se smatrali za vredne, da bi jih rimski narod proti Germanom podpiral¹⁵ (pas.). 24. Helvečani so poslali poslanca k Cezarju, da bi naznanili¹⁶, da hočejo¹⁷ v miru¹⁸ skozi provincijo potovati. 25. Cezar je ukazal Helvečanom zopet¹⁹ zgraditi¹⁹ mesta in vasi, ki so jih bili zažgali. 26. Romul se je zdel Rimljanom vreden, da se uvrsti med bogove. 27. Zmeraj bodo ljudje, ki više cenijo denar kakor zvestobo in značajnost. 28. Nobena moč ni tolika, da bi se ne mogla zlomiti. 29. Mnogi govori niso sposobni, da bi jih poslušalci pazljivo poslušali. 30. Nikogar ne najdeš, ki bi trdil²⁰, da ni bil Demosten največji grški govornik.

¹ *proficisci* — ² v *Lingonce* (*Lingonēs, um*) — ³ *vectigal* — ⁴ *drivpere* — ⁵ *geri* — ⁶ *conficere* — ⁷ = ne dalje kakor, kamor bi se moglo kopje vreči — ⁸ *velle* z inf. — ⁹ = zakone — ¹⁰ *perfugere* — ¹¹ — smem mihi licet — ¹² *denūtiāre* — ¹³ *cum caritate aliquā benevola* — ¹⁴ = odkoder bi se pokopali (*effere*) — ¹⁵ *subventre* — ¹⁶ *dicere* — ¹⁷ hočem mihi in animo est — ¹⁸ = brez kakega zločina (*maleficium, r*) — ¹⁹ *restituere* — ²⁰ trditi, da ne negāre.

Oratio obliqua*). 340.

38.

Histiej se upre Miltiadovemu nasvetu.

Ko so prihajala¹ poročila, da se Darej s Sciti nesrečno bojuje, je Miltiad nagovarjal² ostale prvake, ki so čuvali most, (ki) ga je napravil Darej čez Ister, naj ne opuste od sreče jim⁰ ponujene prilike osvoboditi Grecijo. Kajti če kralj s tistimi četami, ki jih je s seboj peljal³, pogine, ne bo le Evropa varna, ampak bodo tudi maloazijski⁴ Grki prosti peržanskega gospodarstva. To se lahko zgodi; če⁰ se namreč podere most, bode kralj v malo dneh poginil ali od sovražnega meča⁵ ali vsled pomanjkanja. Temu nasvetu se je uprl Histiej Milečan, rekoč⁶, da ni koristno isto njim, ki imajo⁷ vrhovno oblast, in množici, ker se opira njihovo gospodstvo na Darejevo kraljestvo; kajti če se peržanski kralj uniči⁸, bodo sami od svojih državljanov kaznovani. Zato mu mrzi⁹ tako zelo Miltiadov nasvet, da misli, da prvakom ni nič koristnejše kakor da se ojači peržansko kraljestvo.

¹ afferrē — ² hortārē — ³ transportāre — ⁴ ki prebivajo v Aziji — ⁵ ferrum — ⁶ = ko je rekel — ⁷ = drže — ⁸ exstinguere — ⁹ abhorrere a cōnsilio.

39.

Temistoklej piše kralju Artakserksu pismo.

Tucidid poroča, da je Temistoklej prišel v Azijo, (ko) je vladal¹ Artakserks, in da je kralju pisal, da je prišel k njemu oni Temistoklej, ki je izmed vseh Grkov največ zla (pl.) prizadel njegovi hiši, dokler mu je bilo treba boriti se proti njegovemu očetu in braniti svojo domovino. Vendar (266, 2) mu⁰ je mnogo več dobrega (= dobrin) storil, potem ko je začel biti sam na varnem, oni pa⁰ v nevarnosti. Kajti ko se je hotel po salaminski bitki vrniti v Azijo, ga je pismeno² obvestil, da se dela na to, da bi se most, ki ga je dal napraviti čez Helespont, podrl in on⁰ sam obkolil od sovražnikov. In to (rel.) poročilo ga je rešilo (pas.). Sedaj je pa pribežal k njemu, preganjan od vesoljne Grecije, proseč ga⁰ za njegovo prijateljsvo; če ga [267, 1 (267)] doseže, ne bo imel v³ njem³ manj dobrega

*) V naslednjih sestavkih pretvori indirektni govor tudi v direktni in obratno!

prijatelja, kakor ga⁰ je izkusil oni kot hrabrega nasprotnika. Prosi ga pa, da bi mu dal glede onih reči, o katerih se hoče z njim pogovoriti, leto⁴ dni⁴ časa⁴ in da bi mu dovolil⁵, (ko) bi ta⁶ pretekel⁷, k njemu priti.

¹ *regnare* — ² s pismom — ³ = njega — ⁴ *annuum tempus* — ⁵ *pati* — ⁶ *is* — ⁷ *transigi*.

40.

Pavzanija se pogaja s peržanskim kraljem.

Ko je Pavzanija osvojil Bicantij (in) je med drugimi Peržani ujel nekaj kraljevih sorodnikov, je te vrnil¹ Kserksu in mu pisal, kakor poroča Tucidid, da mu pošilja (pf.) Pavzanija, spartski² vojskovodja, v dar tiste⁰, ki jih je v Bicantiju ujel, ko jih je spoznal za njegove, in da želi postati³ njegov³ sorodnik³. Če se mu torej zdi, naj mu da⁴ svojo hčer za⁴ ženo⁴. Če to stori, mu obljubi spraviti Sparto in ostalo Grecijo z njegovo pomočjo⁵ pod njegovo oblast. Če bode hotel, da se o teh stvareh kaj razpravlja⁶, naj pošlje zanesljivega človeka k njemu, da⁷ se bo z njim⁷ razgovarjal.

Kralj se je zelo razveselil nad rešitvijo toliko ljudi (in) je takoj poslal Artabaca k Pavzaniju s pismom, v katerem ga prosi: Ne ščedi z ničemur, da (ad) izpolniš⁸ svojo⁹ obljubo⁹; če jo⁰ izvršiš¹⁰, ti obljubim, da me ne boš ničesar¹¹ zaman¹¹ prosil¹¹.

¹ *remittere* — ² *Sparte* — ³ — da ga z njim združi (*coniungere*) sorodstvo (*affinitās, ātis*) pas. — ⁴ *nūptum dare* — ⁵ z *adiuvāre* — ⁶ *gerere* — ⁷ s katerim — ⁸ *efficere* — ⁹ to (pl) kar obljubuješ — ¹⁰ — *perficere* — ¹¹ koga prositi česa zaman *ab aliquo repulsam allicūsus rei ferre*.

41.

O Epaminondi.

1. Ko je Diomedont na prošnjo kralja Artakserksa hotel Epaminonda z denarjem podkupiti, je ta rekel, da nič ni treba denarja, kajti če kralj to (pl.) hoče, kar je Tebam koristno, je pripravljen zastonj storiti, če pa nasprotno (pl.), nima kralj zadosti zlata in srebra. Kajti noče sprejeti bogastva vsega zemljekroga za ljubav domovine. Kar se pa tega tiče, da ga je, ne¹ da bi ga bil poznal¹, skušal in ga smatral sebi enakega, se ne čudi in mu odpušča; toda naj se brzo odpravi², da ne bi podkupil drugih, ko njega ni mogel.

Ko ga je prosil Diomedont, da bi smel varno oditi³ in vse⁰ svoje (pl.), kar je bil prinesel, odnesti, je rekel, da bo za to (= ono) sicer skrbel, toda ne zaradi njega, ampak zaradi sebe samega, da ne bi [sploh] kdo rekel, ko bi Diomedontu bil denar odvzet, da je prišlo tisto potom⁵ ropa⁵ v njegovo⁶ last⁶, česar ni bil hotel sprejeti, (ko) se mu je bilo ponudilo.

2. Ko je njegov nasprotnik Meneklid nagovarjal⁷ Tebance, naj cenijo mir nad vojno, je Epaminonda rekel, da Meneklid vara svoje sodržavljane, ker jih odvrča⁸ od vojne; pod (= z) imenom mir namreč pripravlja⁹ sužnost. Kajti mir napravi¹⁰ le⁰ vojna (pas.). Kdor (pl.) ga hoče trajno¹¹ uživati, mora biti torej v vojni izvežban. Zaradi tega morajo, če hočejo biti vladarji Grecije, biti¹² vajeni¹² tabora, ne borilnice.

3. Ko mu je isti Meneklid očital napuh, češ, da misli, da je dosegel Agamemnovo vojno slavo, je rekel, da se moti, kar se tega tiče, da misli, da on tekmuje z Agamemnom. Kajti oni je v zvezi z vesoljno Grecijo komaj v desetih letih osvojil eno mesto, on pa je z enim mestom in v enem dnevu pognal Lacedemonce v beg (in) osvobodil Grecijo.

4. Ko je prišel, od Tebancev zatožen, da ni bil pokoren zakonu, pred¹³ sodišče, je rekel: Ničesar izmed tega (pl.), kar mi štejejo moji nasprotniki v krivdo, ne tajim in ne branim se podvreči se postavni¹⁴ kazni, toda le⁰ to eno vas prosim, sodniki, da napišete¹⁵ na moj grob, da so Epaminonda Tebanci kaznovali s smrtjo (pas.), ker jih je prisilil pri Levktrih premagati Lacedemonce, katerih si pred onim nadpoveljnikom nihče izmed Beotov v bitki¹⁶ ni upal pogledati, in ker je z eno bitko osvobodil¹⁷ vesoljno Grecijo.

5. Ko je slišal, da so Beoti pri Mantineji zmagali, je izdril smrtonosno železo iz telesa, rekoč¹⁸, da je dosti živel, umre namreč nepremagan. Ko so njegovi prijatelji, (ki) so stali okoli njega⁰ rekli: Obžalovati je, da se nisi oženil in da ne zapuščáš otrok, je baje odgovoril na¹⁹ smrtni¹⁹ postelji¹⁹, da zapuščá dve hčeri, zmagi pri Levktrih in Mantineji [pridobljeni], ki ne bosta le njega preživeli²⁰, ampak sta celo nesmrtni.

¹ = nepoznanega (*incognitus* 3) — ² *egredi* — ³ *extre* — ⁴ *facere* — ⁵ = iztropano (*eripere*) — ⁶ = k njemu — ⁷ *hortari* — ⁸ *avocare* — ⁹ *conci-liare* — ¹⁰ *parere* — ¹¹ *diutinus* 3 (tukaj adj.) — ¹² = posluževati se — ¹³ = v — ¹⁴ postave — ¹⁵ *inscribere* (253) — ¹⁶ *acies, et* — ¹⁷ *in libertatem vindicare* — ¹⁸ = ko je rekel — ¹⁹ umirajoč — ²⁰ = preživevši.

Helvečanska vojna. (Caes. b. G. I, 5—29).

1. (5—6).

Približno dve leti potem, ko [325, V (318,) p 2] je Orgetorig umrl, so sklenili Helvečani izseliti se iz svojega ozemlja. Ko je bilo vse za odhod¹ potrebno (pl.) pripravljeno, so zažgali vsa mesta in vasi in vse žito, ki ga niso mislili s seboj vzeti, da bi jim bila vsa nada na povratek odvezeta, in so odšli z vsem svojim imetjem². Več sosedov so pregovorili, da so storili isti sklep in so z njimi odrinili. V celem sta bili dve poti, po katerih se je moglo priti s Helvečanskega³ v Galijo, in⁰ sicer⁰ ena med Juro in Rodanom, druga skozi ozemlje Alobrožanov in provincijo. Ker je bila ta mnogo lažja in ker so upali, da bodo Alobrožane lahko pregovorili, da jim dovolijo prehod⁴ skozi svoje ozemlje, so sklenili po tej potovati.

¹ *proficisci* — ² *cōpiae* — ³ — z dežele Helvečanov — ⁴ *ire*.

2. (7—9).

Ko je Cezar slšal, da hočejo Helvečani potovati skozi rimsko provincijo, je urno [*mātūrare*, 277, p 3 (328, do p 2)] odpotoval in hitel v kar največjih dnevni⁰ pohodih v onostransko Galijo, da bi dal [275 (328), 4 p 2 a] podreti most, ki je bil pri Genavi, helvečanskemu ozemlju najbližjem mestu Alobrožanov. Ko je došel tja, so poslali Helvečani poslance k njemu, da bi mu sporočili sledeče (= to pl.): Helvečani nameravajo brez vsake sovražnosti¹ potovati skozi provincijo, ker nimajo drugega pota; prosijo te, da bi smeli to storiti s tvojim dovoljenjem. Cezar je pa poslancem odgovoril, da si hoče vzeti časa⁴ za preudarek³, in jim reče: Če boste kaj želeli, vrnite se 13. aprila! Med tem so rimski vojaki napravili⁴ od Lemanskega jezera do Jure zid in jarek, da bi po tem potu Helvečani proti Cezarjevi volji ne mogli potovati. Ko so se poslanci ob določenem roku vrnili, jim je Cezar rekel: Nikomur ne morem dovoliti potovanja skozi provincijo; če bodo pa Helvečani poskušali silo delati, jih bom s silo oviral.

In tako je preostala Helvečanom le ozka in težavna pot med Juro in Rodanom skozi sekvansko ozemlje. Na priprošnjo

Hedučana Dumnoriga, ki je imel pri Sekvancih vsled svoje darežljivosti in priljubljenosti zelo velik vpliv, so od Sekvancev dosegli, da so smeli skozi njihovo ozemlje potovati.

¹ *maleficium*, ² *dies*, *ei* — ³ *deltberare* — ⁴ *perducere* — ⁵ *deprecator*, *oris*.

3. (10—11).

Med tem ko se je to vršilo, je rekel podpoveljnik Labien Cezarju: Ali si slišal, da so Helvečani sklenili skozi deželo Sekvancev in Hedučanov potovati v deželo Santonov? Če se to zgodi, bo združeno z največjo nevarnostjo za rimsko provincijo. Cezar je bil mnenja, da mora preprečiti, da bi postali oni bojoviti in rimskemu narodu sovražni ljudje sosedje rimske provincije. Zato je hitel v velikih pohodih v Italijo in (ko) je tam dve legiji zbral in tri, ki so prezimovale okoli Akvileje, izpeljal iz zimovišč, se je vrnil po najbližji poti čez Alpe k vojski. Toda preden je sem prišel, so bili Helvečani že dospeli v ozemlje Hedučanov. Ker ti sebe in svojega (pl.) imetja⁰ proti njim niso mogli braniti, so prosili Rimljane pomoči. Ko so isto storili i Alobrožani i Ambari, ki so po svojih poslancih sporočili, da Helvečani pustošijo njih polja in osvajajo njih mesta, je Cezar mislil, da ne sme čakati, da bi Helvečani uničili ves imetek rimskih zaveznikov (in) prišli na Santonsko.

4. (12—13).

Ko je Cezar izvedel, da so že tri četrtine Helvečanov na plavih in čolnih prekoračile reko Arar, je odrinil ob tretji nočni straži iz tabora, da bi nepričakovano napadel oni del, ki je še bil ostal tostran reke. (Ko) jih je velik del pobil, so se ostali spustili v beg in se poskrili v bližnjih gozdovih. Ko je te premagal, je dal v nadi, da bo tudi ostale helvečanske čete dohitel, napraviti čez reko Arar most in je prepeljal v enem dnevu svojo vojsko. To (rel) je Helvečane tako prestrašilo (pas.), da so poslali k Cezarju poslance naznanjat mu sledeče: Če hočeš skleniti z nami mir, bomo ostali⁰ tam, kjer nam nakažeš¹ bivališča¹. Če nas pa nadalje² preganjaš z vojno, se bodeš svojega sklepa kmalu kesal. Če³ si premagal malo naših ljudi, ki še niso bili prekoračili reke, ne zanašaj⁴ se za-

radi tega preveč⁵ na svojo zmožnost⁶ in ne preziraj nas, ampak spominjaj se starega poraza rimskega naroda in prejšnje hrambrosi Helvečanov!

¹ *cōstituere (aliquem)* — ² *perseverāre* [cf. 277, p 3 (328, do p 2)] —
³ *quod* — ⁴ *tribuere (alicui rei)* — ⁵ = zelo — ⁶ *virtūs*.

5. (14—16).

Cezar je poslancem odgovoril: Kar se tega tiče, da se s svojo zmago tako zelo ponašate in da se čudite, da se rimski narod tako dolgo nad vami ni maščeval za krivice, (ki) ste mu jih prizadejali, vedite⁰, da⁰, nesmrtni bogovi včasih dovolijo ljudem, ki jih hočejo zelo hudo kaznovati, večjo srečo in dolgotrajnejšo nekaznjenost, da postanejo potem vsled izpremembe razmer tem nesrečnejši.

Vkljub¹ temu¹ sem pripravljen skleniti mir, če mi daste talnike in če popravite krivice, ki ste jih storili Hedučanom in njihovim zaveznikom.

Poslanci odgovore: Rimski narod sam je priča, da Helvečani niso vajeni talnikov dajati, ampak jih dobivati. To rekši, so poslanci odšli. Naslednjega dne so odrinili i Helvečani i Cezar. Ko je helvečanska konjenica Cezarjeve konjenike zapodila v beg, so Helvečani začeli postajati smelejši in rimsko vojsko izzivati na boj. Ko je Cezar to zapazil, je svoji vojski ukazal izogibati se bitke. Tako so sledili Rimljani približno 15 dni sovražniku trdo za petami, dasi so bili Helvečani krenili² od Arara, tako da Cezar ni mogel rabiti žita, ki ga je bil dovažal³ po reki. Ker mu tudi Hedučani niso dobavljali obljubljenega žita, je njihove prvake hudo grajaj, češ, da ga v taki⁴ stiski⁴ ne podpirajo, ko je vendar na njihovo prošnjo pričel vojno.

¹ stavek! — ² *iter āvertere* — ³ *subvehere* — ⁴ *tam necessārium tempus*.

6. (17—18).

Tedaj je rekel Lisk, ki je bil¹ predsednik¹ hedučanske vlade²: Nekateri naši možje³, ki imajo pri ljudstvu več vpliva kakor gosposke same, odvrtaajo s puntarskimi govori (sing.) množico od⁰ tega⁰, da bi dobavljala žito, ki bi ga morala

Izdajajo tudi⁴ sovražniku vse, kar se godi v vašem taboru. Ker sem vedel, da mi bo v veliko nevarnost, če ti to izdam⁵, sem molčal, dokler sem mogel.

Ko je nato Cezar ostale prvake odpustil (in) pridržal le⁶ Liska, mu je ta razložil vse načrte nasprotnikov zelo prosto-dušno, o Dumnorigu mu je pa rekel sledeče: Dumnorig ima že več let vse naše carine in državne dohodke za slepo ceno v zakupu, kajti če stavi⁶ on ponudo⁶, se nikoli ne pripeti, da bi si upal kdo dražiti⁷. S tem (pl.) si je pridobil velika sredstva za obdarjenje in je pomnožil svoje premoženje tako, da vzdržuje na lastne stroške (sing.) veliko število konjenice. Ker se je oženil s hčerko helvečanskega prvaka Orgetoriga in je z drugimi državami sklenil zavezo, ima tudi pri sosednjih državah velik vpliv. Tebe in Rimljane pa sovraži, ker je z vašim prihodom njegova moč zmanjšana, njegovemu bratu Diviciaku pa vrnjeno prejšnje vplivno in častno mesto. In tako se godi, da naše ljudi pregovori, da ne dobavljajo žita. V konjiškem boju, ki se je pred malo dnevi vršil nesrečno, je začel bežati Dumnorig, ki je, kakor veš, bil poveljnik hedučanskim konjenikom, in je s svojim begom zmešal in splasil vso konjenico.

¹ *praesae* — ² *summus magistratus* — ³ = ljudje — ⁴ gl. 266, 2 — ⁵ *nantiare* — ⁶ *licert* — ⁷ *contra licert*.

7. (19–20).

Vsled tega (pl.) je bil Cezar tem bolj ogorčen, ker je izvedel, da je Dumnorig Helvečane peljal skozi ozemlje Sekvancev in da je med tema narodoma posredoval talnike. In ni dvomiti, da bi pri takih okolščinah bil Cezar ali sam Dumnoriga kaznoval ali ukazal njegovi državi kaznovati ga, ko bi se ne bil bal, da bo z njegovo kaznijo razžalil njegovega brata Diviciaka, čigar odločno zvestobo in odkrito ljubezen do rimskega naroda je bil spoznal. Toda Cezar se je izkazal pri tej priložnosti (*rēs*) ravno tako pametnega in zmernega kakor pri drugih. Dal je Diviciaka k sebi poklicati in mu je povedal, kaj je izvedel o njegovem bratu. Ker se je oni bal, da ne bi Cezar proti njegovemu bratu prestrogo postopal, ga je objel (in) ga s solzami v očeh začel prositi, naj odpusti krivico njemu na ljubo in prizanese bratu; kajti, rekel je, če se mojemu bratu pripeti od tebe kaj hudega, bode vsakdo mislil, da se je zgodilo z mojim dovoljenjem. In posledica tega bo, da se bo vsa

Galiija obrnila od mene. Nato je Cezar poklical Dumnoriga k sebi (in) mu je vpričo njegovega brata povedal (*ostendere*), kaj graja na njem; rekel mu je, da mu odpušča preteklost bratu na ljubo, ter ga je opominjal, naj se v prihodnje ogiblje vsake sumnje (pl.) in se vede tako, da se mu ne bo treba kesati (pas. opisna spregra) njegove milosti.

8. (21—22).

Ko je Cezar, ki mu je bilo mnogo na tem, da bi našel za bitko ugoden kraj, istega dne izvedel, da so se sovražniki utaborili 8000 korakov od njegovega tabora ob vznožju gore, na¹ katero¹ je bilo¹ lahko¹ priti¹, je sklenil se udariti. Zato je ukazal svojemu prvemu² podpoveljniku Labienu, za³ tretje nočne straže z dvema legijama zasesti vrh one gore, sovražnika pa ne napasti, ko bi ne videl, da so njegove čete blizu sovražnega tabora. Kajti hotel je, da (acc. c. inf.) bi se izvršil napad na sovražnika od obeh vojev ob istem času. Ko je bil sam le⁴ še⁴ 1500 korakov od sovražnega tabora oddaljen, je Konzidij, ki ga je bil z ogledniki naprej poslal, v diru⁵ prijezdil⁵ k njemu in mu naznanil, da so⁶ goro zasedli⁶ sovražniki (pas.). Ker Cezar ni dvomil, da mu je oni resnico⁷ povedal, je peljal svoje čete na najbližji grič (in) je postavil bojno vrsto. Ko bi ne bil Konzidij iz strahu sporočil za videno, česar ni videl, bi bili Rimljani Helvečane bržkone⁸ obkolili in premagali (pas.).

¹ = ki je bila lahka glede dostopa (*ascensus, as*) — ² *pro praetore* — ³ *de* — ⁴ *nōn longius* — ⁵ *eguo admissō accurrere* — ⁶ = drže — ⁷ *vērūm* — ⁸ *verisimile est*; 277, p 3 (328, do p 2).

9. (23—25).

Ker Cezar ni dobil od Helvečanov obljubljenega žita in je bil oddaljen od Bibrakta, daleko največjega in najimovitejšega hedučanskega mesta, le 18.000 sežnjev (*passus*), je krenil, misleč, da mora sam skrbeti za živež, od Helvečanov in hitel v Bibrakt. Helvečani, ki so mislili, da jim Rimljani iz strahu več⁰ ne slede, so izpremenili svoj načrt, se obrnili (in) začeli pri zadnji straži Rimljane napadati (= dražiti). Zaradi tega je Cezar ukazal svoji konjici prvi⁰ napad sovražnikov vzdržati, sam je pa postavil sredi najvišjega griča štiri stare legije v tri bojne vrste; vrh griča je pustil ostale vojake in pomožne čete ter prtljago, ki jo je ukazal na en kraj znositi. Med tem so Helvečani rimsko konjenico zapodili¹ in se, napravivši falango,

pomikali proti prvi rimski bojni vrsti. Cezar je dal vse konje odstraniti, da bi napravil nevarnost za vse enako, (in ko) je svoje vojake osokolil, je začel boj. Dasi so se Helvečani zelo hrabro bojevali, se je vendar posrečilo rimskim vojakom njihovo falango kmalu predreti, ker so metali z višega kraja kopje (pl.). Nato so napadli Galce z golimi meči in jih prisilili, da so se začeli umikati na goro, ki je bila v bližini. Med tem [ko se je to vršilo], so Boji in Tulingi, ki so bili² pri² zadnjih² četah² sovražnega voja³, napadli desno rimsko krilo. Ko so Helvečani to zapazili, so začeli upati na zmago ter so obnovili boj. Cezar je pa ukazal tretji bojni vrsti kreniti⁴ proti⁴ sovražniku⁴ in vzdržati napad od desne prihajajočih sovražnikov.

¹ *reicere* — ² *claudere* — ³ *agmen* — ⁴ *stigna convertere*

10. (26—28).

Od enih do večera so se tako hrabro bojevali, da ni nihče videl sovražnikovega hrbta¹. Končno so se Helvečani deloma umaknili na goro, deloma so se napatili k pratežu in svojemu taboru, kjer so se še⁰ pozno v noč stavili v bran. Še⁰ le⁰ po dolgem boju so se Rimljani polastili sovražnega tabora (in) so ujeli Orgetorigovo hčer in enega izmed njegovih sinov.

Helvečani, ki so po bitki preostali, so odrinili v isti noči in so hodili neprestano tako hitro, da so dospeli četrtega dne v lingonsko ozemlje. Cezar, ki je imel toliko mrtvih in ranjenih, da je mogel sovražnike še le po preteku² treh dni zasledovati, je Lingoncem zažugal, da jih bo smatral za sovražnike, ko bi Helvečane podpirali. Tako so bili ti zaradi splošnega³ pomanjkanja prisiljeni prositi za mir. Ko so Cezarju izročili talnike, orožje in sužnje, ki so bili k njim pribežali, je sprejel njihovo podajo ter jim je ukazal, naj se vrnejo v svoje ozemlje, (ki) so ga bili zapustili. Hedučanom je dovolil Boje, ki so bili znani kot zelo hrabri ljudje, v njihovi deželi naseliti. Preden so se pa Helvečani in njih zavezniki vrnili v svojo domovino, jih⁰ je Cezar dal⁴ prešteti⁴ (in) je dognal⁵ število 110.000. Vsota vseh, ki so bili zapustili svoje domovje, je znašala, kakor je razvidel iz zapiskov, (ki) so se našli v njih taboru, približno 368.000.

¹ *aversus* 3 — ² *intermittere (intericere)* — ³ = vseh reči — ⁴ = preštel — ⁵ *reperte*.

Vojna z Ariovistom. (Caes. b. G. I, 30—54.)

Preden je prišel Cezar v Galijo, so bili prosili Arverni in Sekvanci, ki so se borili¹ s Hedučani za gospostvo¹, germanskega kralja Ariovista pomoči. Ta je začetkoma prekoračil s 1500 možmi Ren, toda (= in) premagavši Hedučane je polagoma² prepeljal toliko množico (= število) Germanov v Galijo, da je izpodrinil³ celo svoje zaveznike iz njihovega ozemlja, da bi pripravil svojim ljudem bivališča. Zdelo se je, da se bo polastil vse Galije. Ko so Hedučani prosili Cezarja, naj jih ščiti⁴ pred Germani, je ta⁰ poslal po srečno končani vojni s Helvečani poslanca k Ariovistu (in) je zahteval, da prizanese Hedučanom in da pošlje del Germanov nazaj v domovino. Toda Ariovist je tako⁵ drzno⁵ odgovoril, da ga je Cezar sklenil zavojščiti. Dasi se mu je posrečilo zasesti Vezoncion, največje in najtrdnjše sekvansko mesto, so se rimski vojaki vendar tako zelo bali Germanov, da jih je Cezar le⁶ s težavo⁶ pregovoril⁷. Ko je nato prodiral 7 dni dalje, je prosil Ariovist, da bi prišel z malo konjeniki na pogovor. Toda ker sta oba trdovratno⁸ vztrajala⁸ pri svojih zahtevah, je⁹ bila⁹ bitka⁹ neizogibna⁹. Po dolgem srditem boju so morali Germani iskati rešitve na begu. Ko so pribežali k Renu, bi skoraj¹⁰ bila rimska konjenica vse pobila. Vendar se je nekaterim¹¹, med njimi Ariovistu, posrečilo uiti, bodisi da so preplavali reko, bodisi da so se rešili na tam⁰ najdenih čolnih.

¹ *dē potentātu contendere* — ² *paulatim* — ³ *pellere* — ⁴ *tuēri* — ⁵ *s* t ko drznostjo (*arrogantia*) — ⁶ *vix* — ⁷ *oratiōne mentem alicūius convertere* — ⁸ *perseverāre* — ⁹ se ni moglo drugače zgoditi kakor v bitki odločevati (*proeliō decertāre*) — ¹⁰ 328 (, 4 do p 2.) ¹¹ *pauci*.

Abecedni slovensko-latinski besednik.*

- Agezilaj *Agēsilaus*, *ī*, spartanski kralj in vojskovodja
 Ajak *Aiāx*, *ācis*
 Alcibiad *Alcibiadēs*, *is*
 Aleksander *Alexander*, *drī*
 aleksandrijski *Alexandriae*
 ali *aut*, *vel*; vpraš.: *num*, *-ne*;
 ali ne *nōnne*, *necne*; ali - ali
utrum - *an*, *-ne* — *an*, *an*
 Alobrožani *Allobrogēs*, *um*, galski narod
 Amon *Ammōn*, *ōnis*
 ampak *sed*
 Antigon *Antigonus*, *ī*, vojskovodja
 Aleksandra Vel.
 Antonij *Antōnius*, *ī*,
 Apij *Appius*, *ī*
 Apolon *Apollō*, *inis*
 Arar *Arar*, *is* (*im*, *ī*), s. Saône
 Arat *Arātus*, *ī*
 Ardeja *Ardea*, *ae* rutulsko mesto v Laciji
 Argilčan *Argilius*, *ī* (iz mesta Argila ob Strimonu)
 Arimin *Ariminum* *ī* mesto v Umbriji, s. Rimini
 Ariovist *Ariovistus*, *ī*
 Aristid *Aristidēs*, *is*
 Aristip *Aristippus*, *ī*, grški modrijan
 Arkija *Archiās*, *ae*
 Arkimed *Archimēdēs*, *is*
 Artabac *Artabāzus*, *ī*, za Kserksa namestnik v Frigiji
- Artakserks *Artaxerxes*, *is*
 Arverni *Arvernī*, *ōrum*, mogočen keltski rod v Galiji
 Atene *Athēnae*, *ārum*
 Atenec *Athēniēnsis*, *is*
 Atik *Atticus*, *ī*, častni priimek T. Pomponija zaradi zaslug, ki si jih je pridobil za Atene
- Babilon *Babylōn*, *ōnis*
 Babilonec *Babylōnius*, *ī*
 bahati se *iac̄tare sē*; *glōriārī*
 baje pas. glag. *dicere*, tudi *fer(un)tur*
 barbarec *barbarus*, *ī*,
 barbarski *barbarus* 3 ali (gen.) *barbarōrum*
 bati se *timēre*, *verērī*
 beg *fuga*, *ae*; na begu tudi *fugiēns*, *entis*
 Belgi *Belgae*, *ārum*
 Beot *Boeōtus*, *ī*
 beseda *verbum*, *ī*; (dana) *fidēs*, *ei*
 bežati *fugere*
 Bicantij *Byzantium*, *ī*
 biti bitko *committēre proelium* (*pūgnam*); biti se *cōnfligere*, *pūgnāre*
 bitinski *Bithyniae* (*gen.*)
 bitka *pūgna*, *ae*; *proelium*, *ī*
 bivati *esse*, *versārī*
 blagajna državna *aerārium*, *ī*
 blaginja *salūs*, *ūtis*; *bonum*, *ī*
 blagor *bonum*, *ī*; *salūs*, *ūtis*

* Vobče znane besede, kakor: človek, oče, mati, sin itd., takisto besede, nahajajoče se le v sestavkih, ki so po Cezarju posneti, so izpuščene.

blagost *clémentia, ae*
 blaznost *insānia, ae*
 blesteč *splendidus 3*
 blizu *prope; ferē; circiter* (pri številih)

bližati se *appropinquāre*
 bliže *propius* (z ak.)
 bodi si - bodi si (ali) *sive - sive*
 bodočnost *rēs (rērum) futūrae (ārum)*

bog, z bogom *valē(te)*

bogataš *dives, itis*

bogatiti *augēre*

boginja *dea, ae*

boj *proelium, ī*

bojazen *metus, ūs*

bojevati se *pūgnāre, dīmicāre, proeliārī, contendere*

bojevit *bellicōsus 3, ferōx, ōcis*

bojevitost *pūgnandī cupiditās, ātis*

Boji *Bōi, iōrum*

bojišče *pūgnae campus, ī*

bojni *bellī (glōria, fortūna);* bojni red *aciēs, eī*

bolečina *dolor, ōris*

bolje je *praestat, praestāre*

borba *certāmen, inīs*

borilnica *palaestra, ae*

boriti se *dīmicāre, pūgnāre, contendere (proeliō)*

braniti *dēfendere (ab aliquō);*

(= ovirati) *impedire; prohibere*

(*cōnsules creārī*); - se (= ustavljati se) *recūsāre; = prepovedati = ne dati vetāre*

brati *legere*

brat *ripa, ae*

brez *sine; biti brez česa carere, egere re*

brezbožen *impius 3*

brezdelnost *ōtium, ī; languor, ōris*

brezdomovinec *mundānus, ī*

brezposelnost *dēsidiā, ae*

breznačajnost *incōnstantia, ae*

bridek *acerbus 3*

brigati se *cūrāre, ne - neglegere (rem familiārem)*

Britanec *Britannus, ī*

Britanija *Britannia, ae*

brodariti *nāvigāre*

brodovje *clāssis, is*

bron *aes, aeris*

Brut *Brūtus, ī (D. Jūnius, ī),* Cezarjev admiral, ljubljenec, pozneje morilec

brzdati *moderārī (irae), temperāre (libertātem)*

brzo *cito, properē*

brž ko ut *primum, ubi primum, simulatque*

Carina *portorium, ī*

Cecilij *Caecilius, ī*

cel *tōtus 3, ūniversus 3; v celem omninō*

celo *ipse, etiam, vel*

cena *pretium, ī*

ceniti *aestimāre, facere* (visoko, višje itd.; 217, a); - nad kaj *anteponere alicui rei*

cesarjevanje z *imperātor*

cesta *via, ae; Apijeve c. via Appia*

Cicik *Cyzicus, ī*

Ciden *Cydnus, ī*

Ciklade *Cyclades, um* (acc. - as)

Cimon *Cimōn, ōnis*

Ciper *Cyprus, ī*

Cir *Cyros, ī; - Mlajši C. Minor*

Cirta *Cirta, ae,* numidsko mesto cvesti *flōrere*

cvet *flōs, flōris*

Čakati *expectāre; manere* (o usodi)

čast *honor, ōris; laus, dis; decus, oris; (kraljevska) - dignitās, ātis (rēgia);* najvišja čast *honestissimum, ī*

častivreden *honestus 3*

častiželjnost *ambitiō, ōnis*

častno *honōrificē*

če *sī; če ne nisi, sī nōn; če pa sīn, sī(n) autem: če prav, če*

tudi *etsī, etiāmsī*, če še (tako) *quāmvīs*
 čelada *cassis, idis; galea, ae*
 čelo *frōns, ontīs*; na čelu biti
praesse alicui; na čelo posta-
 viti *praepōnere*
 češ, da (ker) *quod*
 četa *manus, as*: pl. tudi *cōpiae*
 čim *ut, ubi*; pred superl. *quam*;
 čim - tem *quō - eō*
 čisto *omnīnō, plānē*
 čolnič *nāvicula, ae*
 čreda *grex, gregīs*
 črevelj *pēs, pedis*
 črez *trāns*; in (*flūmine*); *suprā*
 (*grātiām*); črez mero *praeter*
modum
 črka *littera, ae*
 čuditi se *mīrārī*
 čudovit *mīrus* 3, *mīrābilis, e*
 čuti *audīre*
 čutiti *sentire*
 čuvaj *cūstōs, ōdis*
 čuvatī *cūstōdīre*; čuvatī se *cāvere*

Da (veznik) *ut*; - tem (pred komp.)
quō; da namreč *ut*; da ne *nē*,
quīn, quōminus; da med tem
dum, quoad

da (čestica) *sānē*; da celo *īmno*
(vēro), *īmno etiām, quīn etiām*
 dajati *dare, agere (grātiās)*

daleč *procul, longē, latē*; ne daleč
 od *nōn longē ā (ab)*; daleč na
 okrog *longē latēque*; tako daleč
usque eō; daleč proč biti *longē*
(procul) abesse

daleko *longē*

dalje *diātius*

dan *diēs, diēī*; vsak - *cottidiē*; po-
 dnevi *interdiū*

Danajeci *Danaī, ōrum*

dandanašnji *nostrīs temporibus*
 danes *hodiē*

dar *dōnum, ī*; *mūnus, eris*

Darej *Dārēus, ī*

dati *dare*; - življenje *profundere*

(*pōnere*) *vitam*; dati = dopu-
 stiti *sinere, pati*; = ukazati itd.
iubēre; gl. tudi 275, 4, p. 2;
ferre (lēgēs)

Datid *Dātis, idis*

davno *pridem*

davek *vectigal, ālis* (plur.); davku
 podvržen *stipendiārius* 3

Deceleja *Decelēa, ae* (v Atiki)

decemvir *decemvir, ī*

dejanje *factum, ī*; dobro - *bene*
factum, ī

dejati (= reči) *dicere*

(dejstvo), da *quod*

del *pars, tis*

delati *facere, agere (bene, male,*
rectē), īnferre (iniūriām); - na
 kaj *agere aliquid*

deležen *particeps, ipis; compos,*
otis

delfski *Delphicus* 3

deliti *tribuere (beneficia)*; - (med
 se) *dividere (inter sē)*

deloma *partim*; deloma - deloma
alī - alī, alterī - alterī

del(ov)ati na to *id agere*

desni *dexter, a, um*

desnica *dextra, ae*

detinstvo, za detinstva s *puer*

dež *imber, bris*

dežela *terra, ae; finēs, ium*

dihati *spīrāre*

dika *decus, oris*

diktator *dictātor, ōris*

Diomedont *Diomedōn, ontīs*

Dion *Diō(n), ōnis*, osvoboditelj
Sirakuz

Dionizij *Dionȳsius, ī*

Diviciak *Diviciācus, ī*, ime hedu-
 čanskega prvaka

dobavljati *parāre; conferre (frū-*
mentum)

dobiti *accipere, adipīscī, occupāre*
(imperium); nancīscī (occāsiō-
nem, nāvem); - nazaj *recipere;*
reportāre (victōriām ex, ab hoste)

dobrina *bonum, ī*

dobrota *bonitās, ātis; benīgnitās, ātis; beneficium, ī*
 dočim *dum; cum*
 dogajati se *fiert*
 dognano je *cōnstat, cōnstāre*
 dohiteti *cōsequī*
 dohodek *vectigal, ālis*
 dokazati, dokazovati *probāre;*
 - (jasno) *dēmōnstrāre (culpam)*
 dokler *dum, donec, quoad, quamdiū;* - ne (za *nōn prius*) *quam*
 dokončati *cōnfigere (bellum)*
 dolbsti *cavāre*
 dolgo *diū;* kako dolgo *quoūsque;*
 dolgo potem *multō post*
 dolgotrajen *diūturnus 3*
 dolgotrajnost *diūturnitās, ātis*
 določevati, določiti *cōstituere*
(diem, poenam, pecūniam); dē-
cernere (praznik); *defīnīre (cōn-*
sulātum)
 dolžan plačevati davek *vectigālis,*
e, stpendiārius 3
 dolžina *longitūdō, inis*
 dolžiti *arguere, insimulāre, accūsāre*
 dolžnik *obaerātus, ī*
 dolžnost *officium, ī*
 dom *domus, ūs;* doma *domī;* z
 doma *domō;* domov *domum*
 Domician *Domitiānus, ī (80–96)*
 domovina *patria, ae*
 dopuščati, ne - *obstāre, obsistere*
 dopustiti *concedere, pati*
 doseči *assequī, cōsequī, adipscti;*
 - (na prošnjo pri kom) *impetrāre*
(ab); nanciscī (nāviculam), ob-
tinēre (rēgnum)
 dospeti *contendere, pervenīre; at-*
tingere (plānitiem)
 dostojnost *honestās, ātis*
 do tega je *interest, interesse*
 dovesti *addūcere*
 dovoliti *permittere, concedere; po-*
testātem facere (alicuius rei)
 dovoljenje *facultās, ātis; volun-*
tās, ātis (alicuius); brez dovo-

ljenja *iniussū*
 doživeti *accipere (clādem)*
 drag *cārus 3*
 dragocen *pretiōsus 3;* - spomenik
monumentum et ōrnāmentum
 dražiti *laccessere*
 drobnica *pecus, oris*
 drug *alius, alia, aliud;* drugi *al-*
ter 3; ceterī (, reliquī), ae, a
 družiti se *cōnsentire cum aliquō*
 drzen *arrogāns, antis*
 drzniti se *audēre*
 drznost *audācia, ae*
 držati *tenēre;* - skupaj *continēre;*
servāre iūstitiam (iūs iūran-
dum); - s kom *alicuius rēbus*
studēre
 država *civitās, ātis; rēs (rei) pū-*
blica (ae)
 državen *pūblicus 3, rei pūblicaē*
 državljan *civis, is*
 državljanski *ctivilis, e*
 državljanstvo *civitās, ātis*
 drugič *iterum*
 Dub *Dūbis, is*
 Duilij *Duilius, ī,* rimski povelj-
 nik, ki je priboril prvo zmago
 na morju l. 261. pr. Kr.
 Dumnorig *Dumnorix, igis,* hedu-
 čanski prvak
 duša *animus, ī*
 dvojen *duplex, icis, adv. dupliciter*
 dvoletje *biennium, ī*
 dvom *dubitātio, ōnis*
 dvomen *dubius 3*
 dvomiti *dubitāre.*
 Eden - drug(i) *alius (alter) - alius*
(alter)
 edin *solus 3, ūnus 3*
 Edip *Oedipus, odis,* tebski kralj
 efor *ephorus, ī*
 egejski *Aegaeus 3*
 Egipčan *Aegyptius, ī*
 egipčanski *Aegyptius 3, (gen.)*
Aegypti
 Egipet *Aegyptus, ī*

Elpinika *Elpintē, ēs*
 Enij *Ennius, ī*
 Eolija *Aeolis, idis*
 Epaminonda *Epamīnōndās, ae*
 Evbeja *Euboea, ae*
 Evfrat *Euphrātēs, is*
 Evkrit *Euclitus, ī*
 Evmen *Eumenēs, is*, tajnik in vojskovodja Aleksandra Vel. (po njegovi smrti namestnik v Kapadociji).

Fabij *Fabius, ī*
 Fabricij [C.] *Fabricius, ī*, rimski vojskovodja proti Piru
 falanga *phalanx, ngis*
 Far *Pharus, ī*, majhen otok pred Aleksandrijo
 Farsal *Pharsālus, ī*, mesto v Tesaliji
 Febida *Phoebidās, ae*
 Fidija *Phidiās, ae*, za Perikleja največji kipar
 Filip *Philippus, ī*
 filozof *philosophus, ī*
 filozofija *philosophia, ae*
 Focion *Phōciōn, ōnis*, atenski državnik

G. = Gaj *Gāius (= C.)*, *ī*, pred imek rimskih moških oseb
 Gabinij *Gabinus, ī*
 Galec *Gallus, ī*
 Galija *Gallia, ae*
 ganiti *movēre*; - se *movēre se*
 Genava *Genava, ae*, s. Genf
 Gergovija *Gergovia, ae*, arvernsko mesto
 German *Germānus, ī*; vojna z Germani *bellum Germānicum*
 germanski = Germanov
 gladko *commodē*
 glasnik *praecō, ōnis*
 glava *caput, itis*
 gledati *intuēri, contemplāri*; *prōvidēre (orbem)*; *vidēre, spectāre*

(*ad orientem*), - nerad *molestē ferre*
 gledé (česa) *dē*
 gleženj *tālus, ī*
 glumec *scaenicus, ī*
 goditi se *agī, fierī*; *accidit, ere*;
 godi se krivica komu *infertur iniūria alicui*
 gora *mōns, ontis*
 gospodar *dominus, ī*
 gospodarovati *domināri, imperāre*
 gospodstvo *imperium, ī*; *dominātiō, ōnis*; *tyrannis, idis*
 gosposka *magistrātus, ūs*
 gost *dēnsus 3, confertus 3*
 gotov *certus 3*
 govor *ōrātiō, ōnis*
 govornica *sermō, ōnis*
 govoriti *dīcere (vērūm), loquī; verba facere*
 govornik *ōrātor, ōris*
 govorništvo *ēloquentia, ae*
 gozd *silva, ae*
 grad *arx, cis*
 graditi *struere (mūrōs)*
 grajati *vituperāre, reprehendere*
 graje vreden *vituperandus 3*
 gre za to *id agitur*
 Grecija *Graecia, ae*
 greh *crīmen, inis*; greh je *nefas est*
 grešiti *peccāre*
 grič *collis, is*; *tumulus, ī*
 Grk *Graecus, ī*
 grob *sepulcrum, ī*
 grozen *horridus 3*
 grški *Graecus 3, (gen.) Graecōrum*.

Hamilkar *Hamilcar, aris*
 Hanibal *Hannibal, alis*
 Hedučan *Haeduus, ī*
 hedučanski = Hedučanov
 Helespont *Hellēspontus, ī*
 Helvečani *Helvētī, ōrum*; vojna s - *bellum Helvēticum (Helvētiōrum)*
 Heraklid *Hēraclidēs, ae*

hipoma *subitō*; *repente*
 Hispanija *Hispania*, *ae*
 Histiej *Histiaeus*, *i*
 hiša *domus*, *ūs*
 hiter *celer*, *eris*, *ere*
 hiteti *festināre*; *properāre*; *con-*
tendere
 hitrost *celeritās*, *ātis*
 hkrati *simul*, *unā*
 hoditi *grassāri*; - za kom *sequi*
aliquem
 Horacij *Horātius*, *i*
 Hortensij *Hortēnsius* *i*, rimski
 govornik, Ciceronov tekmeč
 hoteti *velle*; ne hoteti *nōlle*; rajši
 hoteti *malle*
 hraber *fortis*, *e*
 hrabrost *fortitūdō*, *inis*; *virtus*, *ūtis*
 hraniti *alere*
 hrepeneti *dēsiderāre*, *concupiscere*,
petere, *appetere* (*honōrēs*); *stu-*
dēre
 hud *acer*, *ācris*, *acre* (*hostis*);
gravis, *e* (*cāsus*, *crīmen*, *inimī-*
citiae); hudo *graviter*, *vehe-*
menter
 hudoben *malus* 3
 hudodelstvo *scelus*, *eris*; *nefas*
 hvala *laus*, *dis*; hvalo dajati *grā-*
tiās agere
 hvaležen *grātus* 3
 hvaliti *laudāre*; - se *glōriari*

I *etiam*; i - i *et - et*

igra *lūdus*, *i*
 igrati *lūdere*
 igrokaz *fābula*, *ae*
 Ilirija (Ilirik) *Illyricum*, *i*; sed.
 Dalmacija in Albanija
 imenovati *nōmināre*; *appellāre*;
dicere -, *legere* (*dictātōrem*)
 imeti *habēre*; - navado *cōnsue-*
visse; - veliko moč (velik vpliv)
multum posse
 imetje *bona*, *ōrum*; *rēs* (*rei*) *fa-*
miliāris (*is*)
 Induciomar *Indutiomārus*, *i*

Ionci *Iōnēs*, *um*
 Ionija *Iōnia*, *ae*
 Istem *Isthmus*, *i*
 Ister (Spod. Donava) *Ister*, *tri*
 isti *idem*, *eadem*, *idem*
 Italija *Italia*, *ae*
 iti *ire*; *sē cōferre*; - za (s) kom
sequi; na vojsko *proficiscī*; - na
 koga z vojsko *bellum inferre*
alicui; - v smrt *ad mortem pro-*
fisciscī; - na ladje *nāvēs cōn-*
scendere

izbrati *eligere*; *deligere* (*locum*)
 izdajalec *prōditor*, *ōris*
 izdajalstvo *prōditiō*, *ōnis*
 izdati *prōdere*
 izdediniti *exhērēdāre*
 izdreti *extrahere*
 izgnati *expellere*; *ēicere*
 izguba *iactūra*, *ae*; *vulnus*, *eris*
 izgubiti *amittere* (*animam*, *ocu-*
lōs); *perdere* (*diem*, *pudōrem*);
 - življenje *interire*, *perire*

izhod *exitus*, *ūs*
 izkazati, izkazovati *praestāre* (*of-*
ficiūm); *habēre*, *tribuere* (*ho-*
nōrem); *referre* (*grātiām*); - se
sē praestāre, *appārere*

izkrcati *expōnere* (*in terram*)
 izkusiti, izkušati (= poskusiti)
cōnārī; *experiri*
 izkušnja *ūsus*, *ūs* (*in rē militāri*)
 izmučiti *vexāre*; izmučen (= utru-
 jen) *dēfessus* 3

iznajdba *inventum*, *i*
 iznajti *invenire*
 izneveriti se komu *dēsciscere*, *dē-*
ficere (*ab aliquō*)
 izobčiti *prōscribere*
 izobraziti *excolere*; *ērudire* (*rē*)
 izogibati, izogniti se (*ē*)*vītare*
 izpad *ērūptiō*, *ōnis*
 izpeljati *ēducere*
 izpodbuditi, izpodbujati *hortārī*,
cohortārī, *incitāre*
 izpolniti, izpolnjevati *explēre* (*mū-*
nus); *praestāre*, *tenēre* (obljubo);

fungi (officiò); servāre (iūs iūrandum); facere (pōstulāta)
 izpostaviti se *expōnere sē; offerre sē (morti); subīre (periculum)*
 izpraševati *interrogāre*
 izpremeniti *mūtāre*
 izprijenost *malitīa, ae*
 izročati, izročiti *trādere*
 izseliti se *ēmigrāre, exīre*
 iztakniti *effodere*
 iztegati *porrigere*
 iztirati *expellere*
 izvedeti *cōgnōscere; comperīre, reperīre (ab, ex aliquō)*
 izven *extrā*
 izvesti *ēducere*
 izvežban *exercitātus 3 (bellō)*
 izvežbati *exercēre, cōnfōrmāre*
 izvojevati *expūgnāre*
 izvoliti *ēligere, dēligere, creāre*
 izvor *origō, inis*
 izvrševati, izvršiti *colere (officiūm); gerere, cōnficere (rēs), perficere (cōnātum), facere (impe-rāta), exigere (mōnumentum)*
 izzivati *laccessere (proel'ō)*

Jarek *fossa, ae*
 jasen *serēnus 3; jasno je manifestum est*
 javen *pūblicus 3; javno publicē*
 javiti *nūntiāre*
 ječa *carcer, eris; vincula, ōrum*
 jed *cibus, i; = pojedina convivium, i; epulae, ārum*
 jeza *ira, ae*
 jezen *irātus 3*
 jezik *lingua, ae; sermō, ōnis (Graecus)*
 jeziti se *irāsci*
 Jugurta *Iugurtha, ae*

K ad
 kadarkoli *cum, quotiēns*
 Kadmeja *Cadmēa, ae*
 kaj *quid, aliquid, quidquam*

kajti *nam; enim, etenim*
 kak *quālis, e; (= kateri) quī, quae, quod; aliquis (i), aliqua aliquid in aliquod; ullus 3*

kako *quōmodo, ut; kako dolgo quōusque; kako zelo quantopere*
 kakor *quam; za izrazi enakosti atque, ac, ali pron. corr. quī, quālis, quantus; ut, sicuti, velut, tamquam, quasi; kakor (čas.) ubi, ut; kakor dolgo quamdiū; kakor hitro ut primum, ubi primum, cum primum, simulatque, kakorkoli utcumque, kakor -*
 tako (posebno, zlasti) *cum - tum*
 kak(r)šen *quālis, e; - koli qualiscumque, quicumque, quivīs*
 kam *quō, quōquam (pri nikalnem odgovoru)*

kamor *quō*
 Kane *Cannae, ārum; pri Kanah tudi: Cannēnsis, e*
 Kapadocija, *Cappadocia, ae, pokrajina ob Evfratu*
 Kapitolij *Capitolium, i*
 kaplja *gutta, ae*
 kar *cum, pred superl. quam (včasih z dodanim posse); - se tega tiče, da quod*

Karnuti *Carnutes, um, mogočen galski narod*
 Karon *Charōn, ōnis*
 Kartagina *Carthāgō, inis*
 kartažanski *Carthāginiēnsis, e, (gen.) Carthāginiēnsium*
 Kartažan *Carthāginiēnsis, is*
 Kasij *Cassius, i*
 Kasivelaven *Cassivellaunus, i, britanski poglavar*
 Kastik *Casticus, i*
 kateri *quis, quid, quī, quae, quod; - izmed dveh uter 3; - koli quisquis, quicumque*
 Katilina *Catilina, ae, znani rimski zarotnik*
 Katon Starejši *Cato (ōnis) Maior (ōris), vrl Rimljan (234-149),*

- ki se je odlikoval v vseh zna-
nostih in po strogo nravnem
življenju
- kazati *mōnstrāre, ostendere*
kazen *poena*; smrtna - *supplici-
um, ī*
- kazniti, kaznovati *castigare; mul-
tāre (pecūniā, exsiliō, morte);
animadvertere in aliquem*; ka-
znovan biti od koga *poenās
dare alicui*
- kdo *quis, aliquis; quispiam; quis-
quam*
- kdorkoli *quōvis; quicumque; qui-
libet*
- kedaj *quandō; aliquandō; um-
quam*
- kedar *cum; ubi; quandō*
- kedarkoli *quotiēscumque*
- ker *quia, quod, cum*; ker že *quo-
niam*
- Kersonez *Chersonēsus, ī*
- kesam se *paenitet mē*
- kip *statua, ae*; božanski kip *simu-
lācrum, ī*
- Kiteron *Cithaerōn, ōnis*, mejno go-
rovje atiško
- kje(r) *ubi*
- klanje *caedēs, is*
- Kleark *Clearchus, ī*
- klient *cliens, entis*
- Klit *Clitus, ī*
- kloniti *deficere, 197 p.*
- kmalu *mox*; kmalu potem *haud
(nōn) multō post, paulō post*
- kmet *agricola, ae*
- kmetija *praedium, ī*
- kmetovalec *oeconomicus, ī*
- kmetski *rūsticus 3*
- Knid *Cnidus, ī* (mesto v Kariji)
- knez *prīnceps, ipis*
- književnost *litterae, ārum*
- ko *cum; ubi*
- koča *casa, ae*
- koder *quā*
- Koder *Codrus, ī*
- kolik *quantus 3*
- koliko(r) *quot* (po številu); *quan-
tum* (po količini); kolikor možno
(mogoče) *quam* s superlat. na-
slednjega pridevnika
- komaj *vix*
- končati, končavati *finem facere
(ōrātiōni); perficere, cōficere
(proelium, bellum)*; - življenje
finire vitam, excēdere vitā
- končno *dēnique, postrēmō*
- konec *fnis, is; eventus, ūs; z
extrēmus 3*; gl. tudi nadalje-
vanje
- konj *equus, ī*
- konj(en)ica *equitātus, ūs*
- konjenik *eques, itis*
- konjiški *equester, tris, e*
- konjištvo *equitēs, um; equitātus,
ūs*
- Konon *Conōn, ōnis*, atenski voj-
skovodja
- konzul *cōsul. is*
- konzulovanje *cōsulātus, ūs, ali
s cōsul, is*
- kopito *ungula, ae*
- kopje *telum, ī; pilum, ī*
- korak *passus, ūs*
- Korcira *Corejra, ae*
- Korint *Corinthus, ī*
- koristen *utilis, e*; koristno je *ex-
pedit 4*
- koristiti *prōdesse; ūsuī esse*
- Kornelij *Cornēlius, ī*
- kos *pār, paris*
- kož(ic)a *membrāna, ae*
- kraj *locus, ī; regiō, ōnis*
- kralj *rēx, rēgis*; - biti tudi: *rē-
gnāre*
- kraljestvo *rēgnum, ī*
- kraljev *rēgius 3, rēgis (gen.)*
- kraljevati *rēgnāre*
- kraljevski *rēgius 3, adv. rēgāliter*;
kraljevska čast *rēgnum, ī*
- Kras *Crassus, ī*
- krasiti *ōrnāre*
- kreniti *petere (oppidum)*
- krepati *augēre*

krepost *virtūs, atis*
 Krez *Croesus, ī*
 krilo (v vojski) *cornū, ūs*
 kriti *tegere*
 Kritija *Critiās, ae*
 Kritognat *Critōgnātus, ī*, odličn
 Arvernec
 krivda *crīmen, inis; culpa, ae*
 krivica *iniūria, ae*; po krivici *falsō*
 krivičen *iniūstus 3*
 krivičnost *iniūria, ae*
 krog *orbis, is*; zemlje krog *orbis*
terrārum
 krožiti *pervagārī*
 kršiti *laedere, violāre*
 krut *crūdēlis, e*; na krut način
indignissimē
 krutost *crūdēlitās, ātis*
 Ksantipa *Xanthippē, ēs*
 Ksenofont *Xenophōn, ōntis*
 Kserks *Xerxēs, is*
 Kurcij [Qu.] *Curtius, ī* [Rufus, ī]
 Kurij [M.] *Curius, ī* [Dentātus, ī],
 vzor rimske čednosti
 Kurion *Cūriō, ōnis*, zvest privrže-
 nec Cezarjev

Labién *Labiēnus, ī*, Cezarjev podpo-
 veljnik v Galiji
 Lecedemon *Lacedaemōn, onis*
 Lacedemonec *Lacedaemonius, ī*
 lačen *ēsuriēns, entis*
 lahek *facilis, e; levis, ē* (po teži
 lahko) *facile, leviter*; iz lahka
temere; prav lahko *perfacile*
 lahkota, z največjo l. *perfacile*
 lajšati *levāre, allevāre*
 lakomnik *homo (inis) avārus (ī)*
 lakomnost *avāritiā, ae*
 lasten *suus 3; proprius 3*
 lastnik *dominus, ī*
 laž *mendācium, ī*
 lažnivec *mendāx, ācis*
 le *modo, solum, tantum; nōn nisi*
 lega *situs, ūs; positiō, ōnis*
 legija *legiō, ōnis*
 legionarec *miles (itis) legiōnārius (ī)*

Leka *Laeca, ae*, Katilinov tovariš
 Lemen *Lēmnus, ī*
 lenoba *pigritia, ae; ignāvia, ae;*
inertiā, ae
 Leonida *Leōnidās, ae*
 lesen *ligneus 3*
 lev *leo, ōnis*
 Levktra *Leuctra, ōrum*; pri Levk-
 trih tudi *Leuctricus 3*
 ležati *iacere, cubare (in convīvīs)*
 lik *figūra, ae*
 Libitina *Libitīna, ae* (mrtvaška bo-
 ginja)
 ličnost *cultus, ūs (verbōrum)*
 Ligarij *Ligārius, ī*, Pompejevec
 Likurg *Lycūrgus, ī*
 Lisk *Liscus, ī*, plemenit Hedučan
 Lizander *Lysander, drī*
 ljubav *cāritās, ātis*
 ljudstvo *populus, ī; nātiō, ōnis;*
gens, entis; prosto ljudstvo
plēbs, plēbis, vulgus, ī; = mno-
 žica *multitūdō, inis*
 log *lūcus, ī*
 lotiti se (česa) *gerere, facere, su-*
scipere (rem)

Macedonec *Macedō, onis*
 malo (jih) *pauci*; malo prej *paulō*
ante
 Mamerk *Mamercus, ī*
 manjkati *deesse*
 manjšati *deteriōrem (rius) facere*
 Marcél [M. *Claudius, ī*] *Mār-*
cellus, ī, poveljnik v drugi pun-
 ski vojni
 Marij *Marius, ī*
 Mardonij *Mardonius, ī*
 marljivo *studiōsē; assidue*
 mar (vpraš. čestica) *utrum;*
-ne; an
 marsikdo *haud pauci; nōn nēmō;*
multi
 Mart *Mārs, tis*, bojni bog
 Martov *Mārtius 3*
 Masilija *Massilia, ae*, mesto v južni
 Galiji, s. Marseille

Masilijani *Massiliēnsēs, ium*
 maščevati *ulciscī*: - se nad kom
 za kaj - *aliquem prō rē*
 med *inter, in*; med tem *intereā,*
interim; med tem ko *cum*; *dum*
 Meneklid *Meneclidēs, is*
 meniti *cēnsēre, putāre, existi-*
māre

mera *modus* 1; (dolgostna) *mēn-*
sūra, ae

meriti *metrī*

mestece *oppidum, i*

mesto *urbs, is, oppidum, i*; (= kraj) *locus, i*; na mestu *in vē-*
stigiō

metati *conicere (lapidēs)*

Micipsa *Micipsa, ae*, numidski kralj

Mile *Mylae, ārum*, obmorska utrdba na Siciliji

Milečan *Milesius, i*

miljnik *milliārium, i*

milost *clēmētia, ae*

milostiv *propitius, 3*

miniti *perire (diēs)*

minljiv *cadūcus, 3*

Municij [Q.] *Minucius, i [Rufus]*,
 poveljnik konjenice pod Kv. Fab.
 Maks. Kunktatorjem (leta 217.)

mir *pāx, pācis*

miren *tranquillus, 3; quietus, 3*
(patria)

mirovati *quiescere*

misliti *cōgitāre (aliquid, de aliquā rē; nihil nisi de . .); cōsulere (pāci); putāre, iudicāre, cēnsēre, rēri (le ratus); placet (stoicō)*

mišljenje *animus, i*

mlad *adulēscēns, entis; iuvenis, is*
 mladost *iuventūs, ūtis; adulēscē-*
tia, ae; ali z *adulēscēns, entis*

mlaj *lūna (ae) nova (ae)*

mnenje *sententia, ae; mēns, entis;*
ōpiniō, ōnis; mnenja biti *cēn-*
sēre, arbitrāri

mnog *multus, 3*

množica *multitudō, inis*

moč *vīs (ōrātiōnis); vīrēs, ium;*
potentia, ae; potestās, ātis; na
 vso moč *summā ope*
 močan *firmus, 3; pollēns, entis*
(animus)

mōči *posse*; ne mōči *nequre*
 moder *sapiēns, entis*; modre barve
caerulus, 3

modrijan (*vir, i*) *sapiēns, entis*

modrost *sapientia, ae*

mogočen *potēns, entis*;

morati *debēre; oportet, ēre*

Morini *Morini, ōrum*, primorsko

ljudstvo v Belgiji

morski *maritimus, 3*

moštvo *iuventūs, ūtis*

motiti se *errāre; falli*

možnost *facultās, ātis*

mrak večerni, ob v. mr. *prīmā*
nocte

muditi se *morārī*

muka *cruciātus, ūs*

Načelovati *praeesse*

načrt *cōnsilium, i*; drzen - *cōnā-*
tum, i

nada *spēs, spēi*; v nadi z glag.
spērāre

nadaljevanje *pars altera, tertia*
 itd., *extrēma* (konec), ali *res*
institūta porrō trāctātur (et ab-
solvitur in konec)

nadaljevati *pergere*; - vojno *bel-*
lāre persevērāre

nadležen *molestus, 3*

nadvlada *imperium, i*

nadzorovatelj *custōs, ōdis*

nagib, iz lastnega n. *suā sponte*

nagovarjati *hortārī, persuādere*

nagovoriti za pomoč *appellāre*

najti *inventre, reperire*

naklep *cōnsilium, i*; hudobni -
insidiae, ārum

naklonjenost *favor, ōris; grātia,*
ae (Caesaris)

Naks *Naxus, i*

namen *cōnsilium*, *ī*
 nanašati se (na) *pertinere* (*ad*)
 napad *impetus*, *ūs*
 napaka *vitium*, *ī*
 napasti *adoriri* (*civitatē*); *petere*,
aggredi (*insulam*); *impetum fa-*
cere; *opprimere*
 napisati *scribere* (*lēgēs*)
 napor *labor*, *ōris*
 naposled *postrēmum*, *postrēmō*;
dēnique
 napotiti se *sē cōnferre*; *petere*
 (*urbem*)
 napovedati *indicere*
 napraviti *instituere* (*mūnitiōnem*)
 naprej poslati *praemittere*
 naproti *obviam*
 napuh *insolentia*, *ae*
 narava *nātūra*, *ae*; od n. *nātūrā*
 naraven, naravno *nātūrā*
 narbonski *Narbōnēnsis*, *e*
 narediti *facere*, *prōdere* (*flāmi-*
nem), *inire* (*cōnsilium*)
 narod *nātiō*, *ōnis*; *gēns*, *entis*;
populus, *ī*; prosti narod *plēbs*,
plēbis
 nasilje *vīs*, *vīm*, *vī*
 nasilnik *tyrannus*, *ī*
 naskočiti *oppūgnāre*
 naskok, z naskokom vzeti *vī ca-*
pere, *expūgnāre*
 naslada *voluptās*, *ātis*
 naslednji *posterus* 3
 nasloviti *inscribere*
 nasproten *adversārius* 3 (*factiō*);
contrārius 3
 nasproti *contrā*; - si stati *ex ad-*
versō (*exadversum*) *stāre*; - iti
obviam ire
 nasprotnik *adversārius*, *ī*; *inimi-*
cus, *ī*
 nastaniti *collocāre*
 nastati *fieri*; (*ex*)*oriri* (*risus*, *toni-*
trua); *existere*
 nastopiti *ingredi*
 nasvet *cōnsilium*, *ī*; po n. tudi z
auctor

našteti, naštevati *ēnumerāre*
 na tem je *interest*, *interesse*
 naučiti *docere*; - se *discere*
 navada *cōnsuetudō*, *inis*; navado
 imeti *cōnsuēvisse*, *solere*
 navadno *plērumque*, ali z glag.
solere, *cōnsuēvisse*
 navajati, navesti *inferre*, *afferre*,
prōferre; = omeniti *comme-*
morāre
 navajen biti *cōnsuēvisse*, *solere*
 navaliti *petere*
 navdati *implere*; *inicere* (*alicui*
metum, *terrōrem*); *afficere* (*me-*
tū, *terrōre aliquem*)
 nazaj poklicati *revocāre*
 nazaj zapoditi *repellere*
 Nazika *Nāsica*, *ae*, priimek rod-
 bine Scipionov
 naznaniti *nūntiāre*, *indicāre*
 nebo, nebesa *caelum*, *ī*; milo (ve-
 dro) nebo *dīvum*, *ī*
 nehati *dēsinerē*; *dēsistere*
 nehvaležen *ingrātus* 3 (*in aliquem*)
 nejevoljen biti *aegrē ferre*
 nekateri *nōnnūllus* 3; *aliquis*;
quidam
 nekaznjenost *impūnitās*, *ātis*; -
 podariti (komu) *condōnāre* (*ali-*
quem)
 nekaznovan *impūntus* 3; neka-
 znovano *impūne*
 nekdanj *olim*, *aliquandō*; *quondam*
 (le za preteklost)
 nekoč = nekdanj
 nekoliko *aliquot*, *nōnnūlli* (*ae*, *a*),
quidam itd.; - časa *aliquamdiū*
 nemar, v nemar pustiti *neglegere*,
omittere
 nemarnost *neglegentia*, *ae*
 nenadoma *repente*, *subitō*, *imprō-*
visō; tudi s part. *inopināns*, *antis*
 nenasiten *insatiabilis*, *e*
 neoborožen *inermis*, *e*
 neodločen *pār*, *paris*; *anceps*, *ci-*
pitis (*proelium*); neodločno vo-
 jevati *incipiti* *Mārte bellare*

neplemenit *ignobilis, e*
 nepodoben *dissimilis, e*
 nepokoren biti *nōn oboedire*
 nepošten *improbis, 3, nefarius, 3*
 Nepot *Nepōs, ōtis*
 nepremagljiv *invictus, 3*
 nepremišljeno *temere*
 nepremišljenost *temeritas, ātis*
 neprestano *perpetuō*
 nepristranost *aequitās, ātis; integritās, ātis*
 nerad *invitus, 3; aegrē, molestē (ferre)*
 Nerviji, Nerviani *Nervī, ōrum,*
 bojevit belgijski rod
 nesebičnost *abstinentia, ae, innocentia, ae*
 nesmrten *immortalis, e*
 nespamet *imprudētia, ae; stultitia, ae*
 nesramen *impudēns, entis; nesramno insolēter*
 nesreča *rēs (rērum) adversae (ārum)*
 nesrečen *infelix, icis; miser, 3; adversus, 3 (proelium); nesrečno*
 vojskovati se *male rem gerere*
 nestanoviten *infirmus, 3*
 nestorjen *infectus, 3*
 neugoden *aliēnus, 3 (kraj, morje); iniquus, 3*
 neumnež *stultus, ī*
 neumnost *dementia, ae*
 navajen *insuetus, 3 (pārendi)*
 nevaren *periculōsus, 3*
 nevarnost *periculum, ī*
 neverjeten *incrēdibilis, e*
 nevihta *procella, ae, tempestās, ātis*
 nezgoda *clādēs, is*
 neznan *ignōtus, 3*
 ničev *nāllus, 3*
 nikamor *nūsqum*
 nikdar *numquam*
 nikoli = nikdar
 Nikomed *Nicomēdēs, is*
 niti (ne) *neque, nec; niti - ne nē - quidem; niti - niti neque - neque, nec - nec*

nizek *humilis, e*
 noč *nox, noctis; po noči noctū, nocte*
 nos *nārēs, ium; za nos voditi dūcere, 3*
 nov *recēns, entis*
 notri *intus*
 Noviodun *Noviodūnum, ī, galsko mesto*
 nujen *necessārius, 3*

O! *ō; o da bi utinam*
 ob *dē; ob (morju itd.) ad; iūxta (statuam); ob vznožju gore sub rādicibus montis*
 občevanje *cōnsuētūdō, inis*
 obdariti *dōnāre; obdarjen praeditus, 3*
 obdajati *cingere (oppidum)*
 obdati *circumdare; = omejevati continēre*
 obdržati *obtinēre; retinēre (pīncipem); continēre (in officio); - se remanēre*
 običajen *āsītātus, 3*
 običavati *cōnsuēvisse; solēre*
 obiskati *adire, obire*
 obiti *incēdere (metus)*
 objadrti *superāre (Euboeam)*
 obkoliti *circumventre, circumire*
 obkob *vallum, ī; - iz ilovice maceria, ae*
 oblak *nūbēs, is*
 oblast *potestās, ātis; diciō, ōnis; vrhovna - imperium, ī; v oblasti imeti possidēre, tenēre*
 oblastvo *magistrātus, ūs*
 obleči *vestire*
 obleganje *oppūgnātiō, ōnis*
 oblegati *oppūgnāre, obsidēre*
 obljubiti, obljubovati *prōmittere, pollicēri*
 obnoviti *renovāre (bellum); restituere (mūrōs)*
 oboroženec *armātus, ī*
 oborožiti *armāre*
 obotavljanje *recūsātiō, ōnis*

- obračati (nase) *convertere (in sē)*;
cōferre (studium in rem)
 obravnavati *agere*
 obraz *faciēs, ei*; *vultus, ūs*; *ōs, ōris*
 obrežje *ōra, ae*; *litus, oris*
 obrniti *vertere, convertere (in rem)*;
 (roč) - *āvertere*; obrnjen *āversus* 3
 obseg *circuitus, ūs*
 obsoditi *damnāre, condemnāre*
 obstopati, obstopiti *circumsistere*
 obupati, obupavati *dēspērāre (dē)*
 obvestiti *certiōrem facere*
 obžalovati *lūgēre, dolēre*
 očetomor *parricidium, i*
 očetovski *patrius* 3
 očitati *obicere*
 očitvidno je *appāret*; *apertum (manifestum, perspicuum) est*
 odbran *dēlēctus* 3
 oddaljen *remōtus* 3
 odgójiti *ērudire*
 odgovor *respōnsum, i*; *dictum, i*
 (aptē, commodē)
 odgovoriti *respondēre*
 odhajati *ire, discēdere*; *proficīscī*
 oditi *abire, exire*; *discēdere (iz tabora, iz boja)*; *dēcēdere (Italia)*;
proficīscī (domō); *ēgredi (ex urbe)*
 odkloniti *negāre, repudiāre (nōmen)*
 odkod, odkoder *unde*
 odkriti *patefacere*; *aperīre*; *dētegere*
 odkrito *apertē*
 odkupiti *redimere (captivōs)*
 odlašati *dūcere*
 odličn *ēgregius* 3, *nōbilis, e*; *excellēns, entis*; odličniki *nōbilēs, ium*
 odlikovati *ōrnāre*; *instruere*; odlikovati se *excellere, ēlūcēre, ēminēre praestāre*
 odločevati, odločiti *dēcernere*
 odločnost *cōnstantia, ae*; *animus, i (Caesaris)*
 odložiti *dēpōnere*
- odnesti *auferre*; *efferre (sua)*
 odondod *inde*
 odposlanec *lēgātus, i*
 odposlanstvo *lēgatiō, ōnis*
 odpotovati *proficīscī*
 odpreti *aperīre*
 odprt *apertus* 3; odprt biti *patēre*
 odpusti, odpuščati *ignōscere*; - komu kazen *condōnāre aliquem*;
dimittere (exercitum)
 odrediti *ēdicere*
 odriniti *proficīscī*; *castra movēre*
 odsoten *absēns entis*; - biti *abesse*
 odsotnost, v odsotnosti, z *abesse*
 odstraniti *removēre*
 odtegniti *subtrahere*; - se *sē ēripere*
 odtod *inde*
 odvesti *abdūcere*; *dūcere (ad mortem)*
 odvračati, odvrniti *āvertere*; *dēterrēre*; *arcēre (ā peccandō)*, *prohibēre (vīm)*; *dēdūcere (ab officio)*
 odvsod *undique*
 odvzeti *adimere*; *tollere (spem)*;
auferre (cibum)
 oglednik *explōrātor, ōris*
 ogorčenje, gl. pritoževati se
 ogovoriti *cohortāri*
 ograditi *saepīre*
 ogrevati se za koga *favēre alicui*
 ogromen *ingēns, entis*
 ohraniti *(cōn)servāre*
 ojačiti *(cōn)firmāre*
 oko *oculus, i*; izpred oči *ex cōnspectū*; pred očmi *in cōnspectū*
 okoli *circā, circum*; *circiter* (pri številu)
 okraj *pāgus, i*
 okrasiti *ōrnāre, exōrnāre*
 okrepčati *reficere, recreāre (vtrēs)*
 okrožavati *cingere*
 olajšati *allevāre*
 olikan *urbānus* 3
 Olimpija *Olympia, ae*
 olimpijski *Olympius* 3

Olint *Olynthus*, *ī*
 omahljiv *mōbilis*, *e*
 omejevati *continēre*
 omeniti, omenjati (*com*)*memorāre*
 omožiti (*s*) *nūptum dare (alicui)*
 opasati *cingere; circumdare*
 opasen *insidiōsus* 3
 opaziti *animadvertere*
 opazovati *intuēri, contemplāri*
 opirati se *niti (rē)*
 opisati *dēscribere*
 oplakovati *subluere*
 oplāšiti *dēterrere*
 opleniti *spoliāre; diripere*
 opominjati, opomniti *monēre, ad-*
monēre
 opravičiti *purgāre*
 opraviti, opravljati *fungi (mūnere)*
 oprostiti *liberāre; concēdere ali-*
cui immūnitātem (rērum)
 opustiti *dimittere (occāsiōnem);*
omittere; dēsistere (pertināciā,
cōnātū); ne opustiti nōn prae-
termittēre, nōn intermittēre
 opuštošiti *dēpopulāri*
 oral *iugerum, ī (agri)*
 Orest *Orestēs, is ali ae*
 Orgetorig *Orgetorix, igis*
 orlonoša *aquilifer, feri*
 oropati *diripere, prīvāre, exspoliāre*
(auxiliō)
 orožje *arma, ōrum; brez orožja*
inermis, e
 oslepeti *lūmina (oculōrum) -,*
aspectum āmittere
 osokoliti *cohortāri*
 ost *spīculum, ī*
 ostali *cēteri* 3, *reliqui* 3
 ostareti *senēscere*
 ostati *manēre, remanēre; perma-*
nēre (amīcitiā); relinqui (tem-
pus)
 ostro *graviter*
 osvajati *expūgnāre, capere*
 osvoboditi *liberāre*
 osvobojenec *libertus, ī*
 osvovjitev *expūgnātiō, ōnis*

osvojiti *capere, expūgnāre; potiri*
(rēgnō); zopet si osvojiti recu-
perāre (patriam)
 ošaben *superbus* 3
 ošabnost *insolentia, ae*
 otroci *liberi, ōrum*
 otrpevati *rigēre (artūs)*
 ovirati *prohibēre (agriculturā);*
impedire, dēterrere
 ozemlje *finēs, ium; agri, ōrum*
 ozirati, ozreti se (*na*) *spectāre*
(aliquid), respicere (Galliam, ali-
quem)
 oženiti se *uxōrem dūcere, in mā-*
trimōnium dūcere aliquam
 Pahniti *praecipitāre; subicere (ser-*
vitūti), - nazaj dēicere, rēicere
 pamet *mēns, mentis; ratiō, ōnis;*
(zdrava -) sānitās, ātis (reverti -,
redire ad sānitātem)
 pameten *sānus* 3, *prūdēns, entis*
 Par *Parus, ī, otok in mesto v*
 Egejskem morju
 Parmenion *Parmeniō, ōnis, vojsko-*
 vodja Aleksandra Vel.
 Pavzanija *Pausaniās, ae*
 pazljivo *attentē*
 peljati *dūcere; nazaj - redūcere*
 peloponeški *Peloponnēsiacus* 3
 Perdika *Perdicās (-ca), ae*
 Periklej *Periclēs, is*
 Perzija *Persis, idis*
 Peržan *Persa, ae*
 peržanski *Persicus* 3, gen. *Per-*
sārum
 pesek (*h*)*arēna, ae*
 pesem *carmen, inis*
 pesnik *poēta, ae*
 pičel *exiguus* 3
 pijančevati *commissāri*
 Pilad *Pyladēs, is ali ae*
 Pindar *Pindarus, ī, slavni grški*
 pesnik
 Pir *Pyrrhus, ī*
 Pirej *Piraeus, ī*
 pisatelj *auctor, ōris; sriptor, ōris*

pisati *scribere*; - komu *scribere ad aliquem (alicui)*, *litterās dare (mittere) ad aliquem*
 pismo *litterae, ārum*; *epistula, ae*
 Pitagora *Pythagorās, ae*
 piti *bibere*
 Pitija *Pythia, ae*
 Pizander *Pisander, drī*
 Pizon *Pisō, ōnis*
 plač(ev)ati *pendere, solve*
 planiti *irruere, sē immittere (in hostes)*; *sē ēicere (in agrōs)*;
 planjava *campus, ī*
 Plank *Plancus, ī*, Cezarjev podpo-
 veljnik
 planota *planitiēs, ēi*
 plašiti *dēterrere*
 Plateje *Plataeae, ārum*
 Platon *Platō, ōnis*
 pleme *genus, eris*
 plemenit *generōsus* 3 (po značaju);
nōbillis, e (po stanu)
 plemič *nōbillis, is*
 plemstvo *nōbilitās, ātis*
 plen *praeda, ae*
 pleniti *praedāre; spoliāre, dīripere (urbem, castra)*; *tollere (monumentum)*
 pobegniti *fugere, aufugere*
 pobiti *caedere, occidere, concidere, interficere; prōsternere*
 pobožen *pius* 3
 pobožiti (koga) *deum facere, in caelum tollere (aliquem)*
 počakati *expectāre*
 počastiti *venerārī*
 počenjati, početi *agere*
 podariti *dōnāre; dare*
 podkupiti *corrumpere*
 podleči *succumbere*
 podoben *similis, e*
 podpirati *adiuvāre; sublevāre (frumentō)*
 podpoveljnik *lēgātus, ī*
 podreti *rescindere, dissolvere*
 podvreči *subicere; subigere*; - se čemu *subire aliquid*

podžgati, podžigati *incendere, accendere*
 poedin *singult, ae, a*
 pogajati se *agere*
 poganjati se zakaj *contendere de aliquā rē*
 poginiti *perire, interire*
 pogledati *inspicere (pectus), aspicerere*
 pognati *pellere*; - v beg *fugāre*
 pogodba *pactum, ī*; *foedus, eris*
 pogoj *condiciō, ōnis*
 pogosto *saepe*
 pogovarjati (pogovoriti) se *colloqui*
 pogovor *sermō, ōnis*; *colloquium, ī*
 pogrešati *carere, egere (rē)*; *dēstuderare (rem)*
 poguba *perniciēs, eī*
 pogubiti *opprimere; pessumdare (civitātem)*
 pogum *animus, ī*
 pogumen *fortis, e*
 pogumno *fortiter; audacter*
 pohabiti *mutilāre*
 pohiteti *contendere*
 pohlepen *avidus* 3
 pohlepnost *aviditās, ātis*
 pohod *iter, itineris; āgmen, inis*
 poiskati *quaerere, conqutere; petere (sedēs)*
 poiti *dēficere*
 pojedina *convivium, ī*; *epulae, ārum*
 pokarati *accūsāre*
 pokazati *ostendere, mōnstrāre*; pokazati se *appārere*
 poklicati *vocāre; arcessere (auxiliō)*;
 - nazaj *revocāre*
 pokopati *sepelire*
 pokoravati (pokoriti) se *pārere, oboedire*
 pokoren biti *pārere; oboedire; obtemperāre*
 pokorščina *officium, ī*
 pokrajina *regiō, ōnis*; *locus, ī*
 pokrivati *tegere*
 pokvariti *corrumpere*

polastiti se *occupāre* (*rēgnum*);
potiri (*imperio*, *oppidō*, *victōriā*)
 polje *ager*, *agri*; bojno - *locus*
 (*campus*) *proeliū*
 poljedelec *agricola*, *ae*
 poljedelstvo *agricultūra*, *ae*
 poljubiti, poljubovati *ōsculāri*, *ōs-*
cula dare
 položaj *fortūnae*, *arum*
 položiti *pōnere*
 pomagati (*adiuvāre*)
 pomakniti se naprej *prōcēdere*,
prōgredi
 pomanjkanje (živil) *inopia*, *ae*
 pomilostiti *cōservāre*, *alicui sa-*
lūtem dare
 pomilovati *miseret*, *miserēri*;
 (*com*)*miserāri*
 pomiriti *pācare*
 pomislek *dubitātiō*, *ōnis*
 pomisliti *cōgitāre*, *cōnsiderāre*
 pomišljati se (si) *dubitāre*, *verēri*
 pomlad *vēr*, *vērīs*
 pomljiv *memor*, *oris*; - biti tudi
 = *ponniti*
 pomniti *meminisse*, *memoriā te-*
nēre, *memorem esse*
 pomnožiti *augere*
 pomoč *auxilium*, *i*; s p. tudi z
adiuvāre ali *adiutor*
 pomoriti *trucidāre*, *interficere*
 pomožni, pomožne čete *auxilia*,
orum
 Pompej *Pompēius*, *i*
 Pomponij *Pompōnius*, *i*
 pomuditi se *commorārī*
 ponašati se *glōriārī*; *sē iactāre*
 Poncij *Pontius*, *i*, samniški povelj-
 nik pri Kavdiju
 ponosen (na kaj) *elātus* 3 (*ali-*
quā rē)
 ponudba *condiciō*, *ōnis*
 ponuditi, ponujati *offerre*, *dēferre*;
dare (*occāsiōnem*)
 popolnem, popolnoma *omniō*;
ex omni parte; - premagati *dē-*
vincere

popraviti, popravljati *reficere*;
corrigere; *satisfacere* (*dē iniuriis*)
 Por *Porus*, *i*, indijski kralj
 porabiti *adhibere* (*ad*), *cōsumere*
 (*in z abl.*), *cōferre* (*in z ak.*);
ūtī (*occāsiōne*, *tempore*)
 poraz *clādēs*, *is*
 poraziti *clādem alicui afferre*;
 (hudo) poražen biti (*māgnam*)
clādem accipere
 poročati *nūntiāre*, *trādere*, *memo-*
riāe prōdere
 poročilo *nūntius*, *i*
 porušiti *dēlere*, *diruere*; - do tal
solō aequāre
 posadka *praesidium*, *i*
 posel (= opravek) *negōtium*, *i*
 posesti *occupāre*
 poskakati *dēsiltre* (*ex nāvi*), *prō-*
siltre (*de nāvi*)
 poskus *cōnātum*, *i*
 poskusiti, poskušati *experiri* (*po-*
tentiām); *cōnārī*; *temptāre*; -
 tega sovražnika *hūius hostis*
periculum facere
 poslanec *lēgātus*, *i*
 poslanstvo *lēgatiō*, *ōnis*
 poslati *mittere*; - nazaj *remittere*
 poslopje *aedēs*, *ium*; *aedificium*, *i*
 poslušalec *auditor*, *ōris*
 poslušen biti *pārere*; *obtemperāre*;
audientem esse (*dictō*)
 posluževati se *ūtī*
 posnemati *imitārī*
 posoda *vāsa*, *orum*
 posreči se *contingit*, *ere*; (= srečno
 se izteči) *bene* -, *prosperē eve-*
nīre, *succedere*
 postati *fieri*, *existere*, *evādere*
 postava = zakon *lēx legis*
 postaven *legitimus* 3
 postaviti, postavljati *pōnere*, *sta-*
tuere (*statuam*, *praesidium*); *col-*
locāre; *cōstituere* (*ducem*); - na
 čelo *praeficere*; - v bojno vrsto
 (v b. red) *instruere*; - bojno vrsto
instruere aciem; - se *cōnsistere*

postopati (s kom) *vindicāre* -, *cōnsulere* (*in aliquem*)
 posvetovati se *cōnsulere*; - sem-
 tertja *cōsultāre*
 poškodovati *affligere* (*navēs*)
 pošten *probus* 3, *honestus* 3 (*vita*)
 poštenost *probitās, ātis*
 pot *via, ae; iter, itineris*
 potegniti *perducere* (*mārum*); *tra-*
here (*equum*)
 potem *postea, post; deinde, inde;*
tum
 potem ko *postquam, cum*
 potemtakem *quārē, quam ob rem;*
propterea; itaque, idcirco
 potisniti *reprimere*
 potnik *viator, ōris*
 potolažiti *cōsōlārī*
 potolči *prōfligāre*
 potovati *iter facere, proficisci*
 potreben *necessārius* 3; - biti česa
egere, indigere (*rē*)
 potres *terrae mōtus, ūs*
 poučevati *docere, erudire*
 povedati *dicere*
 povelje *imperium, ī;* na povelje
iussū; na povelje slušati *dictō*
audientem esse (*pārere*); brez
 povelja *iniussū*
 poveljevati *imperāre; dūcere ali-*
quem, praeesse alicui
 poveljstvo *imperium, ī;* pod p. z
impetator
 poveriti *committere; mandāre* (*lē-*
gatiōnem)
 povod *causa, ae*
 povratek *reditus, ūs*
 povrtni *reddere; restituere; recon-*
ciliāre (*pācem*); - se *redire, reverti*
 povsem *omnino*
 povsod *ubique*
 povzdigniti *ēvehere, augere* (*ele-*
gantiam)
 poznati *nōvisse*
 pozneje *postea, post; posterius*
 poznejši *posterior, us*
 pozno *sērō*

pozoren *intentus* 3, *attentus* 3
 pozvati *arcessere, adhibere* (*ad*
cōsiliūm)
 poželeti *concupiscere*
 poželenje *cupiditās, ātis*
 pratež *impedimenta, ōrum*
 prav adv. *recte, verē;* prav je *ae-*
quum, iustum est
 pravica (= pravičnost) *iūstitia, ae;*
 (= pravo) *iūs, iūris;* po pra-
 vici *iure, recte, merito*
 pravičen *iustus* 3; - biti tudi *iū-*
stitiam servare
 pravičnost *aequitās, ātis; iūsti-*
tia, ae
 praviti *dicere;* pravi *inquit, ait;* -
 se tudi *fer(un)tur*
 pravo *iūs, iūris*
 praznoveren *superstitiosus* 3
 prebiti = preživeti *dēgere*
 prebivati *incolere* (*Asiam*)
 prebosti *transfigere; confodere*
 predložiti *ferre* (*legem*)
 predniki *maiores, um*
 predno *priusquam, antequam*
 predočiti *propōnere*
 predolgo *diutius*
 predpostavljati *antepōnere, prae-*
pōnere
 pregnanjeti *persequi, exagitare*
 pregnan, pregnanec *exsul, is*
 pregnanstvo *exsilium, ī*
 pregnati *pellere, expellere*
 pregovor *proverbium, ī*
 pregovoriti *persuādere*
 prehod *iter, itineris; transitus, ūs*
 prehranjevati koga *victum alicui*
praebere
 preiskati *perscrutari* (*situm*), *quae-*
rere
 preiskava *quaestio, ōnis*
 prej *prius, antea; ante*
 prejeti, prejemati *accipere*
 prejšnji *prior, us* (*bellum*), *pristi-*
nus 3; - dan *pridie*
 prekašati *superare, vincere* (*om-*
nia); *praecedere* itd. 201

- prekinjenje *intermissiō, ōnis*
 preklicati *tollere (lĕgem)*
 preklinjati *dĕvovĕre*
 prekoračiti *trānsgrēdi, trānsīre, trāicere; excēdere (modum)*
 prekoristen *perūtīlis, e*
 prekositi = prekašati
 prekrizati *reprimere*
 prelomiti *frangere*
 premagati *superāre, vincere (proeliō itd.)*
 premirje *indūtiae, ārum*
 premisliti, premišljevati *cōgitāre, dĕlberāre; cōsiderāre*
 premoženje *facultātēs, um; rēs (rei) familiāris (is)*
 prenašati *pati, (per)ferre; sustinĕre (imperium); težko - aegrĕ, molestē ferre*
 preobširen *longus 3*
 preostajati *relinquĕ, reliquum esse*
 preostal *superstes, itis*
 prepeljati *trādūcere, trāicere, trānsportāre*
 prepovedati *vetāre, interdīcere; - komu kaj interdīcere alicuī aliquā rē*
 preprečiti *impēdre; prohibĕre (bellum); komu dovoz - commeātū interclūdere (prōhibĕre) aliquem; komu povratek reditū aliquem exclūdere*
 prepričan biti *persuāsum habere, persuāsum esse (alicuī)*
 prepričati *persuādĕre*
 prepustiti *permittere, concēdere*
 preseliti se *dĕmigrāre*
 preskočiti *trānsīre*
 preskrbeti *prōvidĕre*
 prestopiti *trānsgrēdi; trānsīre (ad aliquem); trāicere (flamen)*
 prestrašiti *perterrĕre*
 prestreliti *percutere*
 pretakati *profundere*
 preteč *mināx, ācis*
 preteklost *praeterita, ōrum*
 pretežaven *difficilis, e*
- pretiti *mināri (puerō); imminĕre, impendĕre*
 pretnja *minae, ārum*
 pretrpeti *perpeti; - smrt supplicio affici*
 preudarek *cōsiliū, i*
 preudarnost *cōsiliū, i*
 prevelik *nimius 3*
 prevesti *convertere (ĕ Graecō in Latīnum)*
 prevzetan *arrogāns, antis; superbus 3*
 prevzetnost *arrogantia, ae; superbia, ae*
 prezimovati *hiemāre*
 prezirati *contemnere (indicia), spernere (voluptātem)*
 prežati *insidiāri*
 preživel, preživevši *superstes, itis*
 pri *apud, ad; in; pri tem ko cum; pri vsem tem nihilō minus*
 pribežališče *asylum, i; perfugium, i*
 pribežati *cōnfugere*
 pribiti na križ *tollere (agere) in crucem, cruci suffigere*
 približno *circiter, ferĕ*
 pričakovati *expectāre*
 pridejati *addere*
 prid, v prid biti *ex usū esse*
 pridnost *diligentia, ae; studium, i*
 pridobiti *parāre, comparāre; reportāre (victōriam); conciliāre (amōrem, favōrem)*
 pridržati *retinĕre*
 prigovarjati *hortārī; incitāre, impellere*
 prihiteti *advolāre, concurrere*
 prihod *adventus, ūs; = vstop introitus, ūs*
 prihodnji *futurus 3; v prihodnje in reliquum tempus*
 prijaznost (komu izkazati) *grātum (facere alicuī); veliko p. pergrātum (grātissimum)*
 prijeten *amoenus 3; iucundus 3*
 prijeti *capere; prĕndere (manum)*

priklicati nazaj *revocāre*
 prikriti *cēlāre*; *occultāre*
 prilika *facultās atis*; *occāsio*, *ōnis*
 prilizovalec *adūlator*, *ōris*
 prilizovati se *blandiri*; *adūlari*
 (197)

priložnost *occāsio*, *ōnis*
 primeren *aptus* 3; *commodus* 3
 primerjati *comparāre*
 prinesti *afferre*

pripeti se *accidit (incommodum)*,
evenit, *contingit*

pripomagati *valere (ad)*

pripovedovati *nārrāre*

pripraven *opportūnus* 3; *idōneus* 3
(ad mūniendum); *aptus* 3 (za
 delo)

pripraviti, pripravljati *(com)parāre*;
 vse - *omnēs rēs administrāre*;
 - koga do sklepa *inicere alicui*
cōnsiliū; - do tega *permovere*,
impellere, *adducere*; pripravljen
parātus 3

priprošnja, na pr. z *dēprecātor*,
ōris

priseči *iūrāre*

prisega *iūs iūrāndum*, *iūris iū-*
rāndi

prisiliti *cōgere*

pristanišče *portus*, *ūs*

pristaviti, pristavljati *adicere*, *ad-*
dere

pristopiti *accedere*

priti *venire* (včasí fut.), *pervenire*;
perferri (*nūntius*); *accedere (ad*
urbem); *intrāre (portum)*; - na-
 sproti *obviā* *ire*, *occurrere*

prilikavec *pāmilio*, *ōnis*

pritoževati (pritožiti) se *queri (id)*;

- z ogorčenjem *queri et indignari*

pritrdati *concedere*; *assentiri*

privabiti *allicere*

privezati *dēligāre*

privolití *concedere*

prizadejati, -deti, -devati *inferre*
(iniūriās, mala)

prizanašati, prizanesti *parcere*,
temperāre

prizanesljivost *clementia*, *ae*

priznan *probatus* 3

priznati, priznavati *cōnfiteri*, *con-*
cedere

Procil [*C. Valerius*, 1] *Procillus*, 1,
 rimski plemič pokrajine Galije
 prodirati dalje (z vojsko) *progredi*
 proglasiti *prōnūntiāre*; *dēclārāre*
 propasti *interire*, *perire*
 proročišče *ōrāculum*, 1

prorokovanje *vaticinātiō*, *ōnis*

prorokovati *vaticinari*, *canere*

prosití *ōrāre*, *rogāre*, *petere*; - živo
petere atque ōrāre

prosim (vrinjen) *quaesō*

prostodušno *libere*

prostodušnost *libertās*, *ātis*

prostor *locus*, 1

prostovoljno *meā, tuā, suā sponte*;
ultrō

prošnja, na pr. *rogātū*

proti *contrā*, *adversus*, *versus*;
ergā; in

prstan *ānulus*, 1

prtljaga *impedimenta*, *ōrum*; *sar-*
cinae, *ārum*

prvak *princeps*, *ipis*

Ptolomej *Ptolomaeus*, 1

pustiti *sinere*; *pati*; *dimittere*

(iniūriās); - koga pred senat
senātum alicui dare; - v ne-
 mar *neglegere (iniūriam, perri-*
culum), *omittere (cūram)*, *prae-*
termittere (occāsionem); - na
 cedilu *dēserere*; = zapustiti *re-*
linquere

pustošiti *vāstāre*, *populāri*

puščava *solitūdō*, *inis* (tudi plur.).

puščica *sagitta*, *ae*

Puteoli *Puteoli*, *ōrum*, letovišče v
 Kampaniji

Rad *libenter*; rajši *potius*, *magis*;

rajši hoteti *mālle*

radost *dēliciae*, *ārum*; *laetitia*, *ae*

rastlina *planta, ae*
 ravnati *facere, agere*; - s kom
cōsulere in aliquem, trāctāre
aliquem; - se po čem *sequi*
aliquid

ravnina *plānitēs, ēī*
 ravnodušno *aequō animō*
 razdalja *spatium, ī*
 razdejati *dēlēre*; *dēmōliri (tēctum)*
 razdeliti *dividere*
 razdražiti *laccessere*
 razdreti *dēlēre, diruere*; *solvere*
(societātem)

razen *praeter; nisi*; razen da *praeterquam quod, nisi quod*

razglasiti, razglašati *prōnūntiāre*;
 - javno *in pūblicum prōpōnere*

razgovarjati se *colloqui*
 raziti se *discēdere*; *digredi*

razjarjen *irātus* 3

razjeziti se *irāsci*

razkošje *lūxus, ūs*

razkošnost *lūxuria, ae*; *cultus, ūs*
 razlagati *explicāre*; *expōnere, dēmōnstrāre*

različen *varius* 3

razlikovati se *differre*

razložiti *explicāre, expōnere*

razpravljati *disputāre, disserere*

razprostrirati se *patēre*

razpustiti *dirimere*

razrušiti *evertere*

razumen *prūdēns, entis*

razumeti *intellegere*; *comprehendere*

razumnost *prūdēntia, ae*

razudano *liberē*

razvalina *ruinae, ārum*

razveseliti *oblectāre, dēlectāre*; - se
oblectārī, laetārī, guadere (salūte)

razvideti, -evati *perspicere, intellegere*

razvijati *explicāre*

razvneti *concitāre*; - se *exardescere*

razžaliti *offendere, violāre, laedere*

reči, rekati *dicere*; reče, rekel je
inquit, ait; reči, da ne *negāre*

Regul *Regulus, ī [M. Atilius, ī]*

rek *dictum, ī, sententia, ae*

reka *flūmen, inis, fluvius, ī*

Rem *Remus, ī*

Remi *Remī, ōrum*

Ren *Rhēnus, ī*

resen *gravis, e*

rešen *salvus* 3

rešitev *salūs, ūtis*

rešiti *servāre; liberāre*; - se *salūtem sibi reperire*

reven *pauper, eris; inops, opis*

Rim *Rōma, ae*

Rimljani *Rōmānī, ōrum*

rimski *Rōmānus* 3. (*gen.*) *Rōmānōrum*

rod *genus, eris; progeniēs, ēī*
(Milliadis)

rodbina *familia, ae*

roden, rodno mesto *patria, ae*

roditelji *parentēs, um*

roditi *generāre; gignere; ferre*

rojak *ctōvis, is; popularis, is*

Romul *Rōmulus, ī*

ropar *latrō, ōnis*; morski - *praedō, ōnis (maritimus, ī)*

Roscij *Roscius, ī*

rotiti *obtestārī*

Rubikon *Rubicō, ōnis*

Sagunt *Saguntum, ī*

saguntski (*gen.*) *Saguntī*

Salamina *Salamīs, inis*

sam *sōlus* 3; *ipse, ipsa, ipsum*;

sam od sebe *meā, tuā, suā* etc.

sponte

Samničan *Sammīs, itis*

samo *solum, tantum*; *nōn nisi*

samovlada *imperium, ī*

samovolja *libidō, inis*

Scipion [*P. Cornēlius, ī*] *Scipiō, ōnis*

Scitje *Scythae, ārum*

scitski (*gen.*) *Scythārum*

sedež *sēdes, is*

sedlo *ephippium*, *i*
 sejati *sementem facere*
 Sekvanci *Sēquanī*, *ōrum*
 sel *nūntius*, *i*
 senat *senātus*, *ūs*
 Seneka [*L. Annaeus*, *i*] *Seneca*, *ae*
 filozof, vzgojitelj cesarja Nerona
 Senoni *Senonēs*, *um*; senonski =
 Senonov
 shajati se *convenire*
 shod ljudski *cōntiō*, *ōnis*
 sicer *quidem*, *cēterum*
 Sicilija *Sicilia*, *ae* [nezu
 Sicion *Sicyōn*, *ōnis* mesto v Pelopo-
 Sicionec *Sicyōnius*, *i*
 sila *vis*; vojne sile *cōpiae*, *ārum*
 Silén *Silēnus*, *i*, Bakhov sprem-
 ljevalec
 siliti *cōgere*, *impellere*
 silno *vehementer*
 Sirakuze *Syrācūsae*, *ārum*
 skladati se *cōsentire*
 skleniti, sklepati *cōstituere*, *ca-*
pere (*cōsiliūm*); *intre* (*societa-*
tem, *cōsiliūm*); *dēcernere* (*bel-*
lum); *facere* (*foedus*, *pācem*)
 sklep *cōsiliūm*, *i*; - senatov, se-
 natski *senātūs cōsultum*, *i*
 sklicati *advocāre*, *convocāre*
 skopuh *avarus*, *i*
 skoro *ferē*; *paene*, *prope*
 skoz(i) *per*
 skrbeti (za kaj) *cūrāre* (*aliquid*);
cōsulere *alicui*; *prōvidere*
 skrivaj *clam*, *sēcrētō*, *in occultō*
 skromen *modestus* *3*
 spupaj *ūnā* (*esse*); *simul*
 skupen *commūnis*, *e*; skupno šte-
 vilo *summa* (*ae*) *omnium*
 skušati = truditi se *studere*
 slabeti *minui*
 slabiti *debilitāre*
 slava *glōria*, *ae*
 slaven *glōriōsus* *3*; *clārus* *3*; *illū-*
stris, *e*
 slediti *sequi*; na prestolu *succē-*
dere; - trdo za petami *subsequi*

slišati *audire*
 slučajno *cāsū*
 slušati *pārere*; - na povelje *dictō*
audientem esse
 slutiti *divināre*; *sūspicārī*
 slutnja *opīniō*, *ōnis*
 služba (uradna) *mānus*, *eris*; (vo-
 jaška) *stipendium*, *i* (*tudi plur.*)
 služkinja *ancilla*, *ae*
 smatrati *dūcere*, *exīstimāre*; - se
 tudi: *haberi*
 smelost *audācia*, *ae*
 smeti, smem *licet mihi*; ne - *nōn*
licet mihi
 smrtonosen *mortifer*, *fera*, *ferum*
 sniti se *convenire*
 sočutje *miserīcordia*, *ae*
 sodba *iūdicium*, *i*
 sodržavljan *civis is*
 soglašati *cōsentire*
 sok *sūcus*. *i*
 Sokrat *Sōcratēs*, *is*
 solnce *sōl*, *sōlis*
 solza *lacrima*, *ae*
 sorodnica *propinqua*, *ae*
 sorodnik *propinquus*, *i*; *necessā-*
rius, *i*; *cōnsanguineus*, *i*
 sosedje (državni) *fīnitimī*, *ōrum*,
 sicer *vīcīnī*, *ōrum*
 sosednji *fīnitimus* *3*, *vīcīnus* *3*
 soteska *angūstiae*, *ārum*; Kavdin-
 ske s. *furculae Caudinae* (*ārum*)
 sovraštvo *odium*, *i*; *inimīcītia*, *ae*
 sovražen *infestus* *3* (*factiō*); *ini-*
mīcus *3*; *hostilis*, *e* (*monumen-*
tum), ali gen. *hostis* (*hostium*)
 sovražiti *ōdisse*
 sovražnik *hostis*, *is*; *adversārius*, *i*
 sovražniški gen. *hostis* (*hostium*)
 sovražnost *maleficium*, *i*
 spalnica *conclāve*, *is*
 Spartanec *Spartānus*, *i*
 spati *dormire*; = ležati *cubāre*
 speljati okoli *circumducere*
 spis *scriptum*, *i*
 sploh *omnīnō*; - kdo *aliquis* itd.
 splošno *inter omnēs*

spodobiti se *decet, decēre*
 spomenik, spominek (na) *monu-*
mentum (alicūius), i
 spomin *memoria, ae*
 spominjati (spomniti) koga *admo-*
nēre, commonēre, commonefa-
cere; - se *meminisse, recordārī,*
memoriā tenere

spopad *concursum, ūs*
 sporočati, sporočiti *frādere; me-*
moriae prōdere; (= naznaniti)
nūntiāre, renūntiāre
 sposoben *aptus* 3, *idōneus* 3; - za
 orožje *is, qui arma ferre potest*
 spošтовati *colere, diligere*
 spoznati, spoznavati *cōgnōscere*
 spraviti *redigere (sub imperium,*
potestātem)

sprejeti *accipere; excipere, recipere*
(in finēs); - zopet *recipere*; -
 podajo koga *in dēditiōnem acci-*
pere aliquem

spretnost *ēlegantia, ae*
 spustiti se: v boj *intre-, committere*
proelium, proeliō contendere; -;
 v beg *capere fugam, fugae sē*
mandare

sram biti = sramovati se
 sramota *turpitudō, inis; dedecus,*
oris (fugae), flagitium, i
 sramoten *turpis, e*
 sramotiti *maledicere, vulgāre, sū-*
gillāre

sramovati se *pudef, pudere*
 Srbi *Serbi, ōrum*
 srce *animus, i*
 srđiti *infestus* 3
 sreča *fortūna, ae; rēs (rērum) se-*
cundae (ārum)
 srečno *feliciter*; - bojevati se *bene*
rem gerere
 sreda, sredi, v sredi *medius* 3
 sredstvo *rēs, rei*; (= premoženje)
opēs, um
 Stagira *Stagira, ōrum* (mesto v
 Macedoniji)
 stan *ōrdō, inis*

starati se *senēscere*
 starost *senectās, utis*, tudi: s *senex*
 starši *parentēs, (i)um*
 stati *stāre*; - na čelu *praeesse*; -
 okoli *circumstāre*
 staviti *pōnere (in rē)*; - nad kaj
antepōnere, praepōnere alicui
rei; v brau staviti se *resistere*

stik *versus, ūs*
 stoik *stoicus, i*
 stolpič utrjen *castellum, i*
 stopiti *cōnscendere (nāvem); ascen-*
dere (mūrūm, iugum); ingredi
(in flūmen); - iz ladje *exire e*
nāve(-i)

storiti *facere, reddere*; - smrt *obire*
mortem; - krivico *inferre iniū-*
riam

strah *timor, ōris; terror, ōris;*
metus, ūs

strahopeten *ignāvus* 3
 strahopetnost *ignāvia, ae*
 strani *pars, tis*; od vseh strani
undique

stranka *pars, tis*; (tudi plur.); *factiō,*
ōnis

strast *cupiditās, ātis, libidō, inis;*
 slepa strast *furor (ōris) ac dē-*
mentia (ae)

strastno *cupide*; ācriter
 strašen *terribilis, e (vulius); atrōx,*
ōcis (hostis)

straža *excubiae, ārum; statiō, ōnis;*
 - nočna *vigilia, ae*
 stražnik *cūstōs, ōdis*
 streljati *tela conicere*
 stremeti *studere; cupidum esse*
(rēgni)

streti *frangere; opprimere*
 stric *avunculus, i*
 strog *sevērus* 3, *gravis, e*
 Sugambri *Sugambri, ōrum*
 Sula *Sulla, ae [L. Cornēlius, i]*
 sumiti *sūspicārī, sūspiciōnem ha-*
bere
 sumnja *sūspiciō, ōnis*

sumnjiv *suspectus* 3; - postati komu *in suspiciōnem alicuius cadere*

sužnost *servitūs, ūtis*

svarilo *documentum, ī*

svariti *monēre*

Svebi *Suēbi, ōrum*

svečenik *sacerdōs, ōtis*; Jupitrov

svečenik *flāmen (inis) Diālis (is)*

Svesioni *Suessiōnēs, um*

svēt, svetā *mundus, ī*

svet, svēta *cōnsilium, ī*

svet, adj. *sānctus* 3, *sacrosānctus* 3

svetišče *templum, ī*; *sacrum, ī*

svetovati *suādēre*

svoboda *libertās, ātis*

svobodnen *liber* 3; presvobodno *liberius*

svobodno rojen, *liber* 3

svota *summa, ae*

Šala *iocus, ī*; v š. *per iocum, iocō*

šator *tabernāculum, ī*

ščip *lūna (ae) plēna (ae)*

ščit (podolgovat) *scūtum, ī*;

(okrogel) *clipeus, ī*

šega *mōs, mōris*

šele *dēnum, primum*

še - ne *nē - quidem*

šestilo *circinus, ī*

širokost *lātitudō, inis*

škoda *dētrimentum, ī*

škoditi, škodovati *nocere*; *obesse*

škodljiv *noxius* 3

štediti *parcere*

šteti *numerāre*; - v krivdo *dare -*,

vertere crīmīnī; - med so-

vražnike *dūcere in hostium*

numerō

število *numerus, ī*; = množica

multitudō, inis

Tabor *castra, ōrum*

tajen *clandestinus* 3

tajiti *negāre*

tako, tako-le *sic, ita, itaque*; *tam*;

tako zelo *adeō*; tako kakor da

aeque (perinde, nōn secus) ac si; tako daleč *usque eō*
tako *statim, ē (in) vestigiō, cōn-*
festim

takorekoč *velut: quasi*

tako zvani, gl. zvati

takrat *tum*

talent *talentum, ī*

talnik *obses, idis*

tam *ibī*

Tarentinec *Tarentinus, ī*

Tarkvinij Ošabni *Tarquinius (i)*

Superbus (i)

Tebanec *Thēbanus, ī*

Tebe *Thēbae, ārum*

tebski *Thēbanus* 3, ali (gen.)

Thēbānōrum

tekmovati *certāre; aemulārī (ali-*
quem)

telo *corpus, oris*

temen *obscurus* 3

temveč *verum*

Temistoklej *Themistoclēs, is*

tenek *tenuis, e*

Termopile *Thermopylae, ārum*

težek *difficilis, e; gravis, e*

težiti (za) *ex -, appetere (rem)*

težko *nōn (haud) facile*

Tiberij Grakk *Tiberius (i) Grac-*
chus (i)

tikati se, kar se tega tiče, da *quod*

Timoleont *Timoleōn, ontis*, glasoviti

poveljnik, ki je osvobodil

i svojo domovino Korint i Sira-

kuze nasilništva

tirati pred sodišče *in iūs vocāre*

Tiron *Tirō, ōnis*

Tit *Titus, ī*, rimski cesar

tla *humus, ī; solum, ī (ōsculārī)*

toda *sed*

tolažba *sōlācium, ī*

tolažiti *cōnsōlārī*

tolik *tantus* 3

tolikokrat-kakor *totiēns-quotiēns*

torej *igitur; itaque; proinde* (pred

velelnikom v direkt. govoru)

tostranski *citerior, us*

tožiti (o čem) *queri*
 trajen *perennis, e*
 Trazibul *Thrasymbulus, i*
 trditi *contendere; dicere; cōnfirmāre*
 trdnjava *castellum, i*
 trdno, čisto trdno upati *summam in spem ventre*
 trdovratnost *pertinācia, ae*
 treba je *oportet, opus est (auxiliō), necesse est*
 Trebonij [*Gaius, i*] *Trebōnius, i*,
 Cezarjev nadpoveljnik v Galiji
 Treveri *Treveri, ōrum*, germanski
 narod v keltski Galiji
 trgovec *mercator, ōris*
 tridnevje *triduum, i*
 triumfirati *triumphāre*
 triumvir *triumvir, i*
 trošek *sumptus, ūs*
 Troveil [*C. Valērius, i*] *Troucillus, i*
 trpeti (*per*)*ferre, pati; capere (detrimentum)*
 truditi se *mōliri; laborāre, operam dare; studere*
 tujina, gl. živeti
 Tucidid *Thacydides, is*, grški zgodopisec (472 - 411)

Ubežati *effugere; profugere*
 Ubi(an)i *Ubi, ōrum* germansko
 pleme
 ubiti *occidere, interficere*
 ubog *pauper, eris; inops, is; miser* 3
 ubogati *pārere, oboedire*
 učiniti *efficere*
 učiti *docere; - se discere, - na pamet ediscere*
 ud *artus, ūs*
 udariti se *cōnfligere, proelium committere*
 udeležiti se (česa) *interesse (alicui rei)*
 ugled *autōritās, ātis*
 ugleden *clārus* 3; *nōbilis, e; vir summā nobilitate*

ugoden *bonus* 3; *idōneus* 3 (*tempestās*), *opportūnus* 3, *aequus* 3 (*locus*)
 ugodno *opportūne*
 ugrabiti *eripere*
 uiti *effugere*
 ujeti *capere*
 ujetnik *captivus, i*
 ukaz *imperātum, i*
 ukazati *iubere imperare*
 Uliks *Ulixēs, is*
 umakniti se *cedere; nazaj recipere se*
 umetno = po umetnosti
 umetnost *ars, artis; sollertia, ae*
 umor *nex, necis*
 umoriti *interficere, occidere*
 umreti, umirati *mori; mortem obire; occidere*
 uničiti *perdere, delere (clāsem); opprimere (exercitum); excidere (gentem)*
 upasti *deficere* 197 p. 1
 upati *spērare, - trdno magnam spem habere, magnam in spem ventre; upati si cōnārī, audere; ne upati si vereri*
 upepeliti *incendiō delere*
 upiranje *recūsatiō, ōnis*
 upirati se *recūsare, resistere*
 upleniti *capere*
 uprav najboljši *optimus quisque*
 uprava *prōcūratiō, ōnis*
 upravljati *administrare*
 upreli se *resistere*
 upropastiti *delere (exercitum)*
 uredba *institūtum, i*
 uriti *exercere*
 urnost *velocitās, ātis*
 usluga *officium, i*
 uslužiti se *mereri (de)*
 usmrtni *interficere, occidere; - se mortem sibi cōnsciscere (inferre)*
 usoda *fortūna, ae; sors, sortis*
 ustanoviti *cōstituere*
 ustava *legēs, um; res (rei) publica (ae); status (ūs) rei publicae*

ustaviti, ustavljati se *resistere*, *re-pūgnāre*
 ustvariti *creāre*, *generāre*
 utaboriti se *cōnsidere*, *castra facere*
 utrditev *mūnitiō*, *ōnis*
 utrditi *mūnīre* (*castra*, *oppidum*)
 utrjen *mūnitus* 3
 utruditi *defatigāre*
 uvajati, uvesti *indūcere*
 uvažati *importāre*
 uvidevati *intellegere*
 uživati *frui*

Vajen biti *solēre*, *cōnsuevisse*,
 Valerij *Valērius*, *ī*
 varati *fallere*, *dēcipere*
 varen *tūtus* 3; varno *tūtō*; na v.
in tūtō
 Varon [*M. Terentius*, *ī*] *Varrō*, *ōnis*
 varovanec *cliēns*, *entis*
 varstvo *praesid'um*, *ī*; *tūtela* (*ae*)
et fides (*ei*)
 vas *vīcus*, *ī*
 važen *māgnus* 3
 včasi *interdum*
 vdati se *sē dēdere* (*voluptāti*);
trādere sē (*socordiae*); *in dēdi-*
tiōnem ventre
 več *amplius*, *plūs*
 večen *aeternus* 3, *perpetuus* (*ser-*
vitūs) 3
 večerja *cēna*, *ae*
 večidel *plērumque*
 večkrat *saepius*, *aliquotiēns*
 veden *perpetuus* 3
 veder *serēnus* 3
 vedeti *scire*; *nōvisse*; ne vedeti
nescire, *ignōrāre*, *inscium esse*
 vedno *semper*, *perpetuō*
 vednost, brez vednosti *inscius* 3,
insciēns, *entis*
 vek *aetās*, *ātis*; stari *antiquitās*,
ātis
 Velavnodun *Vellaunodūnum*, *ī*
 veleizdaja *perduelliō*, *ōnis*
 velik *māgnus* 3; največi *māximus*
 3; *summus* 3

velikanski *ingēns*, *entis*
 velikodušnost *māgnitūdō* (*inis*)
animī
 veljava *auctōritās*, *ātis*; veliko
 veljavo imeti *multum posse*,
valere
 vendar *tamen*; - enkrat *tandem*
aliquandō
 Ver *Verrēs*, *is*, rimski namestnik
 na Siciliji
 verbigenški *Verbigēnus* 3
 verjeten *vērisimilis*, *e*; *probābilis*, *e*
 verjeti, verovati *crēdere*; *fidem*
habere (*alicui*)
 verolomnost *perfidia*, *ae*
 ves *omnis*, *e*; *tōtus* 3
 vesel *laetus* 3
 veseliti *dēlectāre*; - se *gaudēre*,
laetārī; veseli me *īvat mē*
 veselje *gaudium*, *ī*; *laetitia*, *ae*
 vesoljni *ūniversus* 3, *cūnctus* 3
 vest *cōnscientia*, *ae*
 vesten *diligēns*, *entis*
 vesti *dūcere*; vesti se *gerere sē*
 veččak *vir* (*ī*) *perītus* (*ī*)
 veter *ventus*, *ī*
 vez *vinculum*, *ī*
 vezati *iungere*, *coniungere*
 Vezoncion *Vesontīō*, *ōnis*
 videti *vidēre*; *cōnspicere*; *cernere*
 vihar *tempestās*, *ātis*; *tonitrua*, *um*,
procella, *ae*
 vihravost *levitās*, *ātis*
 visočina *altitūdō*, *inis*
 visok *altus* 3; *māgnus* 3 (*pretium*);
 višji *superior*, *ius*; najvišji *sum-*
mus 3; *suprēmus* 3 (*lēr*)
 visokost *altitūdō*, *inis*
 vkleniti, vklepati *in catēnās con-*
icere; *vincire*; vklenjen *catēnis*
vīnctus 3
 vkrcati se *nāvēs cōnscendere*
 vlada *imperium*, *ī*; polastiti se
 vlade *rērum potiri*
 vladar *princeps*, *cipis*; *imperātor*
ōris

vladati (koga) *regere, administrāre*;
(komu) *imperāre*
vladeželjnost *rēgnī -*, *potentiae -*,
dominandi cupiditās, ātis
vneti *incendere*; - se tudi *exār-*
dēscere
vnuk *nepōs, ōtis*
voditelj, vodnik *dux, ducis*; *prīn-*
ceps, is (factiōnis)
voditi *dūcere*
vodstvo, z *dux, ducis*
vojak *mīles, itis*
vojaštvo *rēs (rei) mīlitāris (is)*
vojevati (se) *bellum gerere*; *pū-*
gnāre, bellāre
vojna *bellum, ī*
vojska *exercitus, ūs*; vojsko po-
staviti v bojni red *aciem īn-*
struere
vojskovati se *bellum gerere*; *proe-*
liō dīmicāre; - nesrečno *male*
rem gerere
vojskovodja (*belli*) *dux, cis*; *impe-*
rātor, ōris
voliti *creāre, ēligere*
volja, proti volji *īnvītus 3*
voljno *libenter*; *animō prōmptō*;
svojevoljno *suā sponte*
volk *lupus, ī*
Volščani *Volscī, ōrum*
voziti *vehere*; - se *vehī (nāve)*
vozoborec *essedārius, ī*
vpliv *auctōritās, ātis*; po vplivu
tudi z *auctor*; velik vpliv imeti
multum posse
vpraš(ev)ati (*inter*)*rogāre, quae-*
rere; - za svet *cōnsulere*
vpričo *coram*; *in cōnspectū*
vračati se *revertī, redire*
vreči *iacere*; *adigere (tēlum)*; *emit-*
tere (hastam); *conicere (in vin-*
cula)
vreden *dignus 3*; ne vreden *īn-*
dignus 3
vrednost *pretium, ī*
vrh *iugum (montis)*; tudi s *sum-*
mus 3

vrhovni *summus 3*; vrhovno po-
veljstvo (*summum, ī*) *imperium,*
ī; *summa (ae) imperī*
vrl *strēnuus 3, bonus 3*
vrlina *virtūs, ātis*
vrnitev *reditus, ūs*
vrniti *reddere*; - se *revertī, redire*
vročina *aestus, ūs*; *calor, ōris*
vrsta *ōrdō, īnis*; (bojna) *aciēs, ēī*
vršiti *facere*; *gerere (rem)*; vršiti se
fieri (lūdi), agī; *procēdere (pūgna)*
vsakdanji *cottidiānus 3*
vsota *summa, ae*; *pecūnia, ae*
vstaja *mōtus, ūs*
vstop *intrōitus, ūs*
vstopiti *intrare*
vvrstiti *referre*
vzbuditi *excitāre, movēre (admīrā-*
tiōnem, sūspiciōnem)
vzdržati, vzdrževati *sustinēre, ferre*
(*impetum*); *alere (equitātum)*; -
se česa *abstinēre (sē), continēre*
sē, continērī, temperāre (ab īniū-
riā)
vzeti *sūmere, capere*; - (z nasko-
kom) *expūgnāre*; - v prisego
iūre iūrandō adigere
vzgleđ *exemplum, ī*
vzgajati, vzgojiti *ēducāre*
vzhajati *orīrī*
vzhod *oriēns (entis) sōl (sōlis)*
vzklikniti *exclāmāre*; *conclāmāre*
vznemirjati *commovēre*
vznožje (gorovja) *rādicēs, um*; ob
vznožju *sub rādicibus*
vzpričo *prō*

Za *prō*; *dē*; ablat. (temp.); za na-
ših očetov *patrum nostrōrum me-*
morīa
zabava *voluptās, ātis*
zabavati *dēlectāre*
zabraniti (komu kaj) *prohibere*
(*aliquem aliquā rē*); *impedire*
začeti *incipere*; - vojno *suscipere-*
īnferre bellum; - bitko (boj)
proelium committere

- začrtati *describere*
 začudenje *admiratiō, ōnis*
 začuditi se (*ad*)*mīrārī*
 zadati *afficere* (*aliquem incom-*
modo), *inicere* (*metum*)
 zadeva *rēs, rei*
 zadnji *postrēmus* 3, *ultimus* 3,
extrēmus 3; vsi do zadnjega
ad unum omnēs
 zadobiti *obtinēre* (*potestātem*); *adi-*
pisci, cōsequi (*libertātem*); -
 zmago nad kom *reportāre vic-*
tōriam dē (*ex*) *aliquō*
 zadosti *satis*
 zadostovati *satis esse* (*ad*)
 zadoščati *sufficere*
 zadovoljen *contentus* 3
 zadržati, zadržavati *dēterrere, nē*
(quān); *retinēre*
 zagledati *aspicere, cōspicere*
 zagnati v beg *fugāre*; *in fugam*
vertere
 zagovarjati *defendere*
 zahteva *voluntās, ātis*; *pōstulātum,*
ī; *pōstulātiō, ōnis*
 zahtevati *pōscere, pōstulāre*
 zahvala *grātiā, ae*
 zahvaliti *grātiās agere* (*alicui*)
 zajec *lepus, oris*
 zaklad *opēs, um*; *divitiae, ārum*
 zaklicati *exclāmāre*; - komu *ac-*
clāmāre -, *succlāmāre alicui*
 zakon *lēx, lēgis*; v zakon vzeti
in mātīmōnium dācere; - dati
nūptum dare
 zakonodajec *lēgis lātor, ōris*
 zaman *frūstrā; nēququam*
 zanašajoč se *frētus* 3
 zanemariti *neglegere*
 zanesljiv *certus* 3
 zaničevati *contemnere*
 zanikarno *nequiter*
 zanikati *negāre*
 zapaziti *animadvertere*; *sentire*
 zapisati *inscribere*
 zapisek *commentārius, ī*
 zapisnik *periculum, ī*
 zapleniti *capere*; (za državo) *pu-*
blicāre
 zapoditi v beg *in fugam vertere,*
 - *dare*
 zapor *vincula, ōrum*
 zapoved *praeceptum, ī*; *lēx, legis*
 zapravljati *pro* -, *effundere*
 zapreti *claudere*; - komu dovoz
intercludere aliquem commeātū
 zapustiti, zapuščati *relinquere,* (na
 cedilu) *dēserere*
 zaradi *propter, ob*; *causā, grātiā;*
dē (*pāce*)
 zaraditega *propterea*
 zarubiti *pūblicāre*
 zaseda *insidiae, ārum*
 zasedati, zasesti *obsidere, occupāre,*
possidere
 zasledovati *persequi, prōsequi*
 zasluga *meritum, ī*
 zaslužiti *merere, mereri, dignum*
esse (*laude*)
 zasmehovati (*ir*)*ridēre*
 zastoj *grātis*
 zastrupiti se *venēnum sūmere*
 zateči se *accēdere*
 zato *propterea*
 zatorej *itaque, ergo, igitur*; (pred
 imperat.) *proinde*
 zatožiti *accūsāre*
 zaupati *cōfidere* (zaupajoč *cōn-*
fīsus 3); *committere*
 zavedati se *cōscium sibi esse*
 zaveza *foedus, eris*; *societās, ātis*
 zavezati *obstringere* (*iūre iūrandō*)
 zaveznik *socius, ī*
 zavidati *invidēre*
 zavist *invidia, ae*
 zavleči *prōducere*
 zavojščiti *bellum inferre* (*alicui*)
 zavravno *per insidiās*
 zavreči *respuere* (*condiciōnem*)
 zavriniti *repudiāre*
 zavzeti *capere* (*urbem*)
 zaznamovati *designāre*
 zažgati, zažigati *incendere, in-*
cendiō delēre

zažugati *minitari*
 zbežati *fugere, effugere, profugere*
 zboleti *morbō implicārī*
 zbor *concilium, ī (centuriōnum);*
coetus, ūs; cōntiō, ōnis (populi)
 zborovanje *concilium, ī*
 zborovati *cōntiōnem habēre*
 zbrati *colligere (cōpiās); contra-*
here (exercitum); cōgere; con-
gregāre (clāssiārīōs, nāvēs); - se
convenire (in z ak.)

zdelan *dēformātus* 3
 zdeti se *vidērī*
 zdrav *sānus* 3
 zdravilen (*saluber*), *bris, e*
 zdravilo *medicāmentum, ī*
 zdravnik *medicus, ī*
 združevati, združiti *miscēre; zdru-*
žiti se sē coniungere

zeleneti *virēre*
 zelo *valdē; optimē (merērī); kako*
zelo quantopere
 zemljekrog *orbis (is) terrārum*
 zemljišče *ager, agrī*
 zenačiti *aequāre*
 zgoditi se *fiērī, accidere*
 zgodopisec *scriptor (rērūm), ōris*
 zgoraj *suprā*
 zgovornost *ēloquentia, ae*
 zgrabiti *prehendere; aggredi (ho-*
stēs); - za orožje capere arma;
 - se *concurrere*

zgraditi *aedificāre; zopet - resti-*
tuere
 zgruditi se *concidere*
 zid *mūrus ī; moenia, ium (Tro-*
iānōrum)

zidati *exstruere*
 zidovje *mūrī, ōrum*
 zima *hiems, is* [berna *agere*
 zimovati *hiemāre, hibernāre, hi-*
 zimovišče *hiberna, ōrum*
 zlasti *māximē, imprīmīs; - ko*
praesertim cum

zlat *aureus* 3
 zlesti *ascendere (mūrum, iugum)*
 zlo *malum, ī*

zlomiti *frangere*
 zmagoslaven *triumphāns, antis*
 zmagovati *vincere*
 zmagovit *victor, ōris; victrix, icis*
 zmanjšati *minuere*
 zmeren *mediocris, e*
 zmernost *abstinentia, ae; tempe-*
rantia, ae

zmešati *perturbāre*
 zmotiti se *errāre*
 zmožnost(i) *indoles, is*
 značaj *mōrēs, um*
 značajan *cōnstāns, antis*
 značajnost *cōstantia, ae*
 znamenit *insignīs, e*
 znamenje *signum, ī; gen. 215;*
indicium, ī (necis)
 znan *nōtus* 3; znano je tudi:
cōnstat

znanje *scientia, ae*
 znašati *cōnferre; esse (216)*
 znati *scire; - na pamet tenēre,*
percēpisse; ne znati nescire
 zopet *iterum, dēnuō; zopet sezi-*
dati restituere
 zrak *āēr, āeris*
 zunaj *extrā*
 zvati *dicere, appellāre, nōmināre,*
vocāre; tako zvani qui dicitur
itd.

zvest *fidēlis, e; fidus* 3
 zvestoba *fidēs, ei*
 zveza *societas, ātis; v zvezi z (s)*
cum
 zvezati *iungere, coniungere*
 zvijača *dolus, ī*

Žalost *maeror, ōris*
 žalosten *tristis, e; lūgubris, e*
 žalovati (po kom) *lūgēre (aliquem)*
 že *iam*
 žejen *sitiēns, entis*
 želeti *cupere; optāre (mortem)*
 železen *ferreus* 3
 železje, v železje vkovati *in ca-*
tēnās conicere
 željen *cupidus* 3

žena <i>mulier, is; femīna, ae; (= so- proga) uxor, ōris</i>	živež <i>rēs (rei) frūmentāria (ae)</i>
ženica <i>muliercula, ae</i>	življenju <i>vīta, ae; anima, ae; za</i>
žeti <i>metere</i>	življenje, v življenju <i>vīvus 3</i>
žito <i>frūmentum, ī</i>	žrebati <i>sortīrī</i>
živ <i>vīvus 3; živo gl. prositi</i>	žrtvenik <i>āra, ae</i>
živeti <i>vīvere, - v tujini peregrīnārī;</i>	žrtvovati <i>immolāre, sacrificāre</i>
- s kom v prijateljstvu <i>familiārīter</i>	žugati (= pretiti) <i>imminere, im- pendere.</i>
<i>ūtī aliquō</i>	
